

Begroting 2025-2028

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad Landsmeer,

Als kleine gemeente hebben wij het niet gemakkelijk. Het aantal gemeentelijke taken neemt ieder jaar verder toe. De privacy en andere wettelijke kaders worden steeds strakker. De vraag naar zorg stijgt sterk bij jeugd en ouderen. Maatschappelijke aandacht voor bijvoorbeeld eenzaamheid, schuldenproblematiek en duurzaamheid vereisen forse inzet en expertise. Tegelijkertijd hebben we te maken met een krappe arbeidsmarkt en beperkte financiële middelen. Ná deze Begroting 2025 volgt immers het zogenoemde ravijnjaar 2026 wat betekent dat we het met fors minder middelen van het Rijk moeten doen.

Ook organisatorisch is er het een en ander aan de hand geweest. De portefeuilles zijn opnieuw binnen het college verdeeld. De resultaten van het onderzoek naar het realisatievermogen van de organisatie werden gepresenteerd waaruit bleek dat er enkele onderbezette plekken in de organisatie écht ingevuld moeten worden.

Er zijn ook veel positieve zaken te melden. Er is hard aan de uitvoering van het collegeprogramma 2023-2026 gewerkt. Er ligt een mooi overzicht van alle bouwlocaties en er zijn heel veel plannen in diverse stadia van ontwikkeling. Het verenigingsleven hebben we dit jaar weer in de breedte kunnen ondersteunen en ook voor volgend jaar gaat dat weer lukken. Aan veiligheid en voorlichting is veel gedaan. De samenwerking met onze basisscholen is helemaal op niveau. Het groenonderhoud en de planning daarvan gaan stap voor stap vooruit. De professionals van het Middelpunt, de sociale partners en onze vrijwilligers hebben zich weer fantastisch ingezet voor de ondersteuning aan de medebewoners die een extra steuntje nodig hebben. Dat zijn zomaar een paar voorbeelden.

Met de Perspectiefnota 2025 als uitgangspunt heeft college in samenspel met het ambtelijk apparaat de politiek-budgettaire afwegingen gemaakt om tot deze structureel sluitende Begroting 2025 te komen. Uitgangspunt daarbij was dat er níet bezuinigd zou worden op het verenigingsleven, openbaar groen, onderhoud wegen en de openbare ruimte. Kortom, de provincie zal deze begroting positief beoordelen, waardoor dit P&C document een goed uitgangspunt is om de uitdagingen van 2025 aan te gaan. Het financiële beeld van deze meerjarenbegroting is voor de jaren 2025-2027 gunstiger dan dat van de perspectiefnota. Voor 2028 geldt een ongunstiger beeld dat met name wordt veroorzaakt door de kapitaallasten van de investeringen die voor de komende periode op de planning staan.

Zoals bij de perspectiefnota gedeeld, nemen wij bij het vaststellen van deze begroting nog geen drastische maatregelen. Het wordt wel steeds duidelijker dat er vanuit het Rijk geen oplossingen komen om het zogenaamde ravijnjaar te dichten. We zijn daarmee als gemeente zelf aan zet om ons huishoudboekje, bij de programmabegroting 2026-2029, op orde te brengen.

Conform de oproep van de VNG en de Provincie hebben we een bijlage met mogelijke oplossingen opgenomen. We zien goede kansen om de inkomsten te verhogen, zowel incidenteel als structureel. Daarmee zijn we er echter nog niet en vallen ook pijnlijke keuzes niet uit te sluiten. Het vraagt tijd om dat op een zorgvuldige wijze te doen. Voor nu is deze lijst dus louter ter kennisname. In samenspraak met de AuditCommissie komen wij graag tot een procesvoorstel hoe wij met uw raad in gesprek gaan om tot overeenstemming te komen over gedragen zoekrichtingen voor de Begroting 2026.

Wij wensen u een goed politiek debat en wijsheid in uw besluitvorming toe.

Algemeen

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	2
Algemeen.....	3
Inhoudsopgave	3
Leeswijzer	5
Samenvatting.....	7
Programma's.....	11
Algemeen Bestuur	11
Integrale Veiligheid.....	17
Ruimtelijk Domein	25
Sociaal Domein	38
Financiën	52
Paragrafen	59
Lokale heffingen	59
Weerstandsvermogen	63
Onderhoud kapitaalgoederen	70
Financiering	73
Bedrijfsvoering.....	78
Verbonden partijen	82
Grondbeleid.....	93
Financiën	95
Financiële positie	95
Meerjaren investeringsplan.....	102
Bijlage Meerjareninvesteringsplanning	103
Bijlagen	110
Taakvelden.....	110
Waarderingsgrondslagen.....	117
Waarderingsgrondslagen voor activa en passiva	117
Grondslagen van resultaatbepaling.....	119
Afkorting en begrippen.....	121

Subsidies	123
EMU Saldo	124
Oplossingsrichtingen begroting 2026-2029.....	125

Leeswijzer

De begroting bestaat uit de volgende onderdelen; **Algemeen, Programma's, Paragrafen, Financiën** en de **Bijlagen**.

Staat er bij de verschillenkolom een positief bedrag dan is dat positief (minder uitgegeven of meer ontvangen). Door de afronding in hele euro's kan het voorkomen dat tabellen niet 1 op 1 aansluiten op elkaar en dat afrondingsverschillen zichtbaar zijn. Het kan zijn dat u het begrip "Budgettair neutraal" tegenkomt. Dit betekent dat een mutatie per saldo geen geld kost of oplevert. Door aan de toelichting toe te voegen dat de mutatie budgettair neutraal is, weet u als lezer dat een en ander neutraal gedekt is.

Algemeen

In het onderdeel algemeen vindt u de inhoudsopgave, financiële samenvatting van de begroting 2025- 2028 en deze leeswijzer.

Programma's

Er zijn vijf beleidsprogramma's: Algemeen Bestuur, Integrale Veiligheid, Ruimtelijk Domein, Sociaal Domein en Financiën. Per beleidsprogramma is het volgende opgenomen:

- De betreffende portefeuillehouder(s);
- De missie van het programma;
- Speerpunten: In het speerpunt omschrijven wij het maatschappelijk belang, onder wat willen wij bereiken de stip op de horizon en het einddoel waar wij naar toe bewegen. En wat gaan wij ervoor doen bevat de concrete acties. Hier zijn de speerpunten voor het komend jaar opgenomen en wordt aangegeven wat we gaan doen om dit te bereiken.
- Financiën: hier is onder 'Wat mag het kosten' per product-activiteit aangegeven welke lasten en baten in meerjarig perspectief zijn opgenomen en op programma niveau de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve(s).
- Beleidsindicatoren: hier zijn de verschillende (verplichte) BBV indicatoren opgenomen met de laatst bekende gegevens.
- Beleidsstukken: Onder dit kopje staan de huidig geldende beleidsstukken behorende bij het programma.
- Verbonden partijen: Hier vindt u een lijst van de relevante verbonden partijen behorende bij het betreffende programma. In de betreffende paragraaf vindt u een volledige lijst aan.

De programma's bestaan uit verschillende taakvelden die diverse posten omvatten. Hieronder een omschrijving van die posten die alle programma's identiek zijn:

Actualisatie kapitaallasten begroting 2025-2028

De actualisatie van de kapitaallasten 2025-2028 betreft de kapitaallasten volgend uit de tot nu toe geactiveerde investeringen. De actualisatie betreft investeringen die op alle programma's betrekking hebben.

Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028

De actualisatie van de kapitaallasten MIP 2025-2028 betreft de kapitaallasten volgend uit de aanpassingen op de komende investeringen. De actualisatie betreft investeringen die op alle programma's betrekking hebben.

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De actualisatie formatiebegroting 2025-2028 betreft de nieuwe personeelsbegroting. Hierin zit alle huidige en door uw raad geaccordeerde formatie alsmede de indexatie op de personeelslasten. Deze financiële gevolgen zijn terug te vinden in alle programma's. De formatiebegroting wordt verdeeld over de gehele organisatie conform een verdeelsleutel. Dit betekent dat de totale kosten van alle posten ook verdeeld worden over de verschillende programma's. Hierbij kunnen ook verschuivingen tussen programma's zichtbaar zijn vanwege een aangepaste verdeling van de salarissen over de verschillende activiteiten.

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Met ingang van de begroting worden de baten en de lasten op een andere manier geraamd, zie voor een nadere toelichting hierna onder het kopje 'A Algemene mutaties inclusief aanpassing systematiek'. Deze toelichting komt u binnen het programma tegen wanneer de budgetten zijn verlaagd met de inflatiecomponent die nog onderdeel was van de vorige begroting.

Paragrafen

Hierin staan de door het BBV verplicht gestelde paragrafen. Dit zijn: lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

Financiën

Hoofdstuk Financiën bestaat uit de volgende onderdelen:

- Financiële positie
- Overzicht baten en lasten
- Algemene dekkingsmiddelen
- Incidentele baten en lasten
- Overzicht reserves
- Overzicht voorzieningen
- Meerjareninvesteringsplan (MIP)

Bijlagen

Het laatste deel van de begroting toont de bijlagen. Hierin wordt onder andere inzicht gegeven in de taakvelden, waarderingsgrondslagen, afkortingen en begrippen, subsidies en het EMU-saldo. Tot slot is ook een bijlage opgenomen met mogelijke oplossingen voor de begroting 2026-2029.

Samenvatting

Voor u ligt de programmabegroting 2025-2028.

De programma's zijn in zowel inhoudelijk als financieel opzicht overzichtelijk door het opnemen van speerpunten per programma. Deze zijn gebaseerd op de speerpunten van het college voor de komende jaren en de door uw raad vastgestelde beleidsnota's. Per programma zijn op product-activiteit niveau de meerjarige baten en lasten inzichtelijk, alsmede de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Overzicht structureel en incidenteel begrotingssaldo

Bedragen * €1.000				
	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting 2025 - 2028	-195	-1.460	-1.299	-1.586
Waarvan incidenteel	-434	-74	-73	-63
Structureel begrotingssaldo	239	-1.386	-1.226	-1.523

Hoewel minder ongunstig dan het beeld bij de perspectiefnota (behalve 2028) laat het saldo van de begroting voor alle jaren een tekort zien. Per saldo bevat het begrotingssaldo een aantal incidentele lasten. Door deze buiten beschouwing te laten verkrijgen we het zogenaamde structurele begrotingssaldo dat door de Provincie wordt beoordeeld in het kader van het financieel toezicht. Voor het jaar 2025 is sprake van een positief saldo. Daarmee voldoet de begroting aan de toezichtseis.

Totaaloverzicht verloop begrotingssaldo

Bedragen * €1.000				
Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Stand perspectiefnota 2025	-733	-2.229	-1.528	-1.077
A algemene mutaties inclusief aanpassing systematiek	695	437	330	184
B effect van aanpassing op investeringen	118	39	-175	-743
C effect afval + riool op saldo	423	234	93	98
D effect septembercirculaire	-252	312	197	158
E structureel effect Berap II	59	62	65	65
F overige bijstellingen	-504	-314	-281	-271
totaal begrotingsbijstellingen	538	769	229	-509
Saldo begroting 2025 - 2028	-195	-1.460	-1.299	-1.586

Ten opzichte van de perspectiefnota, de laatst bekende stand voor uw raad van het financieel perspectief, hebben er veel (ook financieel-administratieve) bijstellingen plaatsgevonden. In bovenstaande tabel hebben we deze ingedeeld in een aantal categorieën waarmee we u in één oogopslag informeren over de belangrijkste inhoudelijke bijstellingen. Alle bijstellingen > € 25.000

komen ook terug in de toelichting op de financiële tabellen binnen de programma's, daar zijn ze dan specifiek benoemd.

A Algemene mutaties inclusief aanpassing systematiek

Met ingang van 2025 hebben we een aanpassing doorgevoerd in de manier van begroten van de meerjarige baten en lasten. Voorheen hielden we bij zowel de baten (algemene uitkering, OZB, etc.) als de lasten (loon- en prijsgevoelige budgetten) meerjarig en cumulatief rekening met de inflatiecomponent. Deze werkwijze was complex en omslachtig, immers met welk percentage moeten we dan rekening houden voor 2026, 2027 en 2028 en bovendien zullen die percentages volgend jaar weer anders zijn.

Voor deze begroting geldt dat we alleen voor 2025 alle baten en lasten hebben bijgesteld naar prijspeil 2025 en voor de jaren erna constant hebben gehouden voor wat betreft de loon- en prijscomponent. Wanneer ramingen in de programmabegroting afwijken van andere jaren, dan is daarvoor een inhoudelijke reden.

De bijstelling van de algemene mutaties bevat onder meer de actualisatie van de formatiebegroting 2025-2028 en een lagere raming van de algemene uitkering (daar is dus de meerjarige compensatie voor inflatie uitgehaald). Daar staat tegenover dat ook de raming van de lasten voor wat betreft de inflatiecomponent is verlaagd. Per saldo is hierdoor sprake van een aflopend voordeel voor deze begroting.

B effect van aanpassing op investeringen

Bij de kapitaallasten is sprake van een forse verhoging in 2028. Dat heeft verschillende oorzaken. Ten eerste is er sprake van een relatief hoge indexatie van de kosten van met name de infrastructurele projecten; dat werkt door in alle jaren. Ten tweede is sprake van een verschuiving in kapitaallasten. Dat is ook zichtbaar omdat de kapitaallasten voor 2025 en 2026 t.o.v. de vorige begroting lager uitvallen. Deze kosten schuiven door naar 2027 en 2028. Het grootste effect zit echter in het feit dat er in de afgelopen periode een behoorlijke hoeveelheid noodzakelijke en wenselijke investeringen aan het meerjareninvesteringsprogramma (MIP) zijn toegevoegd. Van de investeringen die voor 2027 op de planning stonden worden nu pas bij deze begroting de kapitaallasten zichtbaar in 2028 (die lasten tellen mee vanaf het eerste jaar nadat de investering wordt uitgevoerd). Onder het hoofdstuk Financiën is een overzicht van de investeringen voor de komende jaren opgenomen. Een dergelijk effect zal ook in de begroting 2026-2029 voor het jaar 2029 optreden. In de perspectiefnota van 2026 zullen we daar aandacht aan besteden.

Overigens is in 2025 sprake van een extra kapitaallast van € 1 miljoen (50% van de afschrijvingslasten van de units aan de Violierweg), deze kan echter worden gedekt door de rijksbijdrage voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

C effect afval + riool op saldo

Voor afval en riool geldt een kostendekking van 100%. Feitelijk mag dan een mutatie in de lasten of baten van riool en afval niet tot een effect op het begrotingssaldo leiden. Tot nu toe werd vooral naar het eerste begrotingsjaar gekeken voor die kostendekking in combinatie met de vaststelling van het tarief. Bij deze begroting zijn we in de gelegenheid geweest om ook scherper naar de meerjarige verwerking hiervan te kijken. Dat heeft ertoe geleid dat we een hogere aanspraak kunnen maken op de voorzieningen die voor beide heffingen beschikbaar is. Het tarief voor riool wordt conform het rioleringsplan met 2% verhoogd, het tarief voor afval hoeft daardoor niet verhoogd te worden en blijft op het niveau van 2024.

D effect septembercirculaire

Helaas heeft de septembercirculaire geen financiële verlichting gebracht voor onze meerjarenbegroting. Er is sprake van een aantal algemene mutaties waardoor de algemene uitkering

hoger uitvalt, maar ook een bijstelling van de verschillende aantallen op diverse maatstaven waarmee het gemeentefonds wordt verdeeld. Omdat de aantallen op die maatstaven voor Landsmeer lager zijn dan het Nederlands gemiddelde daalt de algemene uitkering voor dat onderdeel. Daarnaast worden er een aantal specifieke middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. De belangrijkste is een extra bijdrage voor Jeugd en WMO vanaf 2026. Het Rijk had eerder aangekondigd zelf maatregelen te treffen in het 'domein' van jeugd waardoor gemeenten vanaf 2026 lagere kosten zouden hebben. Het was gemeenten toegestaan daar in hun meerjarenbegroting rekening mee te houden, dat hebben wij ook gedaan. Het gaat om een bedrag van ongeveer 200K. Het Rijk laat deze maatregel nu vallen en voegt deze 200K toe aan de algemene uitkering. Hier staat echter dan de 'correctie' van de lagere lasten in de begroting tegenover (opgenomen onder de overige bijstellingen). Per saldo is het effect van de bijstelling van de algemene uitkering op basis van de septembercirculaire daarmee voor de meerjarenbegroting ongeveer neutraal. Het nadeel in 2025 wordt voornamelijk veroorzaakt door de dubbele raming van een andersoortige compensatie voor Jeugd waarover wij u in Berap II hebben geïnformeerd. Van deze dubbele raming was zowel in 2024 als 2025 sprake.

E structureel effect Berap II

In oktober heeft u Berap II vastgesteld. Een aantal bijstellingen daarin hebben een structureel karakter, per saldo gaat het om een bedrag van ongeveer 65K.

F overige bijstellingen

Zoals hiervoor toegelicht heeft het grootste deel van de bijstellingen een financieel-technisch karakter naast de verschuiving binnen de investeringen en het, voor het eerst, zichtbaar worden van de kapitaallasten van investeringen die gepland staan voor 2027.

De overige bijstellingen worden gevormd door budgetaanpassingen voor bestaande activiteiten die bij de perspectiefnota nog niet bekend waren. De belangrijkste zijn een aanpassing van Jeugd/WMO voor ongeveer 200K (dekking via de septembercirculaire zoals hiervoor aangegeven), verhoging bijdrage GGD met 70K op basis van de vastgestelde begroting, 50K voor nieuwe software om hackpogingen op het netwerk te detecteren, 50K voor een nieuw schoonmaakcontract voor het gemeentelijk vastgoed, behoud van muziekonderwijs voor een bedrag van 55K. Voor 2025 is nog sprake van eenmalige extra bijdrage aan OD IJmond en voor het overige gaat om de som van een aantal kleinere bijstellingen. Er is daarnaast sprake van twee voordelen, te weten een bijstelling van de specifieke uitkering van het Rijk voor 117K en de zogenaamde vrijval van 150K voor de geluidschermen. Bij de perspectiefnota waren deze lasten vanaf 2026 toegevoegd, de verwachting is echter dat het geluidscherm pas in 2027/2028 gerealiseerd kan worden waardoor deze lasten opschuiven.

Overzicht saldo verdeeld over de programma's

De totaalbedragen die in het overzicht begrotingssaldo staan, zijn in onderstaande tabel verdeeld over de programma's, een nadere uitsplitsing en toelichting daarop is bij de diverse programma's opgenomen.

Bedragen * € 1.000		Rekening Begroting Begroting			Meerjarenraming		
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	Algemeen bestuur	-2.360	-2.683	-2.323	-2.330	-2.330	-2.320
2	Integrale veiligheid	-1.298	-1.720	-1.783	-1.783	-1.783	-1.783
3	Ruimtelijk domein	-7.061	-8.782	-9.214	-9.405	-9.090	-9.441
4	Sociaal domein	-13.100	-13.535	-14.755	-13.446	-13.347	-13.628
5	Financiën	-7.048	-5.815	-7.115	-7.192	-7.095	-7.080
	Totaal lasten	-30.866	-32.535	-35.190	-34.157	-33.646	-34.252
1	Algemeen bestuur	166	153	184	184	184	184
2	Integrale veiligheid	84	115	112	112	112	112
3	Ruimtelijk domein	4.717	4.608	5.236	4.968	4.827	4.914
4	Sociaal domein	3.215	2.636	4.019	2.529	2.401	2.401
5	Financiën	23.276	24.191	25.470	24.704	24.822	25.055
	Totaal baten	31.458	31.702	35.020	32.497	32.346	32.666
	Saldo voor mutaties reserves	592	-833	-170	-1.660	-1.299	-1.586
	Toevoegingen reserves	0	27	-100	0	0	0
	Onttrekkingen reserves	632	508	75	200	0	0
	Saldo reserves	632	535	-25	200	0	0
	Saldo na mutaties reserves	1.224	-299	-195	-1.460	-1.299	-1.586

Ontwikkeling algemene reserve

Het begrote tekort van 195K kan zonder problemen ten laste van de algemene reserve worden gebracht. Dat geldt vooralsnog niet voor de tekorten over 2026-2028. Daarvoor echter gaan we, zoals in de aanbiedingsbrief, graag afzonderlijk met u in gesprek. Naast maatregelen die voor een verbetering van het structurele begrotingssaldo moeten leiden zien we namelijk grote kansen voor een forse verbetering van onze algemene reserve en daarmee de totale financiële positie.

Investerings 2025-2028

Binnen het hoofdstuk Financien is zichtbaar dat er voor komende 4 jaren voor een bedrag van € 45 miljoen op de planning staat, waarvan € 16 miljoen voor afval en riool en afgerond € 10 miljoen voor onderwijshuishuisvesting. Met de kapitaallasten van de investeringen die tot en met 2027 op de planning staan is rekening gehouden in deze meerjarenbegroting. Voor 2028 staat een bedrag van € 4 miljoen aan investeringen op de planning. De lasten daarvan worden voor het eerst zichtbaar in de jaarschijf 2026-2029 (perspectiefnota en begroting).

Programma's

Algemeen Bestuur

Portefeuillehouder

Burgemeester L. de Lange

Missie

Binnen het bestuurlijk stelsel vervullen de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders hun rol en werken continu aan een optimaal woon- en leefklimaat van onze inwoners. Waarin de gemeente duidelijk en transparant moet zijn naar de samenleving in Landsmeer over de resultaten die we willen én kunnen bereiken.

Het programma Algemeen Bestuur gaat over het samenspel tussen de gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen, ondernemers en al onze vrijwilligers. Binnen dit programma vallen de thema's bestuurlijke toekomst, bewonersparticipatie, dienstverlening, communicatie en (regionale) samenwerking.

Het samenspel binnen de gemeente getuigt van respect voor een ieder en is transparant en integer.

In Landsmeer geven we onze doelen samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingsleven, ondernemers en vrijwilligers vorm. We scheppen hier richtlijnen voor die duidelijkheid en comfort scheppen aan de samenlevingspartners, bestuurders en het ambtelijk apparaat. Participatie kan zo nog meer in het DNA van de organisatie komen. Zo krijgen initiatieven vanuit de samenleving meer kans.

Voor de bestuurlijke toekomst van Landsmeer staat draagvlak onder inwoners, uitvoerbaarheid van het besluit en participatie centraal. De eigenheid van Landsmeer en bereikbare, laagdrempelige dienstverlening aan inwoners zijn belangrijke voorwaarden. Onze bestuurlijke toekomst is sterk afhankelijk van regionale ontwikkelingen die op de voet worden gevolgd en waar nodig het debat over zal zijn in de gemeenteraad. We zien dat de gemeente steeds verder onder druk komt te staan door onder andere de toenemende (wettelijke) taken en de financiële positie. We zullen daardoor in deze bestuursperiode tot een definitieve fusie keuze moeten komen.

De fysieke en sociale opgaven van onze gemeente zijn verbonden in de regio en daar liggen ook kansen. Als kleine gemeente hebben we daarom onze samenwerkingspartners in de regio Zaanstreek-Waterland en de Metropoolregio hard nodig. We werken daarom constructief samen en benutten kennis en kunde van onze partners en burens.

In Landsmeer gaat er veel goed en er is gelijktijdig ruimte voor verbetering en ontwikkeling. De dienstverlening en communicatie naar onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties moet op orde, laagdrempelig en bereikbaar zijn. De dienstverlening, communicatie en bedrijfsvoering staan onder druk, het college heeft in 2024 de uitvoeringskracht (en kwetsbaarheden) in beeld gebracht en heeft de uitkomsten, daar waar het de wettelijke taken betreft, verwerkt in deze begroting.

Speerpunten

Participatie
Omschrijving speerpunt
Participatie moet nog meer in het DNA van de gemeente komen, zodat samenleving tijdig wordt betrokken. Initiatieven vanuit de samenleving krijgen een kans.
Wat willen we bereiken?
We zijn een organisatie die de samenleving, inwoners en organisaties uit onze gemeente, betreft bij besluiten. Initiatieven vanuit de samenleving worden waar mogelijk gefaciliteerd.
Wat gaan we daar voor doen?
- We bereiden een participatieverordening voor zodat deze in 2026 kan worden vastgesteld. - We stellen een initiatievenprocedure op zodat de initiatieven gefaciliteerd kunnen worden. - We vergroten het omgevingsbewustzijn van onze organisatie.

Bestuurlijke toekomst
Omschrijving speerpunt
Bij ontwikkelingen op het gebied van bestuurlijke toekomst betreft het college de raad of de regiegroep. Het college faciliteert het debat in de raad. Draagvlak onder inwoners, uitvoerbaarheid van het besluit en participatie staan hierbij centraal.
Wat willen we bereiken?
Een uitvoerbaar raadsbesluit.
Wat gaan we daar voor doen?
- College en raad trekken gezamenlijk op in het thema bestuurlijke toekomst en volgen actief de actuele ontwikkelingen.

Dienstverlening
Omschrijving speerpunt
Dienstverlening is essentieel voor elke gemeente en speelt een belangrijke rol voor het goed kunnen functioneren van onze inwoners en bedrijven. Zij doen voor heel uiteenlopende zaken een beroep op onze dienstverlening.
Wat willen we bereiken?
Inwoners en bedrijven bedienen via meerdere kanalen, namelijk digitaal, fysiek, en telefonisch, waarbij afhankelijk van de gevraagde dienst, een snelle en juiste reactie verwacht mag worden.
Wat gaan we daar voor doen?
- Het zaaksysteem continu doorontwikkelen zodat het onze medewerkers ondersteunt bij het leveren van de dienstverlening en eveneens geschikt is voor de correspondentie met aanvragers. - Het ontwerpen van een rapportage op het zaaksysteem waarmee we de voortgang van de afhandeling van aanvragen kunnen monitoren. - We ontsluiten steeds meer producten die digitaal, via de website, kunnen worden aangevraagd en/of afgehandeld.

- We houden oog voor de uitvoeringskracht van de organisatie gezien de beperkte middelen en krappe arbeidsmarkt.

Communicatie

Omschrijving speerpunt

Goede communicatie stelt ons in staat om direct en duidelijk met inwoners en bedrijven te communiceren. Dit helpt inwoners om op de hoogte te blijven van gemeentelijke beslissingen, projecten, en belangrijke zaken zoals nieuwe regelgeving of veranderingen in dienstverlening. Effectieve communicatie vergroot het vertrouwen van de inwoners in onze gemeente.

Wat willen we bereiken?

Transparantie en betrokkenheid creëren door inwoners tijdig en helder te informeren over beleid, diensten, en besluiten en duidelijkheid te bieden in crisissituaties. Daarnaast streven wij ernaar vertrouwen en verbinding met de gemeenschap op te bouwen, burgers toegang te geven tot essentiële informatie en diensten, en feedback te ontvangen om de kwaliteit van haar dienstverlening en beleid te verbeteren. Uiteindelijk draagt goede communicatie bij aan een sterkere, meer inclusieve en goed functionerende lokale samenleving.

Wat gaan we daar voor doen?

- Responsiviteit tonen ten aanzien van ontwikkelingen op allerlei gebieden in onze gemeente.
- Doorontwikkelen van de website als belangrijk communicatiemiddel door actief meer informatie te publiceren (wet Open Overheid) op een manier die voor een ieder toegankelijk is (toegankelijkheidseisen met betrekking tot inclusiviteit)

Regionale samenwerking

Omschrijving speerpunt

Vanwege de beperkte bestuurskracht van de gemeente Landsmeer, zullen we met de verschillende samenwerkingen (ZaWa, MRA, provincie, Gemeenschappelijke Regelingen en buurgemeenten) ervoor moeten zorgen dat onze gemeente aangehaakt is op regionaal niveau. De regio wordt steeds belangrijker en dit vraagt een alerte houding en meer betrokkenheid in de regio.

Wat willen we bereiken?

We willen meer betrokkenheid in de regio.

Wat gaan we daar voor doen?

- Actieve betrokkenheid van onze bestuurders en ambtenaren in regionale overleggen.

Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000	Rekening	Begroting	begroting voor	Mutatie	Begroting	Meerjarenraming		
Algemeen bestuur	2023	2024	2025	2025	2025	2026	2027	2028
1.01 Gemeenteraad	-544	-644	-671	-29	-700	-689	-696	-696
1.02 Burgerzaken	-707	-908	-830	50	-780	-798	-798	-788
1.03 Dagelijks bestuur	-1.090	-1.108	-1.115	297	-818	-818	-811	-811
1.04 Rekenkamer	-18	-23	-23	-2	-25	-25	-25	-25
Totaal lasten	-2.360	-2.683	-2.639	316	-2.323	-2.330	-2.330	-2.320
1.01 Gemeenteraad	0	0	0	0	0	0	0	0
1.02 Burgerzaken	166	153	182	1	183	183	183	183
1.03 Dagelijks bestuur	0	0	1	0	1	1	1	1
1.04 Rekenkamer	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	166	153	183	1	184	184	184	184
Saldo	-2.194	-2.530	-2.457	318	-2.139	-2.146	-2.146	-2.136
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
Ottrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-2.194	-2.530	-2.457	318	-2.139	-2.146	-2.146	-2.136

Bedragen * € 1.000

In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen > 25K opgenomen en nader toegelicht

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
1.02 Burgerzaken				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	131	150	169	169
Structureel besluit uit 2e Berap				
-Software burgerzaken	-100	-100	-100	-100
1.03 Dagelijks bestuur				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	283	296	309	309
Overige bijstellen programma	2	-5	7	17
Totaal	316	341	385	395

1.02 Burgerzaken

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Structureel besluit uit 2e Berap

Software burgerzaken

Het begrote bedrag wordt hiermee in lijn gebracht met de werkelijke jaarlijkse kosten.

1.03 Dagelijks bestuur

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Beleidsindicatoren Algemeen Bestuur

Dit programma heeft geen beleidsindicatoren.

Beleidsstukken

Bij dit programma horen de volgende beleidsstukken:

- MRA-Agenda 2025-2028
- Zaanstreek-Waterland: Een gezamenlijke visie & samenwerkingsagenda
- Propositie Zaanstreek-Waterland: Hollandser dan Hollands

Verbonden partijen

Bij dit programma horen de volgende verbonden partijen:

- Waterlands Archief
- Metropoolregio Amsterdam
- Alliander N.V.
- Ombudsman Metropoolregio

Integrale Veiligheid

Portefeuillehouder

Burgemeester L. de Lange:

Missie

Integrale veiligheid bevat korte en lange termijn doelen. Voor de doelen op langere termijn heeft de gemeenteraad in 2023 het Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 (IVP) vastgesteld. Hierin stellen we dat in 2027 de gemeente Landsmeer een plek is waar het prettig en veilig wonen, ondernemen en verblijven is. Daarvoor is het belangrijk om de stabiele veiligheidssituatie die er al is in Landsmeer te behouden. Daar waar mogelijk wordt ingezet op verbetering van de veiligheidssituatie door inzet op het beperken van veiligheidsrisico's. De gemeente doet dit vanuit haar kerntaak veiligheid, waarbij zij bijdraagt aan het zorgen voor de orde en het voorkomen van chaos in de samenleving.

Het invullen van haar kerntaak doet de gemeente door haar wettelijke verplichtingen na te komen op het gebied van openbare orde en veiligheid én te zorgen dat veiligheidsrisico's naar een acceptabel niveau gebracht en behouden worden. Dat betekent dat we ervoor zorgen dat de huidige basis op orde blijft en geïntensiveerd wordt op veiligheidsvraagstukken die een grote impact op de samenleving in de gemeente (kunnen) hebben. In het IVP hebben we 3 prioriteiten (*georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit, jeugdoverlast & -problematiek, gedigitaliseerde criminaliteit*) en 2 strategische thema's (*Zorg & Veiligheid, weerbaarheid gemeentelijk bestuur en organisatie*) vastgesteld.

Om tot een adequate aanpak van veiligheidsvraagstukken en -risico's te komen werkt de gemeente integraal en informatie-gestuurd. Waar mogelijk zetten we in op het voorkomen van veiligheidsproblematiek. Bij dreiging of verstoring van de openbare orde en veiligheid zet de gemeente – zo nodig met repressieve interventies – in op het naar een acceptabel niveau brengen van de situatie.

Speerpunten

Ondermijning
Omschrijving speerpunt
Georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit vormt een ernstige bedreiging voor de openbare orde en veiligheid of verstoort deze al. Kenmerkend voor deze vorm van criminaliteit is dat legale structuren gebruikt worden voor onrechtmatige en criminele activiteiten. Dit heeft een negatieve impact op de samenleving.
Wat willen we bereiken?
Een aanpak die de openbare orde en veiligheidsrisico's door georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit tot een acceptabel niveau brengt en houdt.
Wat gaan we daar voor doen?
- Opstellen ondermijningsbeeld - Opstellen en vaststellen plan van aanpak ondermijning - Inzet bestuurlijk instrumentarium bij casuïstiek

Aanpak jeugdoverlast en -problematiek
Omschrijving speerpunt
Jeugdoverlast heeft een grote impact op de Landmeerse samenleving, met name bij omwonenden van locaties waarvandaan overlast door jeugd wordt ervaren. Daarnaast bevindt jeugd zich in een leeftijdscategorie waarin zij beïnvloedbaar is en daarmee, vaak onbewust, betrokken raakt bij criminaliteit.
Wat willen we bereiken?
Een aanpak die preventief en repressief inzet op het verminderen van jeugdoverlast en het voorkomen van jeugdproblematiek.
Wat gaan we daar voor doen?
- Aansluiten bij regionale ontwikkelingen en aanpakken - Doorontwikkelen persoons- en locatiegerichte aanpak, inclusief samenwerking met ketenpartners - Ketenbreed overleg met partners (JNO)

Aanpak cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit
Omschrijving speerpunt
Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit brengen landelijk en daarmee ook voor de gemeente uitdagingen mee op het gebied van veiligheid. Veel is in ontwikkeling, zoals de inzet van burgemeestersbevoegdheden bij online aangejaagde ordeverstoringen. Daarnaast heeft deze vorm van criminaliteit een negatieve impact op inwoners, denk aan fraude via whatsapp.
Wat willen we bereiken?
De gemeente ondersteunt en stimuleert inwoners en ondernemers in het voorkomen van dader- en slachtofferschap bij gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime.
Wat gaan we daar voor doen?
- Aansluiten bij werkgroep en ontwikkelingen NH Veilig - Via sociale media wordt bewustwording gecreëerd onder de inwoners

Vergunningverlening en handhaving in de openbare ruimte.
Omschrijving speerpunt
Onder Handhaving verstaan we de door de gemeente ontplooiende activiteiten die gericht zijn op de goede naleving van de vigerende wet- en regelgeving met betrekking tot de openbare ruimte. Het doel van deze wet- en regelgeving is het zodanig reguleren van activiteiten dat de inwoners zich veilig kunnen bewegen in de schone buitenruimte van Landsmeer.
Wat willen we bereiken?
Optimale inzet van middelen op basis van het handhavingsbeleidsplan 2024-2028.
Wat gaan we daar voor doen?
- We passen de uitgangspunten van zichtbaarheid op straat en actiegerichte aanpak toe, zoals dat is opgenomen in het Handhavingsplan Openbare Ruimte 2024-2028 en het Uitvoeringsprogramma Handhaving 2025.

- We gaan meer inzetten op zichtbaarheid en constatering gericht werken in de openbare ruimte door middel van actiedagen op themacasuïstiek zoals foutparkeren, afvalcontroles, vaar-en vuurwerkveiligheid.
- We gaan waarschuwend, voorlichtend en de-escalerend in gesprek met overtredders.
- We maken een communicatieplan om gedurende het jaar voorlichting te geven aan inwoners.

Wat willen we bereiken?

Veiligheid en leefbaarheid van de inwoners in de openbare ruimte waarborgen.

Wat gaan we daar voor doen?

- We gaan zichtbaar handhaven op straat.
- We zullen actief surveilleren op een persoonlijke, professionele en betrouwbare manier om potentiële problemen vroegtijdig te signaleren en voorkomen.
- We nemen een leidende rol in initiatieven om gezamenlijk op te treden (vaaroverlast, vuurwerk dagen, afvalcontroles)
- We gaan zichtbaar handhaven op het water (met o.a. de politie, handhaving van Oostzaan en Landschap Noord-Holland)
- We investeren extra middelen tijdens piekmomenten (Koningsdag, vuurwerkdagen)
- We communiceren actuele en nieuwe regels via onze eigen kanalen.
- We werken samen met scholen, bureau HALT, Link jongerenwerk en sportverenigingen om o.a. voorlichtingen over vaar- en vuurwerk veiligheid te realiseren.

Zorg & Veiligheid

Omschrijving speerpunt

Casuïstiek wordt steeds complexer, doordat er sprake is van meervoudige sociale en veiligheidsproblematiek. Om dit proces minder kwetsbaar te maken en inwoners zo goed mogelijk te helpen met zorg en te beschermen tegen veiligheidsrisico's is het belangrijk dat hier extra aandacht aan wordt besteed door de gemeente.

Wat willen we bereiken?

We willen dat werkwijze(n) bij complexe casuïstiek met sociale en veiligheidsproblematiek zijn ontwikkeld en vastgelegd. Dit leidt tot een adequate aanpak ten aanzien van zorg en geïdentificeerde veiligheidsrisico's.

Wat gaan we daar voor doen?

- Het ontwikkelen en vastleggen van lokale werkwijze(n) in werkprocessen en/ of -afspraken.
- Deelname samenwerkingen op het gebied van zorg en veiligheid
- Het structureel vormgeven van lokale ketensamenwerkingen

Weerbaarheid gemeentelijk bestuur en organisatie
Omschrijving speerpunt
Uit een weerbaarheidsscan, uitgevoerd in 2022, bleken meerdere kwetsbaarheden in de gemeentelijke organisatie ten aanzien van ondermijnende activiteiten. Belangrijk is dat aandacht besteed wordt aan het vergroten en behouden van de weerbaarheid van de gemeente om te voorkomen dat de veiligheidssituatie in de gemeente zich negatief ontwikkelt. In 2024 hebben we ons gericht op de ambtelijke organisatie en hebben we diverse verbeteringen doorgevoerd. Vanaf 2025 zullen we ons daarnaast richten op de bestuurlijke weerbaarheid.
Wat willen we bereiken?
In het IVP is de doelstelling tot 2027 vastgesteld om de weerbaarheid van zowel het gemeentelijk bestuur als de organisatie tegen veiligheidsrisico's te vergroten en te behouden. We zetten ons in om zowel ambtelijk als bestuurlijk in 2027 te voldoen aan de Noord-Hollandse Weerbaarheidsnorm.
Wat gaan we daar voor doen?
- Uitvoeren van het uitvoeringsplan weerbaarheid voor de ambtelijke organisatie in samenwerking met het RIEC en de Provincie Noord-Holland. - In kaart brengen van knelpunten, problematiek en behoeften met betrekking tot bestuurlijke weerbaarheid. Deze weerbaarheid is nauw verbonden met onder andere het thema integriteit en wordt opgepakt in samenwerking met het CAOP (Centrum Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel). - Adviseren van de driehoek (gemeentesecretaris, griffier en burgemeester) over bestuurlijke weerbaarheid.

Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rekening	Begroting	begroting voor	Mutatie	Begroting	Meerjarenraming		
Integrale veiligheid		2023	2024	2025	2025	2025	2026	2027	2028
2.01	Integrale veiligheid	-1.298	-1.720	-1.814	30	-1.783	-1.783	-1.783	-1.783
	Totaal lasten	-1.298	-1.720	-1.814	30	-1.783	-1.783	-1.783	-1.783
2.01	Integrale veiligheid	84	115	123	-11	112	112	112	112
	Totaal baten	84	115	123	-11	112	112	112	112
	Saldo	-1.214	-1.605	-1.691	20	-1.671	-1.671	-1.671	-1.671
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo na mutaties reserves	-1.214	-1.605	-1.691	20	-1.671	-1.671	-1.671	-1.671

Bedragen * € 1.000

In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen > 25K opgenomen en nader toegelicht

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
2.01 Integrale veiligheid				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	18	34	50	50
Overige bijstellen programma	2	21	22	22
Totaal	20	55	72	72

2.01 Integrale veiligheid

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Beleidsindicatoren Integrale Veiligheid

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Waarde Landsmeer	Benchmark	Waarde Benchmark
Verwijzingen Halt (12-17 jaar)	Aantal per 1.000 jongeren	2023	Bureau Halt	7	Nederland	9
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2023	CBS - Geregistreerde diefstallen	7,7	Nederland	2,5
Misdrijven - geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2023	CBS - Geregistreerde criminaliteit	2,6	Nederland	4,3
Misdrijven - Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2023	CBS - Geregistreerde diefstallen	1,3	Nederland	1,3
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Aantal per 1.000 inwoners	2023	CBS - Geregistreerde criminaliteit	4,7	Nederland	5,8

Beleidsstukken

Bij dit programma horen de volgende beleidsstukken:

Algemene Plaatselijke Verordening

- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Landsmeer 2022
- Evenementenbeleid gemeente Landsmeer 2020
- Beleid verwijderen objecten uit de openbare ruimte
- Standplaatsenbeleid

Drank- en Horecawet

- Drank- en Horecaverordening gemeente Landsmeer 2022

Weekmarkt

- Marktverordening gemeente Landsmeer 2019
- Marktreglement gemeente Landsmeer 2019

Openbare orde en veiligheid:

- Beleidslijn Bibob gemeente Landsmeer 2019
- Uitvoeringsprogramma APV & Bijzondere wetten en Openbare orde en veiligheid 2021
- Nota integrale handhaving gemeente Landsmeer 2020
- Damoclesbeleid gemeente Landsmeer 2022
- Integraal Veiligheidsplan 2024 – 2027
- Uitvoeringsprogramma Veiligheid

Verbonden partijen

Bij dit programma horen de verbonden partij:

- Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder

Wethouder N. Bonenkamp

Wethouder B. ten Have (Duurzaamheid, Groen & Landschap en Monumenten)

Missie

Investeren in een aantrekkelijke, bereikbare, duurzame en veilige leefomgeving

We ontwikkelen en benutten de kwaliteiten van onze gemeente samen met onze inwoners, lokale en regionale partners. We investeren in een leefomgeving, waar het voor inwoners, maatschappelijk organisaties en bedrijven goed is om te wonen, werken en recreëren. We zijn benaderbaar en in gesprek met onze ondernemers, boeren, winkeliers, horeca en marktkooplui en zorgen voor een goed ondernemersklimaat in de gemeente.

Ons openbaar gebied is veilig en toegankelijk. We streven continu naar verbeteringen van de (verkeers-)veiligheid. Met beperkte financiële middelen proberen we de openbare ruimte ook zo goed en functioneel mogelijk te onderhouden. We benutten kansen om de openbare ruimte te verduurzamen om klimaatverandering het hoofd te bieden en de biodiversiteit te versterken. Het gaat om koppelkansen zoals het creëren van groene routes voor mens en dier, extra waterberging en het vergroenen van bermen en pleinen.

De omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. De omgevingswet verplicht gemeenten om een omgevingsvisie en een omgevingsplan vast te stellen. Samen met de samenleving worden de visie en het plan opgesteld.

Deze nieuwe wet vraagt een andere rol van het gemeentebestuur. De nieuwe Omgevingswet benadert de fysieke leefomgeving integraal. De wet moet de afwegingsruimte van het bestuur vergroten en besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving versnellen en verbeteren. De op te stellen omgevingsvisie biedt het kader voor alle ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij ruimte voor bouwen en wonen topprioriteit heeft.

Speerpunten

Bouwen en wonen
Omschrijving speerpunt
Ruimte geven aan bouwen en wonen heeft onze prioriteit.
Wat willen we bereiken?
Het stimuleren van nieuwe woningbouwplannen en -initiatieven. En tegelijkertijd versnellen en ten uitvoer brengen van bestaande plannen. Hiermee brengen we de woningbouwproductie op gang.
Wat gaan we daar voor doen?
- We wegen alle mogelijkheden op haalbaarheid en doen daarbij onder andere een beroep op expertise van de Provincie en andere gemeenten. Ook betrekken we marktpartijen en woningcorporaties in een vroeg stadium middels denktanks.

- We hanteren een heldere, efficiënte en transparante werkwijze voor ruimtelijke aanvragen onder de Omgevingswet.

Wat willen we bereiken?

De bestaande sociale woningvoorraad vergroten en het aanbod beter aan laten sluiten op de vraag.

Wat gaan we daar voor doen?

- In samenspraak met de woningcorporaties Eigen Haard en Rochdale herontwikkelen we bestaande woningvoorraad (Oude Keern/Calkoenstraat), werken we aan nieuwe plannen (Violierweg) en verduurzamen we de bestaande woningvoorraad.

Wat willen we bereiken?

Een vastgestelde Omgevingsvisie, een geactualiseerde Woon(zorg)visie en een gebiedsvisie specifiek voor het gebied bij de entree van Landsmeer.

Wat gaan we daar voor doen?

- Deze visies en plannen worden in samenspraak met de samenleving en belangenhouders uitgewerkt; met aandacht voor in-/uitbreiding, zorg- en maatschappelijke voorzieningen, bedrijvigheid, natuur, klimaat en bereikbaarheidsvraagstukken in geval van nieuwbouw of herontwikkeling.

Wat willen we bereiken?

We nemen de regie op ontwikkelingen op gemeentegrond.

Wat gaan we daar voor doen?

- De locaties in Purmerland bij voormalig dorps huis De Burcht en aan de Violierweg in Landsmeer, de voormalige gemeentewerf, worden (her)ontwikkeld.
- We werken samen met marktpartijen zoals bij Zuideinde 40-42 om te komen tot een zo goed mogelijke ontwikkeling.
- We onderzoeken de mogelijkheid om maatschappelijke voorziening zoals de brandweerkazerne of de voorzieningen aan de M.L. Kingstraat 2B gecombineerd met woningbouw te herontwikkelen op de bestaande locaties.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Omschrijving speerpunt

Een bereikbare gemeente met bijzondere aandacht voor fietsers en voetgangers.

Wat willen we bereiken?

Meer ruimte voor de fietser en voetganger.

Wat gaan we daar voor doen?

- We hebben blijvende aandacht voor stoepen, fiets- en wandelpaden, de veerpont en toegankelijkheid van bushaltes.
- We stimuleren deelmobiliteit, zowel bij inwoners als projectontwikkelaars.
- We onderzoeken of de voetgangersdoorgang tussen Bergweg en M.L. Kingstraat een zogeheten 'shared space' kan worden.
- We hebben speciale aandacht voor de bestaande seniorenroutes in Landsmeer, Den IJp en Purmerland.

Wat willen we bereiken?
Vergroten van de verkeersveiligheid op het Lint.
Wat gaan we daar voor doen?
- Samen met inwoners inventariseren van knelpunten. Inzetten op snel te realiseren kleine verkeersaanpassingen en in samenwerking met partners, zoals de VRA, onderzoeken welke structurele aanpassingen mogelijk zijn zoals bijvoorbeeld het invoeren/uitbreiden 30km zone op het lint en verkeersremmende maatregelen in combinatie met bushaltes.

Duurzaamheid en milieu
Omschrijving speerpunt
In het Klimaatakkoord is vastgesteld dat Nederland in 2050 energieneutraal en aardgasvrij moet zijn. De gemeente Landsmeer voert het wettelijke bepaalde beleid, wat deze doelstelling mogelijk moet maken, vanuit het Rijk en de regio op lokaal niveau uit. Zij doet sinds september 2023 weer volwaardig mee aan de Regionale Energie Strategie en profiteert zo van kennis en kunde van de regio. De doelstellingen om energieneutraal en aardgasvrij te zijn in 2050 treffen zowel koopwoningen, (sociale) huurwoningen, bedrijven, maatschappelijk en gemeentelijk vastgoed. Er wordt ingezet op isolatie van woningen en bedrijven vanuit het Rijksprogramma Aardgasvrije Wijken en het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie onder andere door het uitdelen van subsidies binnen een ontzorgingsprogramma, uitgerold door het Duurzaam Bouwloket namens de gemeente Landsmeer. Particulieren en bedrijven worden geadviseerd over verduurzaming, isolatie, alternatieve warmte en subsidies met onze partners het Duurzaam Bouwloket, de energiecoaches en de omgevingsdienst IJmond. In ons afvalbeleid is de ambitie geformuleerd het restafval omlaag te brengen naar 158 kilo per inwoner in 2026. En de scheiding van papier, gft, glas, textiel en restafval te verbeteren. De kostenstijging van het verbranden van restafval houden we hiermee in de hand.
Wat willen we bereiken?
De afvalinzameling en -verwerking wordt duurzamer en efficiënter ingericht.
Wat gaan we daar voor doen?
- We zorgen voor actuele informatie via onze eigen kanalen over het afvalbeleid. - We voeren een voorlichtingscampagne uit om afvalscheiding te bevorderen. - We evalueren het huidige afvalbeleid.
Wat willen we bereiken?
We stimuleren energiebesparing door isolatie van woningen, organisaties en bedrijven en stimuleren gebruik van zon- en wind door de samenlevingspartners vanuit de kaders van de Regionale Energie Strategie.
Wat gaan we daar voor doen?
-We voeren het rijksprogramma lokale aanpak isolatie uit door isolatiesubsidies voor particulieren toe te kennen uit rijks gelden. - We ondersteunen inwoners met advies via het Duurzaam Bouwloket, de energiecoaches en de OD IJmond. - We stimuleren initiatieven van samenlevingspartners - We organiseren initiatieven voor samenlevingspartners (duurzaamheidsmarkt, helpathon).

Wat willen we bereiken?
We willen de samenleving activeren om CO2 te besparen door particulier initiatief te stimuleren. Om het beleidsplan Transitievisie Warmte uit te voeren stellen we een uitvoeringsplan op om een wijk van het gas af te helpen, zoals wettelijk vastgesteld in het Klimaatakkoord, toewerkend naar het wettelijk verplichte Warmteprogramma in 2026.
Wat gaan we daar voor doen?
- We maken een communicatieplan. - We geven informatie, voorlichting via onze kanalen en via Duurzaam Bouwloket. - We gebruiken gemeentelijk vastgoed om zonne-energie op te wekken. - We maken een warmteuitvoeringsplan.

Groen en landschap
Omschrijving speerpunt
De openbare ruimte is de voortuin van alle Landsmeeders. De gemeente draagt zorg ervoor dat deze schoon en veilig is, zodat alle inwoners hier optimaal gebruik van kunnen maken. De openbare ruimte wordt degelijk onderhouden en draagt bij aan de aantrekkelijkheid van onze gemeente. Zij nodigt uit om te bewegen, te werken, te verblijven en te recreëren. In de openbare ruimte wordt rekening gehouden met de natuur en het milieu en daarmee aan een duurzame samenleving.
Wat willen we bereiken?
Een aantrekkelijke groene buitenruimte.
Wat gaan we daar voor doen?
- We investeren middelen in groenonderhoud en biodiversiteit. - Iedere boom die moet worden gekapt, wordt vervangen door een nieuwe boom.

Economie, recreatie en toerisme
Omschrijving speerpunt
Landsmeer is een economisch krachtige gemeente en aantrekkelijk voor bezoekers en toeristen. In Landsmeer is voor zowel bestaande als nieuwe bedrijven en ZZP'ers ruimte voor ondernemerschap.
Wat willen we bereiken?
We zijn benaderbaar en in gesprek met onze ondernemers, boeren, winkeliers, horeca en marktkooplui en zorgen voor een goed ondernemersklimaat.
Wat gaan we daar voor doen?
- We zetten ons in voor een eigentijds voorzieningenniveau door middel van onder andere een bedrijven-investeringszone (BIZ) en het aanbieden van energiescans. - Op een schaal passend bij onze groene en waterrijke gemeente ontwikkelen we samen met lokale en regionale partners initiatieven op het gebied van recreatie (locaties, verbindingen, activiteiten) en toerisme (promotie, verblijfsaccommodatie, bereikbaarheid). - We vertalen de regionale visies naar lokale uitvoering.

Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000	Rekening	Begroting	begroting voor	Mutatie	Begroting	Meerjarenraming		
Ruimtelijk domein	2023	2024	2025	2025	2025	2026	2027	2028
3.01 Afvalstoffen	-1.838	-1.638	-1.873	8	-1.866	-1.861	-1.806	-1.855
3.02 Begraven	-138	-198	-169	7	-162	-161	-160	-159
3.03 Duurzaamheid	-601	-1.095	-1.119	-28	-1.148	-819	-819	-819
3.04 Economie & Recreatie	-150	-212	-221	10	-211	-213	-213	-216
3.05 Groenvoorzieningen	-524	-678	-676	13	-662	-680	-692	-695
3.06 Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0	0
3.07 Omgevingsvergunningen	-483	-698	-666	5	-661	-661	-661	-661
3.08 Openbare ruimte	-1.677	-2.289	-2.185	-51	-2.236	-2.441	-2.516	-2.707
3.09 Ruimtelijke ordening	-508	-872	-732	1	-731	-831	-631	-631
3.10 Volkshuisvesting	-64	-128	-112	49	-63	-62	-62	-62
3.11 Water en riolering	-1.077	-974	-1.449	-26	-1.476	-1.677	-1.531	-1.637
Totaal lasten	-7.061	-8.782	-9.202	-12	-9.214	-9.405	-9.090	-9.441
3.01 Afvalstoffen	2.250	2.147	2.240	208	2.448	2.428	2.358	2.298
3.02 Begraven	144	153	153	0	153	153	153	153
3.03 Duurzaamheid	325	276	279	-4	276	10	0	0
3.04 Economie & Recreatie	42	39	39	0	39	39	39	39
3.05 Groenvoorzieningen	0	2	2	0	2	2	2	2
3.06 Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0	0
3.07 Omgevingsvergunningen	277	267	282	-19	263	263	263	263

3.08	Openbare ruimte	302	318	337	11	348	348	348	348
3.09	Ruimtelijke ordening	20	33	35	-3	32	32	32	32
3.10	Volkshuisvesting	4	6	6	-3	3	3	3	3
3.11	Water en riolering	1.353	1.366	1.424	246	1.670	1.540	1.401	1.401
	Totaal baten	4.717	4.608	4.798	435	5.233	4.817	4.598	4.538
	Saldo	-2.344	-4.175	-4.405	423	-3.981	-4.588	-4.492	-4.903
	Toevoeging reserves	0	-80	-25	-75	75	0	0	0
	Onttrekking reserves	344	210	-25	0	-100	200	0	0
	Saldo reserves	344	130	-25	0	-25	200	0	0
	Saldo na mutaties reserves	-2.000	-4.045	-4.430	423	-4.006	-4.388	-4.492	-4.903

Bedragen * € 1.000

In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen > 25K opgenomen en nader toegelicht

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
3.01 Afvalstoffen				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	63	72	81	81
-Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028	-111	-109	-108	-105
-Correctie afvalstoffenheffing	58	-30	-122	-122
-Mutatie voorziening Afval	200	180	110	-30
-Actualisatie kapitaallasten Staat C - begroting 2025-2028	-51	-50	-19	10
Indexatie				
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	65	90	114	114
Bestaand beleid				
-Incidentele bijdrage ODijmond	-73	0	0	0
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	51	70	89	89
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	21	28	36	36
3.07 Omgevingsvergunningen				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	3	21	40	40
Indexatie				
-Terugdraaien indexatie leges	-19	-27	-35	-35
3.08 Openbare ruimte				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	-114	-104	-93	-93
-Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028	70	-13	-101	-302
Bestaand beleid				
-Ophoging budget stijging tarieven elektra	-34	-34	-34	-34
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	41	54	67	67
Nieuw beleid				
-Vrijval kapitaallasten geluidsschermen	0	150	150	150
3.09 Ruimtelijke ordening				
Bestaand beleid				
-Onttrekking bestemmingsreserve omgevingswet EUR 200k	0	-200	0	0
3.10 Volkshuisvesting				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	44	46	47	47
3.11 Water en riolering				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	41	45	49	49
-Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028	18	-38	-71	-190

-mutatie rioolvoorziening	186	10	10	10
Indexatie				
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	28	39	49	49
-Indexering Rioolheffing	-23	-77	-135	-135
3.12 Reserves				
Bestaand beleid				
-Onttrekking bestemmingsreserve omgevingswet EUR 200k	0	200	0	0
Overige bijstellen programma	-41	0	30	50
Totaal	423	323	154	-254

3.01 Afvalstoffen

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Correctie afvalstoffenheffing

Hiermee wordt de afvalstoffenheffing in lijn gebracht met de verwachte realisatie over boekjaar 2024. Tevens ziet u het effect van de correctie van lopende prijzen naar constante prijzen.

Mutatie voorziening Afval

Betreft begrote mutatie op de egalisatievoorziening voor afval

Actualisatie kapitaallasten Staat C - begroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de Leeswijzer van deze begroting.

Indexatie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

3.07 Omgevingsvergunningen

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Indexatie

Terugdraaien indexatie leges

Terugdraaien indexatie leges

3.08 Openbare ruimte

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Bestaand beleid

Ophoging budget stijging tarieven elektra

Het elektriciteitstarief is veel meer gestegen dan de gemiddelde inflatie. Met deze verhoging komt het budget in lijn met de werkelijke kosten.

Indexatie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Nieuw beleid

Vrijval kapitaallasten geluidsschermen

Begin 2025 moet de gemeente bij Rijkswaterstaat (verder: RWS) aangeven dat zij het Landsmeerse geluidsscherm wil laten uitvoeren door RWS. Door het krediet op te nemen in 2025, neemt uw raad een besluit over de aanwending van deze middelen. De daadwerkelijke uitvoering zal echter later plaatsvinden en is afhankelijk van de planning van RWS. De verwachting is dat het geluidsscherm op zijn vroegst in 2028 gerealiseerd is, hetgeen pas kapitaallasten in 2029 tot gevolg zal hebben. Dit betekent dat de financiële impact van het project niet onmiddellijk zichtbaar zal zijn in de begroting, maar pas een jaar na de voltooiing van het geluidsscherm, hetgeen dus ten opzichte van de PPN een positief effect heeft op de komende jaren.

3.09 Ruimtelijke ordening

Bestaand beleid

Onttrekking bestemmingsreserve omgevingswet EUR 200k

In 2026 wordt er een onttrekking uit deze reserve gedaan van EUR 200k. Deze EUR 200k wordt besteed aan de afronding van de omgevingsvisie, het opstellen van een gebiedsvisie en het aanpassen van het WABO beleidsplan aan de omgevingswet.

3.10 Volkshuisvesting

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

3.11 Water en riolering

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Mutatie rioolvoorziening

De mutatie op de voorziening is meerjarig afgestemd op een 100% kostendekking (zie ook toelichting in de samenvatting aan het begin van deze begroting).

Indexatie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Indexering Rioolheffing

De rioolheffing wordt conform het gemeentelijk riool- en waterzorgprogramma 2025-2028 geïndexeerd met 2%. Tevens ziet u het effect van begroten op constante prijzen i.p.v. lopende prijzen. Alleen voor deze post is een uitzondering gemaakt om aansluiting te houden met het rioleringsplan en zodoende een neutraal effect voor het begrotingssaldo te realiseren.

3.12 Reserves

Bestaand beleid

Onttrekking bestemmingsreserve omgevingswet EUR 200k

In 2026 wordt er een onttrekking uit deze reserve gedaan van EUR 200k. Deze EUR 200k wordt besteed aan de afronding van de omgevingsvisie, het opstellen van een gebiedsvisie en het aanpassen van het WABO beleidsplan aan de omgevingswet.

Beleidsindicatoren Ruimtelijk Domein

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Waarde Landsmeer	Benchmark	Waarde Benchmark
Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2024	CBS - Waarde onroerende zaken	580	Nederland	379
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2023	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	1,8	Nederland	9,1
Demografische druk	%	2024	CBS Bevolkingsstatistiek	84,8	Nederland	70,4
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	COELO - Atlas lokale lasten	1.310	Nederland	911
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	COELO - Atlas lokale lasten	1437	Nederland	994

Beleidsstukken

Bij dit programma horen de volgende beleidsstukken:

- Beleidsuitgangspunten Wegbeheer gemeente Landsmeer (beleidsvisie op wegbeheer; raadsbesluit 18 mei 2017).
- Beheerplan Wegen 2018-2022.
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2020-2028.
- Mobiliteitsvisie 2018-2022.
- Waterplan Landsmeer 2016-2026.
- Beschoeiingenbeheerplan.
- Gemeentelijk rioleringsplan 2018-2023 "Samen water ruimte geven".
- Verordening aansluitvoorwaarden riolering Landsmeer 2012.
- Verordening afvoer hemelwater en grondwater Landsmeer.
- Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Landsmeer (2023)
- Beleidskader VTH en VTH-strategie.
- Toekomstvisie 2025.
- Economische Visie Zaanstreek-Waterland 2018-2022.
- Groenbeleidsplan 2021-2031
- Speelbeleidsplan Samen Beter Buiten Spelen 2017-2022.
- Diverse bestemmingsplannen voor gehele grondgebied.
- Woonvisie Landsmeer 2016-2024.
- Huisvestingsverordening 2020. (nieuwe verordening is reeds vastgesteld maar nog niet in werking getreden)
- Verordening Startersleningen 2017.
- Welstandsnota 2012.
- Wabobeleidsplan 2020.
- Bouwverordening 2012.
- MJOP (Meerjarenonderhoudsplan) gemeentelijke gebouwen 2022-2025
- Archeologie beleid 2011.
- Erfgoedverordening 2010.
- Verordening op de monumentencommissie 2005.
- Duurzaamheidsvisie 2018-2024.
- Beleidsplan Afval en Grondstoffen 2021-2026
- Standplaatsenbeleid 2012
- Marktverordening / marktreglement 2019
- Uitvoeringsprogramma Wabo 2022
- Beleidskaders woningbouwprogramma (2021)
- Parkeernota Landsmeer (2021-2025)
- Regionale detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland (2022)
- Visie waterrecreatie Zaanstreek-Waterland (2021)
- Woonakkoord regio Zaanstreek-Waterland 2021-2025

Verbonden partijen

Bij dit programma horen de volgende verbonden partijen:

- Recreatieschap Twiske-Waterland
- Vervoerregio Amsterdam
- Omgevingsdienst IJmond

Sociaal Domein

Portefeuillehouder

Wethouder B. ten Have

Wethouder N. Bonenkamp (Kunst & Cultuur en Sport)

Missie

Het sociaal domein faciliteert de sociale basisvoorzieningen. Ook biedt het, als een inwoner niet (meer) zelfredzaam is en het ook met het eigen informele netwerk niet mogelijk is, ondersteuning op diverse levensgebieden. De gemeente zet zich er samen met andere organisaties voor in dat kinderen zich ontwikkelen tot gezonde jongeren en zelfstandige volwassenen, dat volwassenen zelfstandig kunnen functioneren en senioren vitaal en zelfredzaam blijven.

Speerpunten

Maatschappelijke ondersteuning
Omschrijving speerpunt
Iedereen moet volwaardig deel kunnen nemen aan de samenleving. De gemeente zorgt ervoor dat de sociale basisvoorzieningen beschikbaar en bekend zijn.
Wat willen we bereiken?
Eenzaamheid voorkomen, bespreekbaar maken en samenwerken om eenzaamheid te verminderen.
Wat gaan we daar voor doen?
- Preventie: we ontwikkelen een aanpak om eenzaamheid onder jongeren bespreekbaar te maken en evalueren die. - We communiceren regelmatig over het onderwerp eenzaamheid. - We werken samen met onze partners aan initiatieven om eenzaamheid te verminderen.
Wat willen we bereiken?
We zetten ons ervoor in dat nog meer inwoners mee kunnen doen door Landsmeer dementievriendelijk te maken, woningen indien nodig aan te passen, vrijwilligers te koesteren en mantelzorgers te ondersteunen.
Wat gaan we daar voor doen?
- We werken samen met onze partners aan een dementievriendelijke samenleving. - We bedanken onze vrijwilligers - We ondersteunen mantelzorgers en breiden waar mogelijk het aanbod uit.

Armoede en schulden
Omschrijving speerpunt
Armoede en schulden vormen een groeiend probleem in onze samenleving. Leven in armoede en het hebben van schulden zorgen voor schaamte, stress en depressie.
Wat willen we bereiken?

Inkomensondersteuning aanbieden aan wie daarvoor in aanmerking komt en problematische schulden voorkomen.
Wat gaan we daar voor doen?
- We communiceren regelmatig over regelingen voor mensen met een smalle beurs. - We zetten in op preventie als het gaat om gezondheid, zorg, armoede en/of schulden.

Werk en inkomen
Omschrijving speerpunt
Financiële zelfredzaamheid is belangrijk om te kunnen participeren in de samenleving. Werk is één van de manieren om de financiële zelfredzaamheid te verhogen. Naast inkomen geeft werk ritme, structuur en zelfvertrouwen. Ook voor mensen voor wie het vinden van betaald werk minder vanzelfsprekend is, bijvoorbeeld mensen met een beperking of chronische ziekte, heeft werk een positief effect op de mentale en fysieke gezondheid.
Wat willen we bereiken?
Uitstroom van bijstandsgerechtigden naar werk of sociale activering waardoor het totale aantal inwoners in de bijstand niet groeit of in ieder geval zo laag mogelijk blijft.
Wat gaan we daar voor doen?
- In samenwerking met onze uitvoeringspartners, het lokale speelveld en de regio gaan we mensen met een uitkering begeleiden naar werk. Ook begeleiden van werk naar werk hoort hierbij. In 2025 moet er een Regionaal Werkbedrijf gerealiseerd worden. Er wordt waar mogelijk, lokaal en regionaal door een netwerk van gemeenten, UWV en sociale partners (onderwijs, vakorganisaties, werkgeversorganisaties) samengewerkt om deze doelstellingen te behalen.

Volksgezondheid
Omschrijving speerpunt
De GGD is een uitvoeringsorganisatie van het lokale volksgezondheidsbeleid, welke direct aansluit bij ons ambtenarenapparaat. Het is van maatschappelijk belang dat de GGD toekomstbestendig wordt, met behulp van de besteding van de incidentele impuls. Voor onder ander 'gezondheidsbevordering' en 'sociale basis' is door het rijk een Brede SPUK-regeling ter beschikking gesteld.
Wat willen we bereiken?
- De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040.
Wat gaan we daar voor doen?
- Wij doen actief mee aan de landelijke en regionale preventiecampagnes. - We zorgen voor de uitvoering van de Brede SPUK met de volgende aandachtsgebieden; valpreventie, overgewicht, mentale weerbaarheid, kansrijke start en problematisch alcohol- en middelengebruik.
Wat willen we bereiken?
- Een toekomstbestendige GGD met een aantal algemene en specifieke taken die invulling geeft aan (een deel van) ons beleid.
Wat gaan we daar voor doen?

- Het College zet zich in om sturing te geven aan de GGD in het algemeen bestuur

Onderwijs en jeugd

Omschrijving speerpunt

Iedereen moet volwaardig deel kunnen nemen aan de samenleving. Daarom bekijken we vanaf de geboorte waar extra ondersteuning nodig is op wat thuis en op school wordt geboden. We investeren in preventie, advies en lichte vormen van ondersteuning om zwaardere jeugdzorg te voorkomen. We investeren met die ambitie zowel in de lokale basiszorg als in de (regionale) samenwerking tussen organisaties en overheden voor specialistische zorg.

Wat willen we bereiken?

We voeren de Hervormingsagenda Jeugd door.

Wat gaan we daar voor doen?

- Zowel lokaal als regionaal (Zaanstreek Waterland) geven we invulling aan de Hervormingsagenda.

Wat willen we bereiken?

Wij hebben extra oog voor opgroeiende jeugd en jongeren in Landsmeer als onderdeel van preventief jeugdbeleid. Daarbij hoort zowel stimuleren als begrenzen.

Wat gaan we daar voor doen?

- We ontwikkelen met jongeren in Landsmeer nieuwe initiatieven en breiden ons aanbod eventueel structureel uit.
- We werken aan het behouden van een goede samenwerking tussen jongerenwerk, BOA's, politie en overige betrokkenen.
- We gaan een haalbaarheidsonderzoek doen naar een jongerenhuiskamer.

Onderwijs en onderwijshuisvesting

Omschrijving speerpunt

Alle kinderen in de gemeente Landsmeer hebben recht op goed onderwijs en dito onderwijshuisvesting. Het College wil dit realiseren in gebouwen met een gezond binnenklimaat, die ook duurzaam zijn. Hiervoor is in overleg met de vier schoolbesturen voor alle zes basisscholen een Integraal Huisvestingsplan opgesteld, conform de door de raad vastgestelde uitgangspunten. Het IHP heeft een looptijd van twaalf jaar.

Wat willen we bereiken?

Kwalitatieve huisvesting met een goed binnenklimaat voor alle zes basisscholen in Landsmeer en Den IJp.

Wat gaan we daar voor doen?

- We geven een verdere invulling aan het in 2024 vastgestelde IHP.

Sport en cultuur
Omschrijving speerpunt
Sport en Cultuur zijn belangrijke pijlers voor een vitale Landsmeerse samenleving en dragen bij aan de economische ontwikkeling van de gemeente en de sociaal-maatschappelijke ontwikkeling van haar inwoners. Het veelzijdige verenigingsleven verdient daarom alle aandacht van de gemeente.
Wat willen we bereiken?
Dat Landsmeerder, Ilpers en Purmerlanders actief en/of passief deelnemen in de samenleving via sport- en cultuurverenigingen.
Wat gaan we daar voor doen?
- De verenigingen sterker maken. De verenigingen moeten uit eigen kracht activiteiten ontplooiën. Indien nodig ondersteunen we daarbij gericht. We nemen deel aan de sportadviesraad en beheercie. ICL. - We ontwikkelen een sportbeleid. - De samenwerking tussen sportverenigingen stimuleren en hen helpen om zich verder te ontwikkelen tot 'multifunctionele speler' in de lokale samenleving, onder andere via het Sportakkoord 2.0.
Wat willen we bereiken?
Eigentijdse en duurzame huisvesting en accommodaties voor verenigingen.
Wat gaan we daar voor doen?
- We gaan een gemeentelijk accommodatiebeleid ontwikkelen wat nodig is om deze doelstelling te bereiken. Er is hierbij een link met het opstellen en uitwerken van de omgevingsvisie.
Wat willen we bereiken?
Landsmeer behoudt een gevarieerd, herkenbaar en toegankelijk kunst- en cultuuraanbod.
Wat gaan we daar voor doen?
- In aanloop naar het 700-jarig bestaan worden de mogelijkheden van een kunstroute onderzocht in samenhang met toerisme en recreatie.

Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rekening	Begroting	begroting voor	Mutatie	Begroting	Meerjarenraming		
Sociaal domein		2023	2024	2025	2025	2025	2026	2027	2028
4.01	Basis jeugd	-676	-942	-1.409	708	-701	-727	-667	-667
4.02	Basis sport/cultuur	-1.399	-1.672	-1.766	84	-1.682	-1.752	-1.803	-2.082
4.03	Basis volwassenen	-1.663	-1.884	-1.467	-339	-1.806	-1.780	-1.711	-1.711
4.04	Maatwerk jeugd	-3.177	-3.211	-3.286	-6	-3.291	-3.255	-3.255	-3.256
4.05	Maatwerk jeugd / NIA/ Kernteam Toegang	-85	-93	-73	59	-14	-14	-14	-14
4.06	Maatwerk participatie	-4.119	-3.909	-3.855	-1.157	-5.012	-3.699	-3.705	-3.706
4.07	Maatwerk WMO	-1.821	-1.565	-1.769	124	-1.645	-1.621	-1.598	-1.598
4.08	Toegang	-160	-259	-313	-275	-588	-588	-587	-587
Totaal lasten		-13.100	-13.535	-13.937	-802	-14.739	-13.436	-13.341	-13.621
4.01	Basis jeugd	211	160	160	0	160	159	112	112
4.02	Basis sport/cultuur	354	185	189	-1	188	187	181	181
4.03	Basis volwassenen	122	122	105	0	105	75	0	0
4.04	Maatwerk jeugd	2	2	2	0	2	2	2	2
4.05	Maatwerk jeugd / NIA/ Kernteam Toegang	0	0	0	0	0	0	0	0
4.06	Maatwerk participatie	2.465	2.108	2.049	1.456	3.505	2.049	2.048	2.048
4.07	Maatwerk WMO	48	48	48	0	48	48	48	48
4.08	Toegang	14	10	10	0	10	10	10	10
Totaal baten		3.215	2.636	2.564	1.454	4.019	2.529	2.401	2.401

Saldo	-9.885	-10.899	-11.372	652	-10.720	-10.907	-10.940	-11.220
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	223	0	0	0	0	0	0	0
Saldo reserves	223	0	0	0	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	-9.662	-10.899	-11.372	652	-10.720	-10.907	-10.940	-11.220

Bedragen * € 1.000

In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen > 25K opgenomen en nader toegelicht

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
4.01 Basis jeugd				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	228	238	248	248
Indexatie				
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	20	28	35	35
Nieuw beleid				
-Stichting Kind en Muziek	51	62	62	62
4.02 Basis sport/cultuur				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	39	44	49	49
-Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028	89	377	258	-93
-Actualisatie kapitaallasten Staat C - begroting 2025-2028	-40	-40	-39	33
Bestaand beleid				
-ICL Facilitair	-58	-58	-58	-58
Indexatie				
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	37	51	64	64
4.03 Basis volwassenen				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	158	170	183	183
Bestaand beleid				
-Ophoging bijdrage GGD ZW	-69	-70	-70	-70
4.04 Maatwerk jeugd				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	100	110	120	120
-Budgetwijzigingen jeugd	-96	-96	-96	-96
Structureel besluit uit 2e Berap				
-Jeugdreclassering/ bescherming	100	100	100	100
-Jeugdbescherming	-65	-65	-65	-65
-Jeugdhulp regionale behandeling dyslexie	-36	-36	-36	-36
-Jeugd Lokale inkoop	17	17	18	18
4.05 Maatwerk jeugd / NIA/ Kernteam Toegang				
Structureel besluit uit 2e Berap				
-NIA Jeugdhulp met verblijf (niet ingekocht aanbod)	55	55	55	55
4.06 Maatwerk participatie				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	357	363	369	369
-Actualisatie kapitaallasten Staat C - begroting 2025-2028	-1.067	0	0	0

Bestaand beleid				
-Overige correcties (Upload 6)	-150	-150	-150	-150
-Budgetophoging uitvoeringskosten Participatiewet	-25	-25	-25	-25
-SPUK A16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	1.206	0	0	0
4.07 Maatwerk WMO				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	30	34	38	38
Bestaand beleid				
-Budgetwijzigingen WMO	-49	-130	-109	-109
Indexatie				
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	82	110	139	139
Structureel besluit uit 2e Berap				
-Vervoer hulpmiddelen	25	25	25	25
4.08 Toegang				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	-320	-319	-319	-319
Structureel besluit uit 2e Berap				
-ICT kosten 3D	27	27	27	27
Overige bijstellen programma	6	22	40	40
Totaal	652	844	863	584

4.01 Basis jeugd

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Indexatie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Nieuw beleid

Stichting Kind en Muziek

De brede spuk middelen vanuit het Rijk voor een combinatiefunctionaris sport & cultuur mogen niet langer ingezet worden voor het muziekonderwijs. Er is ruimte om dit af te bouwen. Dit levert voor 2025 een voordeel op omdat we de brede spuk middelen gedeeltelijk voor het muziekonderwijs kunnen gebruiken. Met ingang van 2026 is Stichting Kind en Muziek volledig afhankelijk van gemeentelijke financiering á 55k per jaar.

4.02 Basis sport/cultuur

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Actualisatie kapitaallasten MIP 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Actualisatie kapitaallasten Staat C - begroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de Leeswijzer van deze begroting.

Bestaand beleid

ICL Facilitair

Een deel van de verhoging wordt veroorzaakt door een hogere beheersvergoeding. Het andere deel van de verhoging betreft de schoonmaakkosten. Deze zijn overgedragen naar de gemeente.

Indexatie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

4.03 Basis volwassenen

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Bestaand beleid

Ophoging bijdrage GGD ZW

Deze verhoging is voornamelijk toe te schrijven aan de financiële verwerking van autonome ontwikkelingen zoals cao-onderhandelingen, het herijken van het JGZ-pakket, de financiële gevolgen van de verhuizing van het hoofdkantoor van de GGD ZW naar het pand van de Veiligheidsregio en de derde en laatste tranche van de incidentele impuls.

4.04 Maatwerk jeugd

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Budgetwijzigingen jeugd

Het betreft hier de aanpassing aan de lastenkant van het schrappen van de voorgenomen rijksmaatregelen om de kosten voor het sociaal domein te verlagen, dekking hiervoor is ontvangen via de algemene uitkering (zie ook de toelichting in de samenvatting aan het begin van dit boekwerk).

Structureel besluit uit 2e Berap

Jeugdreclassering/ bescherming

Al eerder gemeld in Berap II 2024. Bij de verplichte wijzigingen in de begrotingssystematiek is deze post niet aangepast.

Jeugdbescherming

Al eerder gemeld in Berap II 2024. In het afgelopen jaar zijn de tarieven voor Jeugdbescherming landelijk vastgesteld. Voor ons betekende dit een substantiële verhoging.

Jeugdhulp regionale behandeling dyslexie

Dit betreft hulp bij dyslexie. Er zijn meer kinderen dan verwacht die deze hulp nodig hebben.

Jeugd Lokale inkoop

Al eerder gemeld in Berap II 2024. Dit betreft voornamelijk video-hometraining voor gezinnen. Er is minder behoefte aan dan verwacht.

4.05 Maatwerk jeugd / NIA/ Kernteam Toegang

Structureel besluit uit 2e Berap

NIA Jeugdhulp met verblijf (niet ingekocht aanbod)

Al eerder gemeld in Berap II 2024. Met de kennis van nu schatten we in dat we hier minder kosten maken dan verwacht.

4.06 Maatwerk participatie

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Actualisatie kapitaallasten Staat C - begroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de Leeswijzer van deze begroting.

Bestaand beleid

Overige correcties (Upload 6)

Het betreft hier een financieel technische wijziging. Tot en met 2024 waren de kosten van WSW-ers onderdeel van de formatiebegroting. Deze zijn echter niet in dienst van de gemeente. Het 'voordeel' is onderdeel van de 'actualisatie formatiebegroting 2025-2028' en het 'nadeel' is een raming van 150K op dit product.

Budgetophoging uitvoeringskosten Participatiewet

Voor de uitvoering van o.a. de Participatiewet door gemeente Waterland verwachten een kostenstijging.

SPUK A16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne

Het Rijk stelt een vergoeding beschikbaar per dag, per beschikbaar bed.

4.07 Maatwerk WMO

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Bestaand beleid

Budgetwijzigingen WMO

Het betreft hier de aanpassing aan de lastenkant van het schrappen van de voorgenomen rijksmaatregelen om de kosten voor het sociaal domein te verlagen, dekking hiervoor is ontvangen via de algemene uitkering (zie ook de toelichting in de samenvatting aan het begin van dit boekwerk).

Indexatie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Structureel besluit uit 2e Berap

Vervoer hulpmiddelen

Al eerder gemeld in Berap II 2024. Er worden minder scootmobielen geïndexeerd dan verwacht

4.08 Toegang

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Structureel besluit uit 2e Berap

ICT kosten 3D

Al eerder gemeld in Berap II 2024. Conform jaarrekening 2023 kan dit bedrag worden aangepast.

Beleidsindicatoren Sociaal Domein

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Waarde Landsmeer	Benchmark	Waarde Benchmark
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	DUO/Ingrado	1,8	Nederland	1,8
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	DUO/Ingrado	30	Nederland	27
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2023	DUO/Ingrado	1,6	Nederland	2,4
Niet-sporters	%	2022	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	40	Nederland	46,4
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research	574,6	Nederland	836,6
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2021	CBS - Jeugdmonitor	1	Nederland	1
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2022	CBS - Jeugdmonitor	3	Nederland	6
Netto arbeidsparticipatie	%	2023	CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)	73,2	Nederland	73,1
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2023	CBS - Re-integratie	162,3	Nederland	344,8
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	CBS - Re-integratie	57,2	Nederland	191,5
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura	12,3	Nederland	13,5
Jongeren met jeugdbescherming	%	2023	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura	0,5	Nederland	1,1
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	per 10.000 inwoners	2023	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo	530	Nederland	705

Beleidsstukken

Bij dit programma horen de volgende beleidsstukken:

- Meerjarenbeleidsplan sociaal domein (2019-2023)
- Nota Harmonisatie Kinderopvang en Peuterspeelzalen (2017)
- Beleidsplan armoedebestrijding en schuldhulp (2021-2024)
- Uitvoering Participatiewet Landsmeer (2016)
- Beleidsnotitie Nieuwe Wet Inburgering (2022)
- Integraal Huisvestingsplan (2024)

Verordeningen participatie:

- Re-integratieverordening/gewijzigde re-integratieverordening (2018)
- Verordening individuele studietoelage Participatiewet (2022)
- Verordening individuele inkomensvoet (2015)
- Verordening tegenprestatie (2015)
- Verordening loonkostensubsidie (2018)
- Verordening persoonsgebonden budget begeleid werken Wet sociale werkvoorziening (2019)
- Verordening verhoging vermogensnorm kwijtschelding belastingen gemeente Landsmeer (2023)

Verordeningen jeugd & onderwijs:

- Verordening leerlingenvervoer (2014)
- Verordening onderwijshuisvesting (2017)
- Verordening jeugdhulp gemeente Landsmeer (2022)

Verordeningen WMO:

- Verordening maatschappelijke ondersteuning (2020)

Overige verordeningen:

- Algemene Subsidieverordening gemeente Landsmeer (2021)
- Verordening adviesraad sociaal domein (2022)

Verbonden partijen

Bij dit programma horen de volgende verbonden partijen:

- GGD Zaanstreek-Waterland

Bijzondere samenwerkingsverbanden

Naast de bovenstaande verbonden partijen werken wij ook samen met de volgende partijen:

- Regionale samenwerking decentralisatie in het Sociaal Domein (Gemeenschappelijke regeling Zonder Meer)
- Gemeenschappelijke regeling Stichting Primair Openbaar Onderwijs in de Regio Waterland en Oostzaan (SPOOR-raad)

Financiën

Portefeuillehouder

Wethouder B. ten Have:

Missie

Het programma financiën en algemene dekkingsmiddelen is het laatste programma van de programmabegroting. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Naast de algemene dekkingsmiddelen worden in dit programma baten en lasten verantwoord welke niet zijn onder te brengen in andere programma's. Voor het grootste deel bestaat dit programma uit belastingen (lokale heffingen) waarvan de besteding niet gebonden is, uitkering uit het gemeentefonds en overige baten en lasten. Naast 'Treasury' wordt in dit programma ook het door het BBV verplicht onderdeel 'Overhead' verantwoord. Onder overhead wordt dat deel van de begroting verstaan wat ondersteunend is aan de primaire processen waaronder personeel van bedrijfsvoering, management, ICT, huisvesting, HR, communicatie, etc.

Tegenvallers of de noodzaak tot extra investeringen kunnen grote gevolgen hebben voor onze begroting. We willen de financiële consequenties van keuzes inzichtelijk maken en een transparant financieel beleid voeren, een soepele en efficiënte P&C cyclus is hierbij ondersteunend. Een adequate vaste bezetting van de financiële functie is hiervoor een belangrijke randvoorwaarde. Indien noodzakelijk worden de bestaande uitgangspunten van het financieel beleid heroverwogen, afhankelijk van de opgaven waarvoor de gemeente staat.

Speerpunten

Financiën
Omschrijving speerpunt
Tegenvallers of de keuze voor extra investeringen kunnen grote gevolgen hebben voor onze begroting en daarmee de degelijkheid van de financiële positie van de gemeente.
Wat willen we bereiken?
Het college wil de financiële consequenties van tegenvallers en die van extra investeringen inzichtelijk maken en een transparant financieel beleid voeren.
Wat gaan we daar voor doen?
- Een efficiënte Planning & Controle cyclus.
- Een afzonderlijk proces waarin college en raad gezamenlijk tot gedragen keuzes komen bij de programmabegroting 2026-2029 om het financieel evenwicht te herstellen.

Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rekening	Begroting	begroting voor	Mutatie	Begroting	Meerjarenraming		
Financiën		2023	2024	2025	2025	2025	2026	2027	2028
5.01	Overhead	-6.832	-5.581	-6.206	-695	-6.901	-6.985	-6.894	-6.880
5.02	Algemene uitkering	0	0	0	0	0	0	0	0
5.03	Onroerende- zaakbelastingen	-129	-140	-141	19	-122	-115	-108	-108
5.04	Overige belastingen	-5	0	0	0	0	0	0	0
5.05	Overige uitgaven en inkomsten	12	-47	-243	197	-45	-45	-45	-45
5.06	Treasury	-95	-47	-48	0	-47	-47	-47	-47
Totaal lasten		-7.048	-5.815	-6.636	-479	-7.115	-7.192	-7.095	-7.080
5.01	Overhead	417	36	63	-1	62	62	62	62
5.02	Algemene uitkering	19.079	20.133	21.546	-408	21.138	20.406	20.558	20.827
5.03	Onroerende- zaakbelastingen	3.418	3.541	3.738	-28	3.711	3.711	3.711	3.711
5.04	Overige belastingen	48	61	68	-2	66	71	71	71
5.05	Overige uitgaven en inkomsten	22	31	31	0	31	31	31	31
5.06	Treasury	291	388	399	63	461	423	389	353
Totaal baten		23.276	24.191	25.846	-376	25.470	24.704	24.822	25.055
Saldo		16.228	18.376	19.210	-855	18.355	17.512	17.727	17.975
Toevoeging reserves		0	107	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves		65	298	0	-7	0	0	0	0

Saldo reserves	65	405	7	-7	0	0	0	0
Saldo na mutaties reserves	16.293	18.781	19.217	-862	18.355	17.512	17.727	17.975

Bedragen * € 1.000

In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen > 25K opgenomen en nader toegelicht

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
5.01 Overhead				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	-688	-599	-506	-506
-Vrijval begrote onttrekking reserve kapitaallasten	-7	-72	-72	-72
Indexatie				
-Terugdraaien indexatie materiële consumptie	118	162	204	204
Nieuw beleid				
-Bijstelling budget informatieveiligheid en privacy	-67	-47	-47	-47
5.02 Algemene uitkering				
Autonome ontwikkelingen				
-Raming alg. uitkering	-407	-519	-1.179	-1.765
5.03 Onroerende-zaakbelastingen				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie formatiebegroting 2025-2028	33	41	49	49
Indexatie				
-Indexering OZB	-28	-168	-316	-316
5.05 Overige uitgaven en inkomsten				
Bestaand beleid				
-Overige correcties (Upload 6)	194	303	437	837
5.06 Treasury				
Autonome ontwikkelingen				
-Actualisatie kapitaallasten Staat C - begroting 2025-2028	63	39	37	1
Overige bijstellen programma	-71	-75	-75	-60
Totaal	-860	-935	-1.468	-1.675

Algemene opmerking

Ogenschijnlijk is voor dit programma sprake van een groot nadeel. Dit heeft echter te maken met de aangepaste systematiek zoals in de samenvatting aan het begin van deze begroting beschreven. Er is zowel sprake van verschuivingen (actualisatie formatiebegroting) als een lager geraamde algemene uitkering (compensatie voor inflatie vanaf 2026 eruit gehaald).

5.01 Overhead

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting (zie ook algemene opmerking onder de tabel).

Vrijval begrote onttrekking reserve kapitaallasten

In boekjaar 2024 is de bestemmingsreserve kapitaallasten opgeheven. Deze mutatie heeft betrekking op de begrote onttrekkingen uit deze reserve.

Indexatie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Terugdraaien indexatie materiële consumptie

Nieuw beleid

Bijstelling budget informatieveiligheid en privacy

Het budget voor 2025 wordt verhoogd met 67K. Hiervan is 47K structureel en 20K incidenteel. Gemeenten staan voor de taak om te voldoen aan de NIS2, de Europese richtlijn betreffende de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen. Daarnaast zijn we, op basis van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) verantwoordelijk voor het waarborgen van de privacy van onze burgers en het beschermen van hun persoonlijke gegevens. Dat betekent dat we verder moeten investeren in het beveiligen van kritieke systemen en processen om de continuïteit te waarborgen en potentiële bedreigingen het hoofd te bieden. Het realiseren van een actieplan NIS2 alsmede de eisen op gebied van privacybescherming vragen extra inzet om het wettelijk vereiste niveau te bereiken. Daarna is structureel beheer noodzakelijk. Zowel op beleidsniveau als voor het team ICT is structureel 1 extra formatieplaats opgenomen. Dit is verwerkt in het journaal "actualisatie formatiebegroting" welke wordt toegelicht in de leeswijzer van deze begroting. Naast formatie is budget vereist om externe expertise in te huren voor taken die we intern niet kunnen oplossen of wel door de schaal van de organisatie, zoals 24x7 beveiliging op bijzondere gebeurtenissen rond ons netwerk, ofwel vanwege specialistische expertise.

5.02 Algemene uitkering

Autonome ontwikkelingen

Raming alg. uitkering

Deze mutatie betreft het saldo van de effecten van de septembercirculaire en de aangepaste systematiek (zie ook samenvatting aan het begin van dit boekwerk en de algemene opmerking onder de tabel).

5.03 Onroerende-zaakbelastingen

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie formatiebegroting 2025-2028

De post is uitgelegd in de leeswijzer van deze begroting.

Indexatie

Indexering OZB

De OZB wordt voor het jaar 2025 met 4,8% geïndexeerd. Echter is ook hier een effect van de nieuwe systematiek zichtbaar. In de vorige begroting was al rekening gehouden met een meerjarige cumulatieve verhoging. Deze wordt hierbij teruggedraaid.

5.05 Overige uitgaven en inkomsten

Bestaand beleid

Overige correcties (Upload 6)

Naast sommige al geïndexeerde budgetten was in de vorige begroting/PPN 2025 ook rekening gehouden met een algemene stelpost voor inflatie, deze komt met de nieuwe systematiek te vervallen.

5.06 Treasury

Autonome ontwikkelingen

Actualisatie kapitaallasten Staat C - begroting 2025-2028

De post wordt uitgelegd in de Leeswijzer van deze begroting.

Beleidsindicatoren Financiën

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Waarde Landsmeer	Benchmark	Waarde Benchmark
Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2024	CBS - Waarde onroerende zaken	580	Nederland	379
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2023	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	1,8	Nederland	9,1
Demografische druk	%	2024	CBS Bevolkingsstatistiek	84,8	Nederland	70,4
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	COELO - Atlas lokale lasten	1.310	Nederland	911
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	COELO - Atlas lokale lasten	1437	Nederland	994

Beleidsstukken

Bij dit programma hoort het volgende beleidsstuk:

- Financiële verordening 2024
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid
- Treasurystatuut

Verbonden partijen

Bij dit programma horen de volgende verbonden partijen:

- BNG

Paragrafen

Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden als waarvan de besteding ongebonden is. De belangrijkste heffingen van de gemeente zijn onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De lokale heffingen, die gerekend worden tot de algemene dekkingsmiddelen (ongebonden heffingen), zijn de roerende en onroerende zaakbelastingen (OZB). Daarnaast zijn er heffingen die niet tot de algemene dekkingsmiddelen horen (gebonden heffingen). De belangrijkste daarvan zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Geraamde inkomsten

Onderstaand wordt een totaaloverzicht gegeven van de geraamde opbrengsten heffingen en leges in 2025 t/m 2028.

Bedragen x €1.000				
Totaal programma	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing	2.298	2.298	2.298	2.298
Leges burgerzaken	182	182	182	182
Leges omgevingsvergunningen	236	236	236	236
Marktgelden	10	10	10	10
Onroerende zaakbelasting	3.707	3.707	3.707	3.707
Precariobelasting	31	31	31	31
Rioolheffing	1.403	1.449	1.568	1.704
Roerende zaakbelasting	3	3	3	3
Toeristenbelasting	30	35	35	35
Saldo baten	7.900	7.951	8.070	8.206

Kostendekkendheid

Uitgangspunten tarievenbeleid

Het streven is om tot 100% kostendekkendheid voor alle leges en heffingen te komen. Dit met uitzondering van de lijkbezorgingsrechten en marktgelden, waarbij de raad heeft aangegeven niet te streven naar 100% kostendekkendheid. Het uitgangspunt voor de overige heffingen is dat deze trendmatig worden opgehoogd. Zoals in de inleiding aangegeven vind die verhoging voor het betreffende jaar voortaan pas bij de vaststelling van die begroting plaats. Voor wat het betreft het rioolrecht is meerjarig wel een verhoging zichtbaar, de reden daarvoor is dat we graag aansluiting willen houden met het riool- en waterplan waarmee ook een betere raming van de mutatie op de voorziening van riool kan worden gehouden.

Afvalstoffenheffing	2025
Opbrengsten	2.298
Onttrekking voorziening	150
Uitgaven	1.786
Storting voorziening	-
BTW	326
Toegerekende overhead	344
Dekkingspercentage (excl. Mutatie voorziening)	94%
Dekkingspercentage	100%

Voor de afvalstoffenheffing hanteert de gemeente het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. De totale baten van de afvalstoffenheffing dekken de kosten inclusief de toegerekende kosten voor overhead en BTW. De overheadkosten worden toegerekend op basis van een percentage (de totale lasten van de overhead delen door de totale lasten van de begroting) over de directe kosten.

Rioolheffing	2025
Opbrengsten	1.401
Onttrekking voorziening	269
Uitgaven	1.406
Storting voorziening	-
BTW	245
Toegerekende overhead	20
Dekkingspercentage (excl. mutatie voorziening)	84%
Dekkingspercentage	100%

Voor de rioolheffing hanteert de gemeente het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. De totale baten rioolrecht dekken de kosten inclusief de toegerekende kosten voor overhead en BTW. De overheadkosten worden toegerekend op basis van een percentage (de totale lasten van de overhead delen door de totale lasten van de begroting) over de directe kosten.

Conform het GRWP (Gemeentelijk Riool- en Waterzorg Programma 2025-2028) wordt de rioolheffing geïndexeerd met 2%. Dit betekent dat een onttrekking van € 269K uit de voorziening riolering noodzakelijk is ter dekking van de te verwachten kosten.

Lijkbezorgingsrechten	2025
Opbrengsten	153
Onttrekking voorziening	-
Uitgaven	160
Storting voorziening	2
Toegerekende overhead	31
Dekkingspercentage	79%

De lijkbezorgingsrechten is één van de heffingen waarvan de raad aangeeft dat hier het principe van 100% kostendekkendheid niet gehanteerd wordt. De overheadkosten worden toegerekend op basis van een percentage (de totale lasten van de overhead delen door de totale lasten van de begroting) over de directe kosten.

Leges algemene dienstverlening	2025
Opbrengsten	184
Uitgaven	884
Toegerekende overhead	170
Dekkingspercentage	17%

Voor de leges van de algemene dienstverlening hanteert de gemeente ook niet het principe van 100% kostendekkendheid. De totale baten dekken niet volledig de kosten, inclusief de toegerekende kosten voor overhead en BTW. De overheadkosten worden toegerekend op basis van een percentage (de totale lasten van de overhead delen door de totale lasten van de begroting) over de directe kosten.

Dienstverlening vallend onder de fysieke leef-omgevingsvergunning	2025
Opbrengsten	288
Uitgaven	1.162
Toegerekende overhead	224
Dekkingspercentage	21%

De lasten die in de begroting worden gepresenteerd onder taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening en 8.3 Wonen en bouwen worden voor 99% toegerekend aan de leges dienstverlening vallend onder de fysieke leef-/ omgevingsvergunning. De dienstverlening heeft betrekking op de omgevingsvergunningen. De overheadkosten worden toegerekend op basis van een percentage (de totale lasten van de overhead delen door de totale lasten van de begroting) over de directe kosten.

Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn	2025
Opbrengsten	3
Uitgaven	12
Toegerekende overhead	2
Dekkingspercentage	21%

De lasten die in de begroting worden gepresenteerd onder taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening en 8.3 Wonen en bouwen worden voor 1% toegerekend aan de leges dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn. De dienstverlening heeft betrekking op vergunningen voor de drank- en horecawet, evenementen e.d.

De overheadkosten worden toegerekend op basis van een percentage (de totale lasten van de overhead delen door de totale lasten van de begroting) over de directe kosten.

Lokale lastendruk

De onroerende zaakbelasting behoort, tezamen met de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tot de gemeentelijke woonlasten. Bij de berekening van de gemiddelde woonlasten is als uitgangspunt gehanteerd een woning met een WOZ-waarde van € 580.000,- (peildatum 01-01-2023, www.waarderingskamer.nl) en bewoond door een huishouden van 3 of meer personen.

Het uitgangspunt bij de bepaling van de OZB is dat het huidige niveau van de OZB niet wordt verhoogd anders dan met de indexatie van de septembercirculaire 4,8%.

Uitgangspunt bij de bepaling van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is dat deze 100% kostendekkend moeten zijn. Beide heffingen zijn doorgelicht en geactualiseerd qua beleid en kostendekkendheid.

Gezien de relatief hoge stand van de voorziening is het tarief voor de afvalstoffenheffing gelijk gebleven met voorgaand jaar.

Het tarief van de rioolheffing is conform het GRWP 2025-2028 geïndexeerd met 2%.

Woonlasten per huishouden in EUR			
Omschrijving	Begroot 2024		Begroot 2025
Gemiddelde woningwaarde	€	580.000,00	€ 580.000,00
OZB eigenaren	€	524,52	€ 549,70
Afvalstoffenheffing	€	512,02	€ 512,02
Rioolheffing	€	259,87	€ 265,07
Totaal	€	1.296,41	€ 1.326,79

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de Invorderingswet is voldaan.

Kwijtschelding	2025
Gemeentelijke belastingen	58

Weerstandsvermogen

Algemeen

Artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht overheden tot een risicomanagementbeleid waarin de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit een rol spelen. De beschikbare weerstandscapaciteit is het geheel van middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen. De belangrijkste bron voor beschikbare weerstandscapaciteit is de Algemene Reserve.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het resterend risico. Dat is het risico waaraan de gemeente na het treffen van beheersmaatregelen nog is blootgesteld en dat redelijkerwijs niet in de programmabegrotingen kan worden opgevangen.

Voor het resterend risico moet binnen de gemeentebegroting dekking aanwezig zijn.

De hoogte van de dekking komt tot uiting in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen:

- De beschikbare weerstandscapaciteit waarmee de financiële gevolgen van resterende risico's op het jaarrekeningresultaat gedekt kunnen worden;
- De benodigde weerstandscapaciteit voor resterende risico's waarvoor dekking niet meer redelijkerwijs binnen de programmabegroting is op te nemen.

Op grond van het risicomanagementbeleid moet de Algemene Reserve voldoende zijn om negatieve jaarrekeningresultaten als gevolg van resterende risico's te dekken.

Risicoprofiel

Om de risico's van Gemeente Landsmeer in kaart te brengen wordt bij het opstellen van de begroting een risico inventarisatie uitgevoerd en opgenomen. In onderstaand overzicht vindt u de kansverdeling en de tien belangrijkste risico's die de grootste bijdrage leveren aan de berekende benodigde weerstandscapaciteit.

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Onverwachte (extra) overschrijding van budget voor inhuur, calamiteit of andere kortlopende taken die de gemeente krijgt	50%	€ 500.000	30%
Cybercriminaliteit; hacking en gijzeling	10%	€ 1.500.000	18%
Breeck resort project gaat niet door en voorbereidingskosten worden niet gedekt	50%	€ 300.000	18%
Extra noodvoorzieningen door uitstel/afstel onderhoud en vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte	15%	€ 500.000	7%

Als gevolg van (extreme) weersomstandigheden meer dan geplande werkzaamheden in de openbare ruimte moeten uitvoeren	50%	€ 100.000	5%
Hoger aantal personen jeugdhulpverlening (duurdere verblijfstrajecten) dan geraamd	20%	€ 200.000	4%
Extra kosten bodemsanering bij uitvoering gemeentelijke projecten en projecten derden (nutsvoorzieningen) of waar gemeente verantwoordelijk wordt gesteld	20%	€ 200.000	4%
Extra voorzieningen WMO (incidentele grote en dure voorzieningen)	25%	€ 100.000	3%
Niet (volledig) realiseren van de geraamde grondopbrengsten voor het Breekproject	5%	€ 600.000	2%
Omval van zorgpartij in het netwerk waardoor reddingsplan en extra bijdrage via tarief/subsidie/anders noodzakelijk is	25%	€ 50.000	2%

De nodige weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicomodel. Met dit model maken we schattingen van de negatieve financiële gevolgen van risico's. Met deze schattingen wordt bepaald welke weerstandscapaciteit nodig is om het resterend risico op te kunnen vangen, zonder daarbij 100% garantie na te streven.

Het zekerheidspercentage voor het te vormen weerstandsvermogen is 90%. Het bedrag dat hieraan is gekoppeld bedraagt € 828.183. Dit bedrag is met een waarschijnlijkheid van 90% voldoende om voor een periode van twee jaar de financiële gevolgen van het resterend risico te dragen. Daarbij is er een kans van 10% dat dit bedrag toch tekortschiet.

Weerstandscapaciteit

De mate waarin Landsmeer in staat is om deze risico's op te vangen wordt de 'beschikbare weerstandscapaciteit' genoemd. De beschikbare weerstandscapaciteit is in het BBV omschreven als 'de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken'. Tevens maakt het BBV onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit, waarbij onder de incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan het vermogen om onverwachte incidentele tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau. De belangrijkste component van deze beschikbare weerstandscapaciteit is de Algemene Reserve en de raming voor onvoorziene uitgaven. Dit zijn ook de componenten die gelijk te gelde gemaakt kunnen worden.

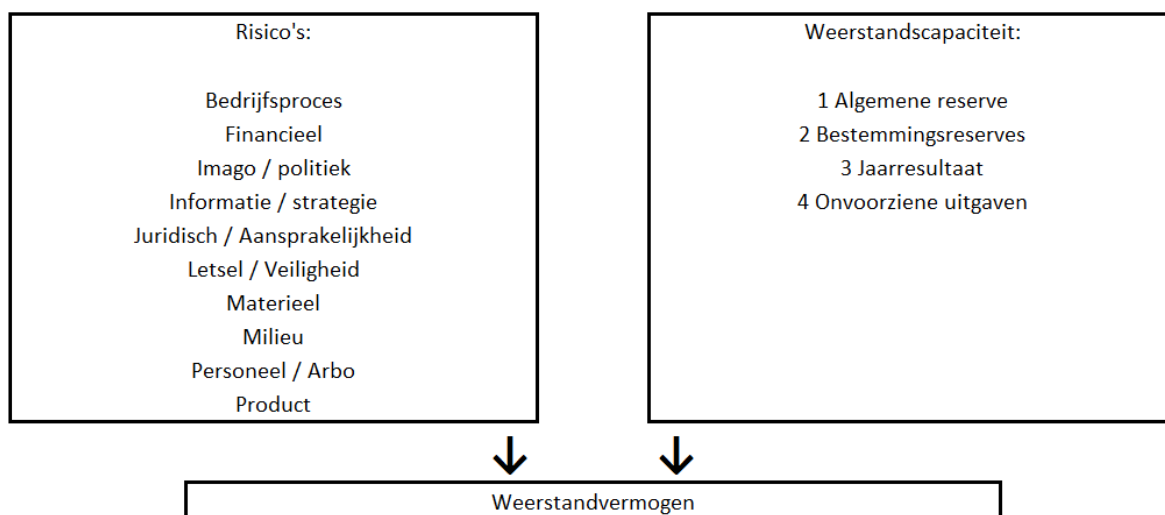
De structurele weerstandscapaciteit heeft betrekking op het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel in de lopende begroting op te vangen. Hierbij kunt u denken aan de resterende (onbenutte) belastingcapaciteit (EUR 2.054.103) en de stille reserves (EUR 762.000). Dit zijn componenten die niet gelijk te gelde gemaakt kunnen worden en daarmee in deze begroting niet worden meegerekend in de berekening van de weerstandsratio. Dit geldt ook voor de stille reserves van deze gemeente, dit betreft twee onroerende zaken die ook niet gelijk te gelde gemaakt kunnen worden.

De gemeenteraad heeft in 2019 bepaald dat er gestuurd moet worden op een weerstandsratio aan de bovenkant van de bandbreedte 1.4 - 2.0 met als kwalificatie ruim voldoende."

Omschrijving	Bedrag
Algemene reserve per 1-1-2025	€ 3.773.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 3.773.000

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat punt 3. jaarresultaat alleen maar van toepassing is in een jaarrekening en niet in een begroting. Derhalve is deze niet meegenomen in de berekening weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Rekensom

			3.773.000		
Ratio weerstandsvermogen	=		828.183	=	4.56

Weerstandsnorm		
Waarderings- cijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

De ratio van de gemeente Landsmeer valt in klasse A. Het weerstandsvermogen is met een ratio van 4.56 daarom als “uitstekend” te kwalificeren.

Kengetallen

Kengetallen	rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Netto schuldquote	53%	68%	77%	89%	113%	136%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	54%	67%	76%	88%	112%	135%
Solvabiliteit	17%	11%	10%	15%	19%	12%
Structurele exploitatieruimte	4%	2%	1%	-5%	-4%	-5%
Grondexploitatie	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Belastingcapaciteit	130%	130%	127%	122%	124%	126%

Algemeen

Kengetallen kunnen vooral in onderlinge samenhang informatie geven. Van belang is te kijken naar ontwikkelingen en trends over een langere periode, evenals naar het onderliggende risicoprofiel.

Wat betekent dit voor Landsmeer

Op basis van de cijfers bij de begroting 2025-2028 kunnen we concluderen dat de gemeente in deze begroting, met uitzondering van de solvabiliteitsratio, aan de gestelde normen voldoet. De netto schuldquote loopt in deze begrotingsperiode op van 68% in 2024 tot 137% in 2028 en is daarmee boven de VNG-norm van 130% (signaalwaarde).

We merken hierbij op dat deze cijfers gebaseerd zijn op de begroting 2025-2028 zoals deze nu voorligt. Zoals in de bijlage in deze begroting opgenomen zijn er mogelijkheden om de financiële positie weer in balans te brengen, zowel structureel maar ook in sterke mate incidenteel. Wanneer we hiervan gebruik maken heeft dat een positief effect op de solvabiliteitsratio en de netto schuldquote.

Netto schuldquote

Algemeen

De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld conform Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) te delen door het begrotingstotaal. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-uitgave Houdbare gemeentefinanciën wordt een schuld lager dan 100% van het begrotingstotaal als voldoende bestempeld en een schuld hoger dan 130% van het begrotingstotaal als onvoldoende.

Wat betekent dit voor Landsmeer

De netto schuldquote van de gemeente Landsmeer voor 2025 is met 77% volgens de VNG-norm voldoende.

Solvabiliteitsratio

Algemeen

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio is een maatstaf voor kredietwaardigheid. De VNG-uitgave Houdbare gemeentefinanciën bestempelt een solvabiliteitsratio hoger dan 30% als voldoende en lager dan 20% als onvoldoende.

Wat betekent dit voor Landsmeer

De solvabiliteitsratio van de gemeente Landsmeer is voor 2025 met 10% volgens de VNG-norm onvoldoende. Dit wordt veroorzaakt door de investeringen die de komende jaren moeten worden gedaan en het daarmee aantrekken van vreemd vermogen.

Structurele exploitatieruimte

Algemeen

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten waarbij rekening gehouden moet worden met beperkingen en verruimingen van de exploitatie door toevoeging en onttrekking aan reserves. De maatstaf geeft aan welke ruimte de gemeente heeft om haar lasten te dragen. Het percentage geeft aan hoeveel de lasten nog kunnen stijgen dan wel de baten kunnen dalen, voordat de gemeente de lasten niet meer volledig kan dragen. Er is geen VNG-norm voor

het niveau van dit kengetal, maar een negatief percentage geeft aan dat de begroting of jaarrekening niet sluit.

Wat betekent dit voor Landsmeer

De structurele exploitatieruimte voor 2025 is 0%, dit geeft aan dat de begroting sluitend is.

Grondexploitatie

Algemeen

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en Bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot de totale gemeentelijke baten. Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. In de regel geldt: hoe lager de ratio des te minder investeringen in grondexploitaties er hoeven te worden terugverdiend en daarmee hoe lager het financiële risico voor de gemeente.

Wat betekent dit voor Landsmeer

De mogelijke grondexploitaties die in voorbereiding zijn, kunnen invloed hebben op deze ratio.

Belastingcapaciteit (t.o.v. landelijk gemiddelde)

Algemeen

De belastingcapaciteit wordt bepaald aan de hand van de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden voor OZB, rioolheffing en reinigingsheffing ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Wat betekent dit voor Landsmeer

De gemiddelde woonlasten voor meerpersoonshuishouden met een eigen woning in Landsmeer stijgen vanaf 2025 ten opzichte van begroting 2024 van € 1.296 naar € 1.327. De gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in Nederland bedragen in 2024 € 1.054 (Bron: COELO).

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven.

(N.B. : Dit kengetal (belastingcapaciteit) is dus niet te verwarren met de onbenutte belastingcapaciteit OZB, deze laatste geeft aan hoeveel een gemeente zijn inkomsten nog kan verhogen.)

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Deze paragraaf beschrijft het onderhoudsniveau van onze kapitaalgoederen. Dit volgens artikel 9 en 12 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Ook geven we aan of er sprake van achterstallig onderhoud is. Kapitaalgoederen vormen het gezicht van de gemeente. Het zijn goederen die regelmatig onderhoud nodig hebben. Met onderhoud bedoelen we: uitvoeren van preventieve of correctieve maatregelen om een object binnen de levensduur in goede staat te houden of te brengen. Die goede staat is een vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau. Bij de onderhoudskosten onderscheiden we:

- Klein onderhoud (ook wel dagelijks onderhoud genoemd);
- Groot onderhoud.

Bij klein onderhoud gaat het om nodige periodieke kosten om het object in goede staat te houden binnen een vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau. Voorbeelden zijn reinigen van rioolstelsels en periodiek onderhoud aan elektrische installaties. Kosten van groot onderhoud ontstaan na een langere gebruiksperiode van een object. Ze zijn vaak ingrijpend en gaan om een groot of belangrijk deel van het object.

Ten behoeve van het onderhoud en vervanging van de verschillende soorten kapitaalgoederen gelden onderstaande beleidsnota's:

Beleidsnota	Periode	Vastgest.	Actualis.
Riolering	Gem.rio.pl. 'Samen water ruimte geven' 2018-2023	21-12-17	2024
Water/beschoeiingen	Beheerplan oevers 2008-2018	30-09-08	2025
	Waterplan Landsmeer 2016-2026	21-12-16	2026
Openbare verlichting	Beleidsplan openbare verlichting 2020-2028	18-06-20	2028
Groen	Beleidsplan groenbeheer Landsmeer 2021-2031	25-11-21	2031
Kunstwerken	Beheerplan bruggen 2014-2018	19-03-15	2025
Gebouwen	Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2022-2025	17-02-22	2025
Speelruimteplan	Speelbeheerplan Landsmeer 2017-2022	20-04-17	2026
Wegen	Beheerplan wegen 2018-2022	18-05-17	2025

Wegen, kunstwerken en openbare verlichting

We vinden het belangrijk dat de inwoners van de gemeente Landsmeer zich makkelijk kunnen Verplaatsen en dat de doorstroming goed is. Voor deze doelstelling is goed onderhoud cruciaal.

Voor het beheer en onderhoud van het gemeentelijke wegennet is het beheerplan in 2017 geactualiseerd. Door 2-jaarlijks inspecties uit te voeren, is er actueel inzicht in de kwaliteit van het areaal.

In 2024 is een nieuw beheerplan wegen voorbereid dat begin 2025 zal worden vastgesteld.

Het traject om te onderzoeken of de wegen buiten de bebouwde kom van het waterschap HHNK naar de gemeente kunnen worden overgedragen loopt nog. De verwachting is dat deze overdracht begin 2025 aan de gemeenteraad kan worden voorgelegd.

In 2020 is het beleidsplan Openbare verlichting geactualiseerd en vastgesteld door de raad d.d. 18 juni 2020. Het beleidsplan in combinatie met het beheerplan verschaft inzicht in de maatregelen die worden uitgevoerd om de bestaande openbare verlichting in stand te houden en om voor toekomstige uitbreidingen en renovaties een leidraad (materiaalkeuze) voor inrichting en beheer beschikbaar te hebben.

Rioleringen

Eind 2017 is het “verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018-2023” voor een beleidsperiode van 6 jaar vastgesteld. In dit plan is geanticipeerd op de gevolgen van de klimatologische veranderingen voor het rioleringsbeheer van de gemeente. Meer neerslag en zwaardere extreme buien moeten worden verwacht en de gemeente moet zich daarop voorbereiden. Dientengevolge wordt de inrichting van de openbare ruimte nadrukkelijker betrokken bij het rioleringsbeheer. De inrichting van de openbare ruimte wordt, waar nodig, aangepast om de gevolgen van de toenemende neerslag in de toekomst het hoofd te bieden.

Dit plan is het eerste regionale GRP van de gemeente. Landsmeer is één van de zeven gemeenten die deelnemen binnen het convenant Samenwerking Waterketen Zaanstreek – Waterland met het HHNK. Dit langjarige samenwerkingsverband vloeit voort uit de verplichtingen en opgaven in het nationale Bestuursakkoord Water 2011. Het GRP bevat, naast een regionale visie en strategie, ook gemeentelijke paragrafen, waarin de Landsmeerse opgaven in de riolering zijn beschreven met de financiële consequenties ervan.

In het verbreed GRP 2018-2023 is beschreven wat rioolbeheer in de toekomst gaat betekenen voor Landsmeer en welke kosten te verwachten zijn bij de ambities die in het plan zijn vastgesteld. In het meerjareninvesteringsplan (MIP) worden bedragen opgenomen om het GRP uit te voeren. Elk jaar wordt opnieuw afgewogen welke maatregelen getroffen moeten worden en wat de consequenties zijn van de te maken keuzes. Daar worden investeringen in aanpassingen van de openbare ruimte nadrukkelijk bij betrokken. Door de bezuinigingen in het verleden is het tempo van de investeringen naar beneden bijgesteld. Dit heeft er toe geleid dat de planning uit het GRP niet meer overeenkomt met het huidige MIP. Ook is gebleken dat het bij de GRP ingevoerde spaarsysteem niet voldoet.

Op 3 oktober 2024 heeft de gemeenteraad het ontwerp Gemeentelijk Riool- en Waterzorgprogramma (GRWP) vastgesteld. Dit GRWP is de basis voor alle nieuwe renovatie- en vervangingsinvesteringen. Al deze werkzaamheden zullen jaarlijks conform de kaders van het GRWP plaatsvinden. In het meerjareninvesteringsplan (MIP) zijn de investeringen opgenomen om het GRWP uit te voeren. Het ontwerp GRWP is dan ook verwerkt in voorliggende begroting.

Net als voor het GRP en PWR is in 2021 in Zaanstreek Waterland verband een uitvoeringsagenda klimaatadaptatie opgesteld met een lokaal en regionaal deel. Deze uitvoeringsagenda is in 2021 ook vastgesteld en dient de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen te versnellen en intensiveren.

Water

In december 2016 heeft de raad een nieuw Waterplan Landsmeer vastgesteld dat is opgesteld i.s.m. het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier (HHNK). Dit plan is vastgesteld voor een uitvoeringsperiode van 10 jaar (tot en met 2026).

Op 28 april 2014 is een intentieovereenkomst getekend tussen de gemeente en HHNK voor overname van het beheer van het stedelijke oppervlaktewater. Op deze wijze kan het hoogheemraadschap zijn rol als waterkwaliteits- en waterkwantiteitsbeheerder in stedelijk gebied beter vervullen. Het traject heeft vertraging opgelopen vanwege een mogelijke koppeling tussen de overdracht van het stedelijk water en de overdracht van de wegen buiten de bebouwde kom. Inmiddels is duidelijk dat dit twee gescheiden trajecten zijn. De verwachting is dat eind 2024 de overdracht wordt gerealiseerd.

Gebouwen

Met betrekking tot het beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen heeft de gemeente Landsmeer een Meer Jaren Onderhoudsplan (MJOP). Het MJOP heeft betrekking op het bouwkundige binnen- en buitenonderhoud, het terreinonderhoud en het onderhoud van de gebouw gebonden installaties. Jaarlijks worden de onderhoudswerkzaamheden bepaald, mede in relatie tot het actuele gebruik en eventuele toekomstige ontwikkelingen. Bij de investeringen wordt altijd gekeken naar oplossingen die duurzaam zijn en/of bijdragen aan duurzaamheid, waarbij een terugverdientijd van 5 jaren wordt gehanteerd.

Het geldende MJOP 2022-2025 is op 17 februari 2022 vastgesteld door uw raad en nader onderzoek en inmiddels uitgevoerde werkzaamheden aan het zwembad hebben niet geleid tot een verhoging van de onderhoudskosten. Ondanks de prijsstijgingen in de markt, hebben deze nog niet geleid tot een bijstelling van het MJOP 2022-2025. Aangezien een aantal panden op het MJOP naar verwachting in de komende jaren gesloopt dan wel wellicht afgestoten worden is een herziening op dat vlak nodig. Naar alle waarschijnlijkheid is de huidige voorziening dan toereikend voor de onderhoudskosten van de panden die we in gebruik houden. We zullen het herziene plan, naar verwachting in Q1 2025, aan u voorleggen.

Openbaar groen en speelvoorzieningen

Met betrekking tot een planmatige aanpak van onderhoud en financiële planning van de speelvoorzieningen heeft de gemeente in april 2017 een speelruimte beleidsplan en het uitvoeringsplan vastgesteld. Het beleidsplan geeft invulling aan de visie op spelen en de verdeling van (formele) speelruimte over de gemeente. Het uitvoeringsplan geeft invulling aan het beheer en onderhoud van de speelruimte en de bijbehorende kosten. Het onderhoudsbudget is gesplitst in en regulier onderhoudsbudget en een investeringsoverzicht voor (groot) onderhoud en vervanging welke onderdeel is van het meerjareninvesteringsplan (MIP).

In 2021 is het groenbeleidsplan vastgesteld door de raad. Het groenbeleidsplan is een omschrijving van het openbaar groen van de gemeente op het gebied van kwaliteit, beheer en onderhoud. In dit beleidsplan wordt vanwege beperkte financiële middelen de keuze gemaakt voor frequentie onderhoud. Door middel van kaarten zijn diverse groenstructuren in beeld gebracht. Bij dit beleidsplan is ook inzicht gegeven in de kosten in relatie tot de kwaliteitsniveaus. Uitgangspunt is dat bomen die gekapt moeten worden, weer herplant worden. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de wens voor behoud van kwalitatief hoogwaardig groen.

Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt.

Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de treasuryfunctie valt niet het (garanderen van) verstrekken van leningen aan derden. Deze activiteiten vallen onder het desbetreffende programma.

Het beleid van de gemeente Landsmeer voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut. Het treasurystatuut is in 2019 geactualiseerd. Het statuut is het kader voor de uitvoering van de treasuryfunctie. De belangrijkste punten, naast de voorschriften afkomstig uit de wet Fido (Wet Financiering Decentrale Overheden), zijn:

- Gelden worden alleen uitgezet bij banken met ten minste een zogenoemde A-rating
- Het aantrekken van leningen geschiedt door een offerte aan te vragen bij ten minste drie financiële instellingen, waaronder de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

De lange termijn rentetarieven zijn ten opzichte van voorgaand jaar gedaald. De rente voor een 10-jaars staatslening is momenteel 2,51%.

Geprognosticeerde balans

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat er een geprognosticeerde balans in de Begroting wordt opgenomen. Van belang is dat vanuit de Balans het EMU-saldo kan worden afgeleid. Het EMU-saldo wordt berekend vanuit de mutaties van de financiële activa en de vaste en vlottende schuld. Dit EMU-saldo kunt u vinden bij de bijlagen.

Bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
(im) Materiële vaste activa	25.722	26.980	32.661	36.497	48.303	52.250
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	139	139	139	139	139	139
Financiële vaste activa: Leningen	347	305	305	305	305	305
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	26.208	27.424	33.106	36.942	48.747	52.695
Vorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	962	921	921	921	921	921
Vorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	8.668	8.614	8.614	8.614	8.614	8.614
Liquide middelen	85	2	3.002	2	2	2
Overlopende activa	394	649	649	649	649	649
Totaal Vlottende Activa	10.109	10.186	13.186	10.186	10.186	10.186
Totaal Activa	36.317	37.610	46.292	47.128	58.933	62.881

Passiva	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Eigen vermogen	6.305	4.065	4.603	7.093	11.183	7.471
Voorzieningen	3.689	3.205	2.549	2.095	2.011	1.870
Vaste schuld	21.800	18.600	27.400	25.200	33.000	39.800
Totaal Vaste Passiva	31.794	25.870	34.552	34.388	46.194	49.141
Vlottende schuld	2.371	6.489	6.489	7.489	7.489	8.489
Overlopende passiva	2.152	5.251	5.251	5.251	5.251	5.251
Totaal Vlottende Passiva	4.523	11.740	11.740	12.740	12.740	13.740
Totaal Passiva	36.317	37.610	46.292	47.128	58.934	62.881

Risicobeheer, de kasgeldlimiet en renterisiconorm

De begrenzing van de renterisico's op de gemeentelijke kortlopende middelen (zowel opgenomen als uitgezet) vindt plaats door het vaststellen van een kasgeldlimiet. Dit is geconcretiseerd in de vorm van een maximum percentage van het begrotingstotaal dat gedurende enig jaar met kortlopende middelen mag worden gefinancierd.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op geldleningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen afkomstig uit de wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijke) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

Het niveau van de korte leningen, de kasgeldlimiet is gelimiteerd op 8,5% van het bedrag van de begroting. De rente-risiconorm houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal per jaar afgelost kan worden. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd.

Overheden (Wet Fido). In onderstaande tabel wordt de voor 2025 geldende kasgeldlimiet afgezet tegen de ontwikkeling van de netto vlottende schuld. De maximale toegestane kortlopende schuld was € 2.991k conform de Wet Financiering Decentrale. In onderstaand tabel wordt de voor 2025 geldende kasgeldlimiet afgezet tegen de ontwikkeling van de netto vlottende schuld. Er is nog ruimte ad € 3.437k.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)		1e kw 2025	2e kw 2025	3e kw 2025	4e kw 2025
1.	Omvang begroting per 1 januari	35.190	35.190	35.190	35.190
	Toegestane kasgeldlimiet				
	In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
	In bedragen	2.991	2.991	2.991	2.991
2.	Omvang vlottende schuld				
	Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0
	Schuld in rekening courant	0	0	0	0
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
	Overige geldleningen (geen vaste schuld)	-12.740	-12.740	-12.740	-12.740
	Totaal vlottende schuld	-12.740	-12.740	-12.740	-12.740
3.	Vlottende middelen				
	Omvang liquide middelen				
	Contante gelden in kas	0	0	0	0
	Tegoeden in rekening-courant	0	0	0	0
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	13.186	13.186	13.186	13.186
	Totaal liquide middelen	13.186	13.186	13.186	13.186
	Toets kasgeldlimiet				
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	2.991	2.991	2.991	2.991
4.	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	446	446	446	446
	Ruimte (+)/Overschrijding (-); (1-4)	3.437	3.437	3.437	3.437

Renterisiconorm

In de volgende tabel wordt de rente-risiconorm afgezet tegen de feitelijke situatie. Hieruit blijkt dat de gemeente binnen de norm blijft.

	Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1.	Renteherzieningen	0	0	0	0
2.	Aflossingen	1.200	2.200	2.200	3.200
3.	Renterisico (1+2)	1.200	2.200	2.200	3.200
4.	Renterisiconorm	7.038	6.831	6.729	6.850
5a	Ruimte onder risiconorm (als 4 > 3)	5.838	4.631	4.529	3.650
5b	Overschrijding renterisiconorm (als 3>4)	0	0	0	0
	Berekening Renterisiconorm				
	Begrotingstotaal	35.190	34.157	33.646	34.252
	Percentage	20%	20%	20%	20%
	Renterisiconorm	7.038	6.831	6.729	6.850

Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

Dit overzicht geeft inzicht in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen. Per jaar wordt gekeken welke geldleningen in aanmerking komen voor vervroegde aflossing en aan de hand van de dan geldende kapitaalmarktrente wordt een beslissing genomen. In 2025 zal volgens verwachting een lening van EUR 10 miljoen worden aangetrokken.

Mutaties in leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)	Bedrag	Gem. Rente
Stand per 1 januari 2025	18.600	1,97%
-Nieuwe leningen	10.000	
-Reguliere aflossingen	-1.200	
-Vervroegde aflossingen	0	
-Renteaanpassingen (oud %)		
-Renteaanpassingen (nieuw %)		
Stand per 31 december	27.400	Gem.

Bedrijfsvoering

Algemeen

Hoewel inwoners en bedrijven hiervan niet op een directe wijze iets merken is een adequate bedrijfsvoering een noodzakelijke randvoorwaarde om de organisatie goed te laten functioneren en presteren. Het belang hiervan wordt steeds sterker, maar ook steeds complexer, denk bijvoorbeeld aan AI-toepassingen, cyber security, de wet open overheid, toegankelijkheidseisen voor websites, rechtmatig handelen waaraan steeds meer verantwoordingseisen worden gesteld, een divers en inclusief personeelsbeleid, verdergaande digitalisering en dat allemaal afgezet tegen steeds minder middelen waardoor ook de financiële functie in onze organisatie sterk onder druk komt te staan.

In deze paragraaf beschrijven we per onderdeel de belangrijkste ontwikkelingen en speerpunten voor 2025. Het beheersproduct 'Overhead' binnen het programma Financiën bevat onder meer alle kosten van bedrijfsvoering. Onder het kopje 'Financiën bedrijfsvoering' geven we nader financieel inzicht in die kosten.

De paragraaf Bedrijfsvoering bevat de volgende onderdelen:

- ICT
- Personeel
- Overige ontwikkelingen
- Financiën bedrijfsvoering
- Betaaltermijn
- Openbaarheidsparagraaf

ICT

Informatie- en communicatietechnologie (ICT) heeft een steeds grotere invloed op de samenleving, het dagelijks bestuur en de producten/diensten van onze gemeente. Ook in 2025 zullen we de nodige inspanningen moeten leveren om te voldoen aan de wettelijke eisen. Ook zullen we blijvend in ontwikkeling zijn aan een goede en efficiënte informatievoorziening, die ondersteunend is aan de dienstverlening.

Reeds in 2022 heeft er een vooronderzoek plaatsgevonden om een begin te kunnen maken aan Configuratiemanagement. Configuratiemanagement zorgt voor een actueel inzicht in alle hardware en software en onderlinge verbindingen binnen de organisatie en is een belangrijk aspect voor het verhogen van de digitale weerbaarheid van de organisatie. In 2024 is deze inventarisatie afgerond en kunnen we met de aanpak hiervan starten. Het vormt een belangrijke basis voor de continuïteit van al onze processen en diensten, deze zijn immers zonder uitzondering afhankelijk van ICT-ondersteuning.

We werken ook in 2025 toe naar de zogenaamde 'Modern Workplace': een werkomgeving die is aangepast aan de behoeften van de hedendaagse, digitale werkcultuur. Het draait om het gebruik van technologieën zoals cloud-oplossingen, samenwerkingstools, en beveiligingsoplossingen om werknemers flexibeler en productiever te laten werken, zowel op kantoor als op afstand.

Informatiebeveiliging en Privacy

Informatiebeveiliging en Privacy staan in Landsmeer hoog op de agenda. In 2024 is de bezetting op deze thema's (vast en flexibel) ingevuld en zijn er meerdere onderwerpen en projecten opgepakt om de informatieveiligheid verder te bevorderen binnen de organisatie. Op deze basis kunnen we in 2025 voortgaan en toewerken naar de NIS2-richtlijn. Het is duidelijk dat deze wet voor de informatiebeveiliging van gemeenten grote effecten heeft en zal blijven hebben, onder meer:

- zal er veel meer aandacht gegeven moeten worden aan beveiliging van de taken die de gemeente niet zelf uitvoert (uitbesteed aan leveranciers, verbonden partijen, werk in ketens) maar ook zorg moet dragen voor 24-7 monitoring van onze netwerken in het kader van cyber security.

De BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) is inmiddels een wettelijke verplichting die ook in 2025 van de hele organisatie steeds meer inspanning vraagt.

Personeel

Doorontwikkeling Organisatie

Met het onderzoek naar het realisatievermogen van onze organisatie hebben we de formatie geanalyseerd. In deze analyse hebben we vooral gekeken naar de formatie die nodig is voor de uitvoering van wettelijke taken en formatie die nodig is voor ambities en opgaven die er liggen. De benodigde formatie voor de uitvoering van (nieuwe) wettelijke taken is opgenomen in de begroting 2025. De huidige arbeidsmarkt voor een kleinere gemeente als Landsmeer wat betreft het vinden van medewerkers met gemeentelijke ervaring is meer dan krap. Dit betekent dan ook dat de gemeente Landsmeer op zoek gaat naar vaak jongere, en daarmee gemeentelijk onervaren medewerkers die zich willen ontwikkelen binnen een gemeente. Dit zorgt aan de ene kant voor een positieve energie, maar zorgt aan de andere kant voor een tekort aan kennis en ervaring. Om dit op te vangen laten we deze nieuwe medewerkers opleiden/inwerken door of medewerkers die soms zelf ook nog niet zo lang werkzaam bij ons zijn of tijdelijk ingehuurd senior-medewerkers. Hierdoor blijft de druk op de ambtelijke organisatie hoog. Tenslotte blijft onze organisatie kwetsbaar omdat we gemiddeld op de meeste taakvelden maar 1 medewerker hebben en vaak ook nog medewerkers met meer dan 1 taak.

Op basis van bovenstaande gaan we aan de slag met de volgende vraag: hoe kunnen we als kleine gemeente onze (nieuwe en zittende) medewerkers zolang mogelijk aan ons binden en wat is daarvoor nodig?

- Op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar het realisatievermogen gaan wij verder met de doorontwikkeling van onze organisatie vanuit integraal en meer projectmatige aanpak, eigenaarschap, dienstverlening aan onze inwoners en het cultuuraspect (hoe willen we zijn met elkaar, mede gezien de veranderde samenstelling van onze organisatie?).
- De verbinding leggen met onze buurgemeenten om te onderzoeken wat we op het gebied van personeel en organisatie voor elkaar kunnen betekenen.
- Het afronden van het brede introductieprogramma voor de medewerkers en daaraan gekoppeld het opleidingsplan.
- Doorontwikkeling van strategische personeelsplanning waarmee we beter de toekomst van het personeel en de behoefte aan personeel in kaart kunnen brengen en daarmee kunnen anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.
- Het blijvend voldoen aan de Risicoinventarisatie & evaluatie (RI&E) en de aanbevelingen en verplichtingen van voorgaande jaren en alles wat daarmee samenhangt. Daarbij kunt u denken aan agressie-trainingen, BHV opleidingen, vitaliteit, omgaan met werkdruk en andere cursussen/opleidingen of workshops.

Wij willen laten zien dat het werken voor een kleine gemeente uitdagend en afwisselend is, onder andere door het brede scala aan werkzaamheden en het directe contact met het bestuur. Uiteraard zullen we ook bij dit vraagstuk de verbinding zoeken met onze buurgemeenten, mocht het in een uiterst geval niet lukken om vacatures ingevuld te krijgen.

Overige ontwikkelingen

Naast HR, Financien en ICT (inclusief privacy en informatiebeveiliging) worden ook functies zoals juridische zaken, inkoop, informatiebeheer, communicatie, facilitaire zaken en gebouwenbeheer tot de overhead gerekend.

Door toegenomen regeldruk en overige eisen die aan een moderne overheidsorganisatie worden gesteld neemt het aandeel overhead op de totale organisatie, zeker bij de omvang van Landsmeer, sterk toe. Gegeven de beperkte middelen neemt de druk daarop dan ook steeds verder toe. Hoewel noodzakelijk zijn het taken waarvan inwoners en bedrijven niet direct iets merken, uiteindelijk wel indirect. Dit vraagt om een continue afweging op nut en noodzaak en het stellen van prioriteiten binnen wettelijke grenzen of misschien wel erop, dat is in het algemeen de belangrijkste uitdaging voor bedrijfsvoering in de komende jaren.

Financiën bedrijfsvoering

Ten opzicht van de voorgaande begrotingen hebben we in 2025 een vereenvoudiging doorgevoerd bij de raming van de baten en lasten. Voorheen hielden we zowel aan de batenkant, algemene uitkering en diverse (belasting)opbrengsten, als aan de lastenkant meerjarig en dus ook cumulatief rekening met loon- en prijsstijgingen. Echter omdat de verwachte meerjarige loon- en prijsstijgingen regelmatig wijzigen is dit een administratief complex en foutgevoelige manier van begroten. Vanaf 2025 ramen we de lasten en baten zo reëel mogelijk voor dat jaar en houden we die bedragen (behoudens inhoudelijke wijzigingen) constant voor die jaren erna. Pas bij de begroting 2026 vindt dan weer een eerste bijstelling plaats voor wat betreft loon- en prijsstijgingen. Het effect hiervan is dat de meerjarige lasten en baten ten opzicht van de vorige meerjarenbegroting lager zijn.

Betaaltermijn

Landsmeer streeft naar een score van 90% als het gaat om tijdige betalingen en richt zich op een gemiddelde betaaltermijn van <30 dagen.

	2022	2023
Percentage betalingen binnen 30 dagen	80,9%	82,6%
Percentage betalingen >30 dagen	19,1%	17,4%
Gemiddelde betaaltermijn in dagen	27,1	27,3

Voor het sneller afhandelen van facturen is de afdeling financiën continu bezig om de afhandeling van de stroom aan facturen steeds beter in te richten en de processen te optimaliseren. En worden de budgethouders gewezen op het belang van tijdige verwerking van de facturen. Tevens zetten we in op maandelijkse budgetgesprekken zodat budgethouders steeds beter inzicht krijgen in hun budgetten en het belang van tijdig accorderen van facturen.

Openbaarheidsparagraaf

De openbaarheidsparagraaf is een verplichting vanuit de Wet open overheid (hierna: Woo, art 3.5). Hierin wordt toegelicht hoe de gemeente voldoet of gaat voldoen aan de plicht tot passieve en actieve openbaarmaking van informatie en hoe zij haar informatiehuishouding structureel verbetert.

De focus van deze openbaarheidsparagraaf is de beschrijvende en kwalitatieve verantwoording op hoofdlijnen over de activiteiten die worden uitgevoerd in 2025 op de thema's basis informatiehuishouding op orde, actieve openbaarmaking en passieve openbaarmaking. Dit betreft zowel de reguliere activiteiten die uit de standaard budgetten worden bekostigd als de activiteiten die zijn gerealiseerd vanuit de middelen uit het Gemeentefonds voor de implementatie van de Woo.

In onderstaande toelichting is zoveel als mogelijk de verdeling van de drie thema's informatiehuishouding, actieve en passieve openbaarmaking aangehouden, met de kanttekening dat het in de praktijk met elkaar is verbonden.

Verbetering informatiehuishouding

Voor de verbetering van de informatiehuishouding worden in 2025 de volgende activiteiten gerealiseerd:

- Inrichten informatiebeheer aan de voorkant
In 2025 zal het informatiebeheer in de informatiesystemen van Landsmeer verder worden verbeterd.
- Kwaliteitsafspraken informatie
Het komende jaar zal nog meer nadruk worden gelegd op goede kwaliteit van informatie. Hierover maken we afspraken met de afdelingen. Het doel is om informatie beter toegankelijk en vindbaar te maken voor inwoner en organisatie. Ook kan informatie beter beheerd worden conform wetgeving.

Actieve openbaarmaking

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die vanuit de overheid worden ondernomen om informatie uit zichzelf openbaar te maken voor de samenleving en politiek. In 2025 realiseren we hiervoor de volgende activiteiten:

- Aan de slag met actieve openbaarmaking
In 2024 zijn de eerste informatiecategorieën door Landsmeer actief openbaar gemaakt in de Woo-index. Ook bepaalt het college een ambitie voor de omgang en verdere implementatie van de Woo. Hierbij wordt meegenomen wat de Wet voorschrijft en wat de organisatie aankan. In 2025 zal een pilot volgen rondom het publiceren van Woo-verzoeken. Doel is om te komen tot een stappenplan voor het publiceren van informatie uit de overige informatiecategorieën.

Passieve openbaarmaking

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een verzoek uit de samenleving, zoals de Woo-verzoeken. De volgende activiteiten zijn gerealiseerd:

- Er is een Woo-contactfunctionaris aangewezen. De Woo-contactfunctionaris speelt een centrale rol bij het snel en gericht afhandelen van Woo-verzoeken en informatieverzoeken. Hoewel het huidige proces rondom de afhandeling van Woo-verzoeken (en informatieverzoeken) al goed loopt, zal in 2025 worden geanalyseerd waar het proces sneller en efficiënter kan.

Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf geven we, volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), een overzicht van alle verbonden partijen van de gemeente en van de financiële aspecten ervan. In de programma's is aangegeven welke verbonden partij gelieerd is aan het betreffende programma.

Een verbonden partij is een rechtspersoon waarin we een financieel belang én een bestuurlijk belang hebben. Het gaat hierbij om:

- Privaatrechtelijke rechtspersonen (vennootschappen, stichtingen en verenigingen);
- Publiekrechtelijke rechtspersonen (gemeenschappelijke regelingen).

Voor de betekenis van de begrippen 'bestuurlijk belang' en 'financieel belang' sluiten we aan bij de definities zoals in het BBV staan. En in de bijbehorende circulaire en toelichtingen daarop. Er is een financieel belang als we:

- een aan een verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag bij faillissement niet kunnen verhalen;
- aansprakelijk zijn wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Dit kan onder meer het geval zijn wanneer we:
- aandeelhouder zijn;
- aan een gemeenschappelijke regeling deelnemen;
- een garantie hebben afgegeven;
- een lening hebben verstrekt.

Een bestuurlijk belang betekent dat we zeggenschap hebben in de rechtspersoon, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Er is een bestuurlijk belang als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij zitting in een toezichthoudend orgaan is geen sprake van vertegenwoordiging in het bestuur. Wanneer we in een toezichthoudend orgaan echter een besluitvormende stem hebben, stelt het BBV dit gelijk aan vertegenwoordiging in het bestuur. Er is dan wel een bestuurlijk belang. Wanneer er alleen een adviserend lidmaatschap is in een toezichthoudend orgaan, dan bestaat er volgens de definitie van het BBV geen bestuurlijk belang. Bij alleen een benoemingsrecht of voordrachtsrecht voor het bestuur is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.

Alle bedragen hieronder zijn x €1.000.

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen * € 1.000					
Naam verbonden partij		Waterlands Archief			
Vestigingsplaats		Purmerend			
Website		www.waterlandsarchief.nl			
Bestuurlijk belang		Het Waterlands archief ontvangt een jaarlijkse bijdrage.			
Doel openbaar belang		De belangrijkste doelstelling van het Waterlands Archief is het duurzaam beheren en beschikbaar stellen van overheidsinformatie die als zodanig is gewaardeerd zodat toekomstige generaties het archief kunnen blijven raadplegen. Hiermee voldoet de gemeente aan de bepalingen van de Archiefwet.			
Ontwikkelingen		Het bestuur van het Waterlands Archief heeft een nieuw Uitvoeringsplan 2026-2029. Het WA acteert in een dynamische omgeving die van invloed is op de uitvoering van haar taken. Inmiddels heeft het WA vanwege de voortgaande digitalisering bijvoorbeeld al stappen gezet voor het kunnen overnemen, beheren en ontsluiten van digitale informatie. Als organisatie heeft WA dan ook stilgestaan bij ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn in de periode 2026-2029. Op basis van een opgestelde 'long-list' is het WA vervolgens gekomen tot een gedeelde 'short-list' van ontwikkelingen; 1) Vergrijzing van de bevolking en onze bezoekers, 2) Eenzaamheid en individualisme, 3) Kunstmatige intelligentie, 4) Ontsluiting van digitale en gedigitaliseerde informatie, 5) Openbaarheid versus privacy, 6) Regionale geschiedenis en eigen identiteit, 7) Verhalen voor een cultureel breed publiek, 8) Samenwerking met partners en nieuwe bedrijven, 9) (Lokale) politieke ontwikkelingen en 10) Verduurzaming/ groen bedrijf			
Risico's		De Nederlandse gemeenten staan - mede door de wijzigingen van de manier van financiering door het Rijk - de komende jaren voor een grote financiële uitdaging. De gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland verschillende toekomstige scenario's voor, inclusief ombuigingen vanaf het begrotingsjaar 2026. Voor deze ombuigingen wordt ook naar de taken en middelen van de gemeenschappelijke regelingen gekeken, waaronder ook die van het WA. Deze vermindering strookt niet met de ontwikkeling van de afgelopen jaren waarin er een steeds groter beroep is gedaan op het WA. Het WA dient derhalve rekening te houden met een mogelijke lagere gemeentelijke bijdrage met ingang van begrotingsjaar 2026.			
Gemeentelijke bijdrage		111			
Financiële gegevens		Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen		1-1-2025	96	31-12-2025	84
Vreemd vermogen		1-1-2025	223	31-12-2025	263
Financieel resultaat		0			

Bedragen * € 1.000				
Naam verbonden partij		Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland		
Vestigingsplaats	Zaandam			
Website	www.veiligheidsregiozaanstreekwaterland.nl			
Bestuurlijk belang	Jaarlijkse bijdrage en vertegenwoordiging in bestuur door de burgemeester.			
Doel openbaar belang	Hoogwaardig kwaliteitsniveau van voorbereiding op en bestrijding van incidenten, crises en rampen in regio.			
Ontwikkelingen	Focus in het beleidsplan is de doorontwikkeling van de organisatie i.v.m. de veranderende samenleving. VrZW is samen met de GGD aan het verkennen of een samenwerking mogelijk is (fase 2).			
Risico's	De verbetering van de regionale veiligheid, de vedere professionalisering van de organisatie en de samenwerking kunnen leiden tot een verhoogde (incidentele) bijdrage.			
Gemeentelijke bijdrage	1.124			
Financiële gegevens	Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen	1-1-2025	803	31-12-2025	691
Vreemd vermogen	1-1-2025	14.138	31-12-2025	16.132
Financieel resultaat	0			

Bedragen * € 1.000	
Naam verbonden partij	Recreatieschap het Twiske - Waterland
Vestigingsplaats	Oostzaan
Website	www.twiske-waterland.nl
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in het bestuur vertegenwoordigd door wethouder B. ten Have.
Doel openbaar belang	Betreft een samenwerkingsverband van de regio Zawa, Amsterdam en de provincie NH tbv de bevordering van recreatie in het landschap in balans met natuurwaarden.
Ontwikkelingen	Voor de jaren na 2025 verwacht Recreatieschap Twiske-Waterland dat door de actuele ontwikkelingen veranderingen zullen optreden in het beheer en onderhoud. Participatie van strategische en operationele partners zal daarbij in toenemende mate een rol gaan spelen. Voor 2026 zullen aan de orde komen 1) het faciliteren van zelfbeheer, lokale voedselproductie en sociale inclusie, 2) verder uitrollen natuurinclusieve recreatie en 3) bijdragen aan klimaatadaptatie. Naast deze voorzienbare inzet worden projecten uitgevoerd en inspanning geleverd op basis van het Meerjarenontwikkelprogramma.

Risico's	De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2025 en de jaren erna beïnvloed en soms gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Daarbij neemt de onzekerheid rond de verschillende conflicten in de wereld nog steeds een belangrijk deel van de aandacht in beslag. Hierbij moet gedacht worden aan stijgende energielasten, hogere prijzen voor grondstoffen, maar ook ontwikkelingen op de kapitaalmarkt.			
Gemeentelijke bijdrage	43			
Financiële gegevens	Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen	1-1-2025	5.003	31-12-2025	5.012
Vreemd vermogen	1-1-2025	200	31-12-2025	200
Financieel resultaat	0			

Bedragen * € 1.000				
Naam verbonden partij	GGD Zaanstreek-Waterland			
Vestigingsplaats	Zaandam			
Website	www.ggdzw.nl			
Bestuurlijk belang	Jaarlijkse bijdrage en gemeentelijke vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur in het kader van primaire ziektepreventie, jeugd en ouderenzorg en infectieziekten.			
Doel openbaar belang	Primaire Ziektepreventie en leveren van een bijdrage aan de publieke gezondheidszorg.			
Ontwikkelingen	De GGD werkt meer samen met de gemeentes om invulling te geven aan haar taken. GGD Zaanstreek-Waterland en Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland gaan vanaf 2026 samenwonen. De GGD is samen met de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland aan het verkennen of een samenwerking mogelijk is (fase 2).			
Risico's	Als zich in de regio calamiteiten voordoen, die een bedreiging vormen voor de volksgezondheid (bijvoorbeeld uitbraak infectieziekte) of in het kader van de rampenbestrijding inzet vragen van de GGD, zullen hieruit kosten voortvloeien.			
Gemeentelijke bijdrage	680			
Financiële gegevens	Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen	1-1-2025	1.695	31-12-2025	1.695
Vreemd vermogen	1-1-2025	7.983	31-12-2025	6.180
Financieel resultaat	0			

Bedragen * € 1.000					
Naam verbonden partij		Vervoerregio Amsterdam			
Vestigingsplaats		Amsterdam			
Website		www.vervoerregio.nl			
Bestuurlijk belang		De Vervoerregio is een samenwerkingsverband van vijftien gemeenten op het gebied van verkeer en openbaar vervoer. Om op een goede manier te overleggen en besluiten te nemen zijn er diverse (bestuurs)vormen van overleg: De regioraad waarin wij vertegenwoordigd zijn door een raadslid uit Landsmeer, het dagelijks bestuur bestaande uit drie wethouders uit de regio, portefeuillehoudersoverleggen waarin de wethouder uit Landsmeer plaatsneemt en commissies.			
Doel openbaar belang		Goede verbindingen tussen bestemmingen zijn belangrijk zodat mensen zich snel via openbaar vervoer, fiets of auto comfortabel kunnen verplaatsen. De Vervoerregio is opdrachtgever van het openbaar vervoer per bus, tram en metro.			
Ontwikkelingen		De mobiliteit in de Amsterdamse regio verandert. Het aantal inwoners, arbeidsplaatsen en bezoekers groeit. Dit leidt tot meer auto's, openbaar vervoer, (e-) fietsen, goederenvervoer en luchtverkeer. Nieuwe locaties moeten ontsloten worden. Steeds meer mensen maken gebruik van het openbaar vervoer en de fiets. Auto's worden slimmer en schoner en we krijgen met nieuwe technologische oplossingen te maken. Het complexe regionale verkeer- en vervoersysteem moet op de nieuwe ontwikkelingen aansluiten en verder worden versterkt. De Vervoerregio wil zorgen voor effectieve oplossingen van de mobiliteitsopgaven. We richten ons hierbij op meer mogelijkheden voor fiets- en OV-gebruik, het verbeteren van het vervoer over de weg, smart mobility en het stimuleren van emissievrij vervoer. De uitvoering van de extra verkeersveiligheidsmaatregelen is in volle gang. Komend jaar wil de VRA extra inzetten op snelheidsverlaging, veilige fietsvoorzieningen en de aanpak van risicovolle 50km-wegen. Ook wordt fors ingezet op campagnes die de aandacht vestigen op kwetsbare doelgroepen in het verkeer.			
Risico's		De ambitie is om de regio bereikbaar te houden. Binnen de mogelijkheden zoekt VRA naar een aantal oplossingen die elkaar aanvullen. Verminderen van het aanbod is mogelijk en noodzakelijk. Maar dat kan alleen op een manier die groei van het ov-gebruik straks opnieuw mogelijk maakt. Want de regio groeit intussen door. Ook zijn de woningbouwopgaven onverminderd groot. Deze ontwikkelingen vragen om scherpere keuzes dan dat tot nu toe noodzakelijk was.			
Gemeentelijke bijdrage					
Financiële gegevens		Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen		1-1-2025	0	31-12-2025	0
Vreemd vermogen		1-1-2025	5.482	31-12-2025	5.946
Financieel resultaat		0			

Bedragen * € 1.000					
Naam verbonden partij		Omgevingsdienst IJmond			
Vestigingsplaats		Beverwijk			
Website		www.odijmond.nl			
Bestuurlijk belang		De gemeente wordt in het bestuur vertegenwoordigd door wethouder N. Bonenkamp.			
Doel openbaar belang		Door bundeling van specialismen realiseert OD IJmond namens onze gemeenten en provincie, een grotere efficiëntie en een hogere kwaliteit van onze werkzaamheden. Het geeft ons ook de mogelijkheid om gemeente overstijgende projecten breed op te pakken. Belangrijk, want milieu stopt niet bij de grenzen van een gemeente. Denk hierbij aan thema's als mobiliteit en luchtkwaliteit.			
Ontwikkelingen		Het speelveld van omgevingsdiensten is sterk in ontwikkeling. ODIJmond heeft de afgelopen jaren een sterke groei doorgemaakt. De dienstverlening is verbreed met nieuwe activiteiten en de verschillende inhoudelijke thema's op het gebied van milieu en bouw, hebben zich doorontwikkeld. Door de invoering van de Omgevingswet verandert het wettelijk kader onder een groot gedeelte van onze dienstverlening, maar heeft ook invloed op de werkwijze, dienstverlening en geeft ruimte aan gemeenten om via de omgevingsplannen nieuwe richtingen te kiezen. Vanuit onze adviserende rol willen wij de komende jaren samen met de deelnemers kijken naar welke kansen dit geeft. Waar mogelijk zullen wij afwegingen maken, om provinciaal of regionaal samen op te trekken met ketenpartners. De focus op het milieu en de kwaliteit van de leefomgeving is sterk toegenomen. Hierdoor neemt de kennis toe en ontstaat er steeds beter inzicht. Dit inzicht zorgt voor nieuwe thema's en ontwikkelingen. Deze thema's zorgen ervoor dat het werk van omgevingsdiensten zich doorontwikkelt. Bijvoorbeeld om de energietransitie te realiseren zal opslag van alternatieve energie een thema zijn waarop moet worden ingespeeld. Ander voorbeelden zijn de kaderrichtlijn water en zeer zorgwekkende stoffen ZZS. Het interbestuurlijk programma (IBP) VTH stuurt aan op robuuste omgevingsdiensten, waarbij omgevingsdiensten zich sterker zullen moeten gaan positioneren op advies en de maatschappelijke transitieopgaven. De transitie naar een robuuste organisatie zal een belangrijk speerpunt zijn voor de komende jaren.			
Risico's		In deze kadernota 2025 geeft het Dagelijks Bestuur het signaal af dat de organisatie te sterk steunt op incidentele middelen. Daarbij moet de aansluiting tussen de opdracht en beschikbare middelen de komende jaren beter. Deze signalen komen onder andere naar voren vanuit een in 2023 uitgevoerde externe visitatie en het landelijke interbestuurlijk programma VTH, waar omgevingsdiensten getoetst worden op robuustheid.			
Gemeentelijke bijdrage		153 (exclusief DVO's)			
Financiële gegevens		Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen		1-1-2025	512	31-12-2025	498
Vreemd vermogen		1-1-2025	3.700	31-12-2025	3.700
Financieel resultaat		0			

Bedragen * € 1.000				
Naam verbonden partij	Ombudsman metropoolregio			
Vestigingsplaats	Amsterdam			
Website	https://www.ombudsmanmetropool.nl/			
Bestuurlijk belang	Deze gemeenschappelijke regeling is van overeenkomstige toepassing op gedragingen van organen van privaatrechtelijke rechtspersonen, die een voorheen gemeentelijke taak vervullen of mede vervullen. Het daartoe bevoegde bestuursorgaan moet een daartoe strekkend besluit hebben genomen. Deze regeling is aangegaan om op een effectieve en efficiënte wijze vorm en inhoud te geven aan de door de Gemeentewet aan de raad gegeven mogelijkheid om voor de behandeling van verzoekschriften een gezamenlijke ombudsman in te stellen.			
Doel openbaar belang	Wanneer inwoners niet tevreden zijn met de dienstverlening van (een van) de gemeenten die bij ons zijn aangesloten – bijvoorbeeld omdat ook na bezwaar een boete gehandhaafd blijft, een uitkering wordt stop gezet of omdat niet naar een inwoner wordt geluisterd – dan kan de inwoner een klacht indienen.			
Ontwikkelingen	De ombudsman voert ten minste jaarlijks overleg met een vertegenwoordiging van de raden en daarnaast ten minste jaarlijks met het voltallige presidium van de Gemeenteraad van Amsterdam van de Gemeenteraad van Amsterdam.			
Risico's	Eventuele financiële consequenties worden in onderling overleg tussen de verzoekende deelnemer en de ombudsman vastgesteld en komen alleen voor rekening van de deelnemer.			
Gemeentelijke bijdrage				
Financiële gegevens	Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen	1-1-2025	305	31-12-2025	309
Vreemd vermogen	1-1-2025	0	31-12-2025	0
Financieel resultaat	0			

Bedragen * € 1.000				
Naam verbonden partij	Cocensus			
Vestigingsplaats	Heemskerk			
Website	https://www.cocensus.nl/nl			
Bestuurlijk belang	Cocensus is een samenwerkingsverband van dertien gemeenten. Cocensus zorgt in deze gemeenten dat iedereen een aanslag gemeentelijke belastingen ontvangt en betaalt. De gemeentelijke belastingtaken voert Cocensus zelfstandig uit, maar de gemeenten zijn wel zelf verantwoordelijk voor de hoogte van de tarieven en de verordeningen waar de gemeentelijke belastingen op gebaseerd zijn. Bij de berekening van de bijdragen per gemeente is gebruik gemaakt van een rekenmodel. In dat model zijn de belangrijkste factoren het aantal objecten gesplitst naar woningen en niet-woningen en de specifieke heffingen per gemeente.			
Doel openbaar belang	Het uitvoeren van de werkzaamheden met betrekking tot het heffen en invorderen van decentrale belastingen en heffingen.			
Ontwikkelingen	Gemeente Landsmeer zal per 1 januari 2025 toe treden tot de regeling. Er wordt in Oostzaan een pilotproject gestart over bestuurlijke boetes. Indien deze pilot succesvol verloopt kunnen meerdere deelnemende gemeenten in de toekomst hier gebruik van maken. Cocensus is onlangs aangesloten bij het Schuldenknooppunt zodat uitwisseling van gegevens eenvoudiger en sneller kan. Er vinden ontwikkelingen plaats in het geautomatiseerd verwerken van bezwaren wat kan resulteren in een versnelling van dit proces. Het KCC zal meer gebruik gaan maken van een kennisbank zodat meer telefoongesprekken sneller en efficiënter kunnen worden afgehandeld zonder dat er gesprekken moeten worden doorverwezen naar andere afdelingen of specialisten.			
Risico's	De volgende risico's zijn gekwantificeerd: Bezwaren van no cure no pay bureaus en de daarmee gaande kosten. Cyberaanval, overtreden van de privacywetgeving. Voor al deze risico's zijn beheersmaatregelen getroffen			
Gemeentelijke bijdrage	265			
Financiële gegevens	Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen	1-1-2025	225	31-12-2025	225
Vreemd vermogen	1-1-2025	11.001	31-12-2025	10.523
Financieel resultaat	0			

Vennootschappen en coöperaties

Bedragen * € 1.000				
Naam verbonden partij		Alliander N.V.		
Vestigingsplaats	Amsterdam			
Website	www.alliander.com/nl			
Bestuurlijk belang	De gemeente Landsmeer beschikt over een minderheidsbelang in de aandelen en is hierdoor afhankelijk van een meerderheid in de aandeelhoudersvergadering.			
Doel openbaar belang	Alliander zorgt ervoor dat klanten de juiste energiekeuzes kunnen maken. Voor zichzelf en voor de totale energievoorziening. Zodat iedereen onder gelijke condities toegang heeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie.			
Ontwikkelingen	In de provincie Noord-Holland gebeurt veel op het gebied van klimaat en energie. De provincie heeft een grote nieuwbouwopgave, datacenters willen zich er vestigen en de glastuinbouw kan niet zonder betrouwbare energielevering. Er is bovendien veel ruimte voor duurzame opwek. Alliander is bezig het versterken van de kapitaalpositie.			
Risico's	De ontwikkeling naar een toekomstbestendig energiesysteem – dat bestaat uit elektriciteit, duurzame gassen en warmte – vraagt om volledige focus op de uitvoering. Alliander is bezig met maximaal bouwen aan de energienetten waarin forse investeringen worden gedaan. Alliander loopt tegen de grenzen aan van het tempo waarin de grootschalige aanleg en verzwaring van elektriciteitsnetten verder opgevoerd kan worden. Alliander heeft klanten geïnformeerd dat de opleverdata opschuiven. Dit betekent dat zij langer moeten wachten op een aansluiting of netverzwaring voor hun woning of bedrijf.			
Gemeentelijke bijdrage				
Financiële gegevens	Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen	1-1-2024	0	31-12-2024	0
Vreemd vermogen	1-1-2024	0	31-12-2024	0
Financieel resultaat	0			

Bedragen * € 1.000					
Naam verbonden partij		BNG			
Vestigingsplaats		Den Haag			
Website		www.bngbank.nl			
Bestuurlijk belang		De gemeente Landsmeer heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de 24.453 aandelen die zij bezit (een stem per aandeel van nominaal € 2,50) op het totaal van 55.690.720 geplaatste aandelen (aandeel gemeente Landsmeer: 0,04%).			
Doel openbaar belang		BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid en draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Er wordt krediet verstrekt tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden.			
Ontwikkelingen		De nettowinst over het eerste halfjaar 2024 is gestegen en de bank verkeert in een zeer liquide positie. Ondanks een matig herstel van de economische groei ziet BNG met name in het tweede kwartaal van dit jaar een sterke toename van de kredietvraag bij woningcorporaties en gemeenten. BNG heeft hierdoor voor EUR 6 miljard aan nieuwe langlopende leningen verstrekt aan haar klanten. Het renteresultaat is uitgekomen op EUR 258 miljoen en is daarmee EUR 12 miljoen hoger dan dezelfde periode vorig jaar. Het renteresultaat is hoger door een stijging van de rentetarieven. Over het eerste halfjaar van 2024 werd een nettowinst gerealiseerd van EUR 158 miljoen. In dezelfde periode van vorig jaar kwam de nettowinst uit op EUR 141 miljoen. De hogere nettowinst is een gevolg van een hoger renteresultaat en een daling in de contributie aan het resolutiefonds. De langlopende kredietportefeuille is uitgekomen op EUR 91,4 miljard. Investerings van gemeenten trekken aan en ook in de corporatiesector is de vraag naar langlopende kredieten hoog. Dit is het gevolg van toenemende investeringen in nieuwbouw en verduurzaming. Door het huidige investeringsklimaat blijft de kredietvraag in de zorgsector iets achter.			
Risico's		Het proces van het accepteren en beheersen van risico's is als financiële instelling inherent aan de dagelijkse activiteiten van BNG Bank.			
Gemeentelijke bijdrage					
Financiële gegevens		Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen		1-1-2023	4.615	31-12-2023	4.721
Vreemd vermogen		1-1-2023	107.459	31-12-2023	110.819
Financieel resultaat		254			

Stichtingen en verenigingen

Er zijn geen verbonden partijen die onder de categorie stichtingen en verenigingen vallen.

Overige verbonden partijen

Bedragen * € 1.000

Naam verbonden partij	Metropoolregio Amsterdam			
Vestigingsplaats	Amsterdam			
Website	www.metropoolregioamsterdam.nl/			
Bestuurlijk belang	De Metropoolregio Amsterdam is het gemeenschappelijke platform voor afstemming tussen de colleges van de overheden over de bestaande bestuurlijke grenzen.			
Doel openbaar belang	Binnen de Metropoolregio Amsterdam werken de MRA-partners; 2 provincies, 33 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam vanuit een gedeelde visie aan een krachtige, innovatieve economie, snellere verbindingen en voldoende en aantrekkelijke ruimte voor wonen, werken en recreëren			
Ontwikkelingen	Er is een conceptversie van de MRA Agenda 2025 – 2028. De conceptversie is op 11 oktober 2024 vastgesteld door de Algemene Vergadering van de MRA. De nieuwe MRA Agenda is qua inhoud en opzet anders dan voorgaande edities van de MRA Agenda. Waar de huidige MRA Agenda 2020 - 2024 is opgebouwd vanuit uitvoeringslijnen, en de MRA Agenda 2016 -2020 daarvoor was opgebouwd vanuit tientallen acties, is de MRA Agenda 2025 -2028 opgebouwd vanuit ambities voor de langere termijn. Bij deze MRA Agenda is voor het eerst een Meerjaren Uitvoeringsprogramma (MUV) opgesteld. Het MUV dient als sturingsmiddel voor de platforms. Het MUV is een eerste uitwerking van de MRA Agenda, opgesteld door de platforms. Het is een levend document. In de platforms worden de komende jaren afspraken gemaakt over verdere uitwerking, bijstelling of uitbreiding van de opgenomen acties. In de MRA Agenda 2025 - 2028 is opgenomen dat de MRA binnen de in de Samenwerkingsafspraken opgenomen afspraken over de inwonerbijdrage blijft. Gezien de moeilijke financiële tijd waar veel gemeenten op af stevenen wordt er in de Meerjarenbegroting, in afwijking van de Samenwerkingsafspraken, voorgesteld om voor de komende vier jaar een nullijn te hanteren voor de inwonerbijdrage. In dat geval wordt de gevraagde bijdrage vastgesteld op de bijdrage zoals die in 2024 van kracht was (€1,62). Dit wordt gedekt door de opgebouwde MRA reserves, hierdoor was het mogelijk een verantwoorde meerjarenbegroting op te stellen.			
Risico's				
Gemeentelijke bijdrage				
Financiële gegevens	Begindatum	Bedrag	Einddatum	Bedrag
Eigen vermogen	1-1-2025	0	31-12-2025	0
Vreemd vermogen	1-1-2025	0	31-12-2025	0
Financieel resultaat	8			

Grondbeleid

Algemeen

Het gemeentelijk grondbeleid heeft tot doel het realiseren van ruimtelijke plannen en verschaft in het verlengde daarvan de ruimtelijke voorwaarden voor allerlei gemeentelijke beleidsinspanningen. Grondbeleid is mede voorwaardenscheppend voor beleid ten aanzien van ruimtelijke ordening en milieu, verkeer en openbare ruimte, cultuur, sport en recreatie en de economische ontwikkeling. Het grondbeleid heeft vooral een financiële impact. De eventuele baten en financiële risico's van het grondbeleid zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente.

Beleid

Er wordt onderscheid gemaakt tussen actief en faciliterend (of passief) grondbeleid. Actief grondbeleid houdt in dat de gemeente zelf grond verwerft, bouwrijp maakt en/of uitgeeft. Bij faciliterend grondbeleid stelt de gemeente voorwaarden aan de ontwikkeling van grond in eigendom van een particulier. Mengvormen van actief en faciliterend grondbeleid zijn ook mogelijk. In Landsmeer is veelal sprake van faciliterend grondbeleid. Bij de lopende projecten Violierweg, Zuideinde 42 en Dorpshuis Purmerland gaat de gemeente grond uitgeven.

Ruimtelijke ontwikkelingen

De omgevingswet is per 1-1-2024 in werking getreden. Op basis van deze wet is het publiekrechtelijk kostenverhaal geïntegreerd in het omgevingsplan, het projectbesluit of de omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. De term grondexploitatiekosten is vervangen door kosten die gemaakt zijn voor werken, werkzaamheden en maatregelen.

Voor publiekrechtelijk kostenverhaal zijn er binnen de omgevingswet twee systemen: kostenverhaal met en zonder tijdvak. Het systeem van kostenverhaal met tijdvak is het systeem van kostenverhaal uit de Wro. De plannen hebben dan een duidelijk eindbeeld, een fasering en een einddatum. Daardoor is het goed mogelijk om de kosten en opbrengsten van de gebiedsontwikkeling vooraf te berekenen.

Kostenverhaal zonder tijdvak is een nieuw systeem dat bestemd is voor organische gebiedsontwikkeling. Dus voor plannen zonder een duidelijk eindbeeld, zonder fasering en zonder einddatum. Het gaat om plannen met globale functieaanduidingen die op verschillende manieren kunnen worden uitgewerkt.

Dat maakt het moeilijk om de kosten en opbrengsten van de gebiedsontwikkeling vooraf te berekenen. Bij het vaststellen van het omgevingsplan is dan geen gedetailleerde raming van kosten en opbrengsten vereist, maar een kostenplafond. Het bevoegd gezag kan rekening houden met verschillende scenario's van gebiedsontwikkeling. Het kostenplafond wordt bepaald op basis van een scenariostudie, waarin scenario's voor het gebied worden vergeleken.

Grondexploitatie

Luijendijk-Zuid

De overdracht van het beheer van het geluidsscherp aan Rijkswaterstaat wordt in 2025 afgehandeld. Wij zijn hierbij wel afhankelijk van Rijkswaterstaat en de onderhandelingen over de realisatie van een nieuw geluidsscherp. Als de overeenkomst is gesloten kan de grondexploitatie gesloten worden. Mocht de overeenkomst niet gesloten worden, moet het onderhoud van het geluidsscherp alsnog afgekocht worden met de resterende middelen

Breekoever / Sportlaan

Het nieuwe bestemmingsplan is vastgesteld en is na de uitspraak van de Raad van State onherroepelijk. De verwachting is dat de ontwikkelaar op korte termijn zal overgaan tot het indienen van een aanvraag omgevingsvergunning. Hiermee zal de realisatie van grondexploitatie Breekoever (Noordblok) aanvangen. Er wordt vooralsnog uitgegaan van een budget neutrale (winst nihil) exploitatie.

Resort A10

In 2021 is deze grondexploitatie geopend voor de realisatie van een resort aan de Scheepsbouwersweg (tegenover de gemeentewerf). Op 3 oktober 2024 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om conform de gesloten koop- en anterieure overeenkomst de ontwikkeling van het resort met eventuele aanpassingen op te pakken. De verwachting is dan ook dat in 2025 de planologische procedure wordt opgestart.

Financiën

Algemeen

In dit hoofdstuk wordt het meerjarige budgettair kader geschetst, inclusief de financiële ontwikkelingen die hierop van invloed zijn. Dit kader is gebaseerd op de vorige meerjarenbegroting die uw Raad in 2023 heeft vastgesteld en waarop u (via o.a. de bestuursrapportages, tussentijdse raadsvoorstellen en de perspectiefnota 2025) inmiddels een aantal wijzigingen heeft aangebracht.

In het financieel beeld is rekening gehouden met indexaties en ontwikkeling van tarieven conform de vastgestelde uitgangspunten. Tevens is rekening gehouden met ons bekende ontwikkelingen, zoals de ontwikkeling van de algemene uitkering en overige bijstellingen op budgetten. Deze zijn op hoofdlijn in de samenvatting van deze begroting opgenomen en ook afzonderlijk per programma vermeld.

Financiële positie

In onderstaand overzicht is de ontwikkeling van het begrotingssaldo ten opzichte van de perspectiefnota 2025 opgenomen.

Bedragen * €1.000				
Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Stand perspectiefnota 2025	-733	-2.229	-1.528	-1.077
A algemene mutaties inclusief aanpassing systematiek	695	437	330	184
B effect van aanpassing op investeringen	118	39	-175	-743
C effect afval + riool op saldo	423	234	93	98
D effect septembercirculaire	-252	312	197	158
E structureel effect Berap II	59	62	65	65
F overige bijstellingen	-504	-314	-281	-271
totaal begrotingsbijstellingen	538	769	229	-509
Saldo begroting 2025 - 2028	-195	-1.460	-1.299	-1.586

Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000	Rekening Begroting Begroting			Meerjarenraming		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1.01 Gemeenteraad	-544	-644	-700	-689	-696	-696
1.02 Burgerzaken	-707	-908	-780	-798	-798	-788
1.03 Dagelijks bestuur	-1.090	-1.108	-818	-818	-811	-811
1.04 Rekenkamer	-18	-23	-25	-25	-25	-25
2.01 Integrale veiligheid	-1.298	-1.720	-1.783	-1.783	-1.783	-1.783
3.01 Afvalstoffen	-1.838	-1.638	-1.866	-1.861	-1.806	-1.855
3.02 Begraven	-138	-198	-162	-161	-160	-159
3.03 Duurzaamheid	-601	-1.095	-1.148	-819	-819	-819
3.04 Economie & Recreatie	-150	-212	-211	-213	-213	-216
3.05 Groenvoorzieningen	-524	-678	-662	-680	-692	-695
3.06 Grondexploitatie	0	0	0		0	0
3.07 Omgevingsvergunningen	-483	-698	-661	-661	-661	-661
3.08 Openbare ruimte	-1.677	-2.289	-2.236	-2.441	-2.516	-2.707
3.09 Ruimtelijke ordening	-508	-872	-731	-831	-631	-631
3.10 Volkshuisvesting	-64	-128	-63	-62	-62	-62
3.11 Water en riolering	-1.077	-974	-1.476	-1.677	-1.531	-1.637
4.01 Basis jeugd	-676	-942	-701	-727	-667	-667
4.02 Basis sport/cultuur	-1.399	-1.672	-1.695	-1.762	-1.810	-2.088
4.03 Basis volwassenen	-1.663	-1.884	-1.809	-1.780	-1.711	-1.711
4.04 Maatwerk jeugd	-3.177	-3.211	-3.291	-3.255	-3.255	-3.256
4.05 Maatwerk jeugd / NIA/ Kernteam Toegang	-85	-93	-14	-14	-14	-14
4.06 Maatwerk participatie	-4.119	-3.909	-5.012	-3.699	-3.705	-3.706
4.07 Maatwerk WMO	-1.821	-1.565	-1.645	-1.621	-1.598	-1.598
4.08 Toegang	-160	-259	-588	-588	-587	-587
5.01 Overhead	-6.832	-5.581	-6.901	-6.985	-6.894	-6.880
5.02 Algemene uitkering	0	0	0		0	0
5.03 Onroerende-zaakbelastingen	-129	-140	-122	-115	-108	-108
5.04 Overige belastingen	-5	0	0		0	0
5.05 Overige uitgaven en inkomsten	12	-47	-45	-45	-45	-45
5.06 Treasury	-95	-47	-47	-47	-47	-47
Totaal lasten	-30.866	-32.535	-35.190	-34.157	-33.646	-34.252
1.01 Gemeenteraad	0	0	0	0	0	0
1.02 Burgerzaken	166	153	183	183	183	183
1.03 Dagelijks bestuur	0	0	1	1	1	1
1.04 Rekenkamer	0	0	0	0	0	0
2.01 Integrale veiligheid	84	115	112	112	112	112

3.01 Afvalstoffen	2.250	2.147	2.448	2.428	2.358	2.298
3.02 Begraven	144	153	153	153	153	153
3.03 Duurzaamheid	325	276	276	10	0	0
3.04 Economie & Recreatie	42	39	39	39	39	39
3.05 Groenvoorzieningen	0	2	2	2	2	2
3.06 Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0
3.07 Omgevingsvergunningen	277	267	263	263	263	263
3.08 Openbare ruimte	302	318	348	348	348	348
3.09 Ruimtelijke ordening	20	33	32	32	32	32
3.10 Volkshuisvesting	4	6	3	3	3	3
3.11 Water en riolering	1.353	1.366	1.672	1.690	1.630	1.776
4.01 Basis jeugd	211	160	160	159	112	112
4.02 Basis sport/cultuur	354	185	188	187	181	181
4.03 Basis volwassenen	122	122	105	75	0	0
4.04 Maatwerk jeugd	2	2	2	2	2	2
4.05 Maatwerk jeugd / NIA/ Kernteam Toegang	0	0	0	0	0	0
4.06 Maatwerk participatie	2.465	2.108	3.505	2.049	2.048	2.048
4.07 Maatwerk WMO	48	48	48	48	48	48
4.08 Toegang	14	10	10	10	10	10
5.01 Overhead	417	36	62	62	62	62
5.02 Algemene uitkering	19.079	20.133	21.138	20.406	20.558	20.827
5.03 Onroerende-zaakbelastingen	3.418	3.541	3.711	3.711	3.711	3.711
5.04 Overige belastingen	48	61	66	71	71	71
5.05 Overige uitgaven en inkomsten	22	31	31	31	31	31
5.06 Treasury	291	388	461	423	389	353
Totaal baten	31.458	31.702	35.020	32.497	32.346	32.666
Saldo	592	-833	-170	-1.660	-1.299	-1.586
Toevoeging reserves	0	27	-100	0	0	0
Onttrekking reserves	632	508	75	200	0	0
Saldo reserves	632	535	-25	200	0	0
Saldo na mutaties reserves	1.224	-299	-195	-1.460	-1.299	-1.586

Het besluit begroting en Verantwoording schrijft voor dat afzonderlijk inzicht gegeven wordt in de ramingen voor overhead, onvoorzien en vennootschapsbelasting. Deze zijn hieronder gepresenteerd.

Overhead

De totaal geraamde lasten voor overhead bedragen € 6.901k in 2025. De geraamde baten bedragen in 2025 € 62k.

Vennootschapsbelasting

In de begroting worden geen lasten ten behoeve van VPB verwacht de aankomende jaren.

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen * € 1.000	Begroting	Meerjarenraming		
Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Uitkering Gemeentefonds	21.138	20.406	20.558	20.827
Ozb-gebruikers	309	309	309	309
Ozb-eigenaren	3.398	3.398	3.398	3.398
Roerende woon+bedrijfsruimten	3	3	3	3
Precariobelasting	31	31	31	31
Toeristenbelasting	30	35	35	35
Heffing+invordering gem belast	4	4	4	4
Overige grondopbrengsten	25	25	25	25
Overige financiële middelen	75	75	75	75
Geldleningen+uitzett(=>1 jaar)	339	300	266	230
Totaal algemene dekkingsmiddelen	25.352	24.586	24.704	24.937

Incidentele baten en lasten

Bedragen * € 1.000				
Lasten	2025	2026	2027	2028
Algemeen bestuur				
Gemeenteraad	-18	0	0	0
Initiatieven Samenleving	-10	-10	-10	0
Integrale veiligheid				
Ruimtelijk domein				
Bestemmingsplannen	-50	0	0	0
Inzet reserves prg Milieu	-75	0	0	0
Inzet reserves prg VROM	50	0	0	0
Inzet reserves prg Wegen	-75	0	0	0
Overige ruimtelijke ordening	-50	-200	0	0
Sociaal domein				
Opvang ontheemden Oekraïne	-1.297	0	0	0
Financiën				
HLP Materiaal & materieel	-7	0	0	0
Ondersteuning	-20	0	0	0
Totaal lasten	-1.551	-210	-10	
Baten				
Ruimtelijk domein				
Inzet reserves prg Milieu	75	0	0	0
Inzet reserves prg VROM	0	200	0	0
Sociaal domein				
Opvang ontheemden Oekraïne	1.456	0	0	0
Financiën				
Res Prg Bedrijfsvoering	-63	-63	-63	-63
Uitkering Gemeentefonds	-350	0	0	0
Totaal baten	1.117	136	-63	-63
Saldo incidenteel	-434	-74	-73	-63

Overzicht reserves

Bedragen * € 1.000	Rekening 2023	Resultaat bestemming	Begroting 2024	mutaties	Begroting 2025	mutaties	Begroting 2026	mutaties	Begroting 2027	mutaties	Begroting 2028
Bestemmingsreserves:	31-12- 2023	2023	1-1-2024	2024	1-1-2025	2025	1-1-2026	2026	1-1-2027	2027	1-1-2028
Onderhoud wegen	71	0	71	-71	0		0		0		0
Bestemmingsplannen	82	89	171		171	-171	0		0		0
Reserve basisregistraties	9	0	9		9		9		9		9
Meerjarenplan Sociaal domein	28	281	309		309		309		309		309
Slokgelden	10	0	10		10		10		10		10
Inburgering	36	0	36		36		36		36		36
Interbestuurlijk programma	2	0	2		2		2		2		2
Duurzaamheid	103	0	103	-9	94		94		94		94
Omgevingswet	121	192	313	-70	243	120	363	-200	163		163
Uitvoeringsprogramma mobiliteit	40	0	40	55	95	75	170		170		170
Reserve dekking kapitaallasten	107	0	107	-107	0		0		0		0
Weerstandvermogen	1.225	0	1.225	-1.225	0		0		0		0
Reserve Wet Open Overheid	121	109	230		230		230		230		230
Viering 700jr Landsmeer	100	0	100		100		100		100		100
Visies en onderzoek	50	50	100	-34	66		66		66		66
Ontheemden Oekraïne	434	0	434		434		434		434		434
Bestuurlijke toekomst	0	17	17		17		17		17		17
Totaal	2.539	738	3.277	-1.461	1.816	24	1.840	-200	1.640	0	1.640
Algemene reserve	2.545	486	3.031	742	3.773		3.773		3.773		3.773
Totaal reserves	5.084	1.224	6.308	-719	5.589	24	5.613	-200	5.413	0	5.413

Overzicht voorzieningen

Onderstaand vindt u de actuele standen van de voorzieningen na het aannemen van de begroting 2025. Alle onderstaande bedragen zijn * € 1.000.

Bedragen * € 1.000

Voorziening	Beginstand Rekening 2023	2024	2025	2026	2027	2028	Eindstand
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's							
Pensioen gewezen wethouders	1.304	-60	-14	-14	-14	-14	1.187
Wachtgeld gewezen wethouders	70	17	-	-	-	-	87
Tussensaldo	1.374	-43	-14	-14	-14	-14	1.274
Voorzieningen voor egalisatie van kosten							
Voorziening onderhoud MJOP 2022-2025	1.128	-262	-362	-69	52	-134	353
Tussensaldo	1.128	-262	-362	-69	52	-134	353
Door Derden bekleemde middelen met een specifieke aanwending							
klimaat & duurzaam bw	18	-	-	-	-	-	18
Egalisatie rioolheffing	424	140	-130	-241	-62	-72	59
Egalisatie afvalstoffenheffing	512	400	-150	-130	-60	80	652
Tussensaldo	954	540	-280	-371	-122	8	729
Saldo	3.456	235	-656	-454	-85	-140	2.356

Meerjaren investeringsplan

Algemeen

Hierbij presenteren wij u het actuele MIP (Meerjaren Investerings Plan). Het MIP is onderverdeeld in een overzicht van investeringen exclusief riolering en een overzicht van vervanging riolering.

De investeringsbedragen zijn geïndexeerd conform de geldende prijsindexen.

Bijlage meerjareninvesteringsplanning

Investerings exclusief riolering

Hieronder treft u het MIP 2025-2028 aan. De kapitaallastenlimiet is met de vorige begroting opgeheven en dus niet meer toegepast. De reserve kapitaallasten is in 2024 vrijgevallen ten gunste van de algemene reserve. Het totaaloverzicht aan kapitaallasten vind u terug in het tabel hieronder.

Wij stellen de raad voor om de kredieten van de voorgestelde investeringen voor jaarschijf 2025 bij deze begrotingsbehandeling te voteren.

Totaal overzicht kapitaallasten MIP 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Totaal kapitaallasten nieuwe investeringen	€ 0	€ 264.541	€ 540.552	€ 1.207.010
Totaal kapitaallasten onderhanden werk	€ 570.791	€ 827.636	€ 897.780	€ 902.669
Totaal kapitaallasten MIP	€ 570.791	€ 1.092.178	€ 1.438.332	€ 2.109.679

Onderhanden werk 2024	Afschrijvings termijn	Investering	2025	2026	2027	2028
OHW Ambtelijke organisatie						
Vervangen tractor voor elektrische pick-up	8	€ 25.000	X	€ 3.616	€ 3.555	€ 3.494
Vervangen werktuigendrager voor elektrische pick-up	8	€ 25.000	X	€ 3.616	€ 3.555	€ 3.494
Klimaatbeheersingssysteem	15	€ 141.000	€ 12.171	€ 11.986	€ 11.802	€ 11.617
Vernieuwen AED-netwerk	10	€ 30.000	€ 3.590	€ 3.531	€ 3.472	€ 3.413
Sleutelvrij maken gemeentehuis	15	€ 21.000	€ 1.813	€ 1.785	€ 1.758	€ 1.730
OHW Groene ruimte						

Renovatie natuurgrasvelden, 2x, IVV	10	€ 80.000	X	€ 9.572	€ 9.415	€ 9.258
speelplan nr.024 - herinrichten speelplaats Drakenstein	10	€ 30.000	X	€ 3.590	€ 3.531	€ 3.472
speelplan nr.019 - herinrichten speelplaats Zwaansburg	10	€ 32.000	X	€ 3.829	€ 3.766	€ 3.703
speelplan nr.020 - herinrichten speelplaats Doornenburg	10	€ 20.000	X	€ 2.393	€ 2.354	€ 2.314
Vervangen basketbalinstallatie	15	€ 46.000	€ 3.971	€ 3.910	€ 3.850	€ 3.790
Sporttoestellen ICL en Wije ILP	10	€ 48.000	X	€ 5.743	€ 5.649	€ 5.555
Voetbalkooi	15	€ 100.000	€ 8.632	€ 8.501	€ 8.370	€ 8.239
Kunstgrasveld	40	€ 850.000	€ 37.956	€ 37.538	€ 37.121	€ 36.703
OHW Infrastructuur						
Verledden OV (masten)	30	€ 308.790	€ 16.362	€ 16.160	€ 15.957	€ 15.755
Verledden OV (masten)	30	€ 308.790	€ 16.362	€ 16.160	€ 15.957	€ 15.755
Vervanging grafbekisting	10	€ 12.000	€ 1.436	€ 1.412	€ 1.389	€ 1.365
Electra installatie markt	10	€ 70.000	X	€ 8.376	€ 8.238	€ 8.101
Vervanging pontwachtershuisje	30	€ 3.000	X	€ 159	€ 157	€ 155
Herinrichting Aalscholverstraat 33 tm 43	30	€ 42.000	X	€ 2.225	€ 2.198	€ 2.170
Herinrichting Aalscholverstraat 1 tm 31 en Zultestraat	30	€ 459.000	X	€ 24.321	€ 24.020	€ 23.720
Herstraten Tormentilstraat e.v. (Wederikstraat en Zonedauwstraat)	30	€ 1.222.130	X	€ 64.757	€ 63.957	€ 63.156
Herinrichting Meervalweg	30	€ 968.800	€ 51.334	€ 50.699	€ 50.065	€ 49.430
Herinrichting Havenzathe fase 2	30	€ 724.000	€ 38.363	€ 37.889	€ 37.414	€ 36.940
Herinrichting Havenzathe fase 3	30	€ 804.000	€ 42.602	€ 42.075	€ 41.548	€ 41.022
OHW Integraal HuisvestingsPlan						
Uitbreiding CBS De Hoeksteen	25	€ 232.500	X	€ 13.870	€ 13.687	€ 13.504
OBS De Fuik	25	€ 238.500	X	€ 14.127	€ 20.107	€ 19.050
Montessorischool Landsmeer	15	€ 552.750	X	€ 41.149	€ 53.161	€ 51.039

CBS De Hoeksteen	15	€ 392.250	X	X	€ 29.201	€ 37.725
RKBS St. Augustinus	15	€ 444.000	X	X	€ 33.054	€ 42.702
Totaal kapitaallasten onderhanden investeringen			€ 234.591	€ 432.991	€ 508.307	€ 518.369

NIEUW MIP 2025 - 2028	Afschrijvings termijn	investering	2025	2026	2027	2028
Ambtelijke organisatie						
Aanschaf vrachtwagen	10	€ 450.000	X	€ 53.844	€ 52.960	€ 52.075
Vervanging tractor 75pk	10	€ 100.000	X	€ 11.965	€ 11.769	€ 11.572
Vervangen koffiemachines	10	€ 43.500	X	€ 5.205	€ 5.119	€ 5.034
Totaal kapitaallasten Ambtelijke organisatie			€ 0	€ 71.015	€ 69.848	€ 68.682
Groene ruimte						
speelplan nr.023 - herinrichten speelplaats Drakenstein	10	€ 60.000	X	€ 7.179	€ 7.061	€ 6.943
speelplan nr.027 - herinrichten speelplaats Radboud	10	€ 13.000	X	X	€ 1.556	€ 1.530
speelplan nr.028 - herinrichten speelplaats Nijenrode	10	€ 14.000	X	X	€ 1.675	€ 1.648
speelplan nr.003 - herinrichten speelplaats F.B. Cococqstraat	10	€ 41.000	X	X	€ 4.906	€ 4.825
speelplan nr.001 - herinrichten speelplaats Kaakberg	10	€ 23.000	X	X	€ 2.752	€ 2.707
speelplan nr.001a - herinrichten speelplaats Schoolstraat	10	€ 41.000	x	x	€ 4.906	€ 4.825
speelplan nr.030 - herinrichten speelplaats Assumburg	10	€ 14.000	X	X	X	€ 1.675
speelplan nr.006 - herinrichten speelplaats Aalscholverstraat	10	€ 30.000	X	X	X	€ 3.590
speelplan nr.006a - herinrichten speelplaats school De Hoeksteen	10	€ 58.000	X	X	X	X
speelplan nr.025 - herinrichten speelplaats Ilpenstein	10	€ 29.000	X	X	X	X

speelplan nr.013 - herinrichting speelplaats Kaaskoper	10	€ 29.000	X	X	X	X
speelplan nr.012 - herinrichten speelplaats Paterspoel	10	€ 65.570	X	X	X	X
Totaal kapitaallasten Groene ruimte			€ 0	€ 7.179	€ 22.856	€ 27.743
Infrastructuur						
Herinrichting Havenzathe fase 4	30	€ 885.000	X	€ 46.894	€ 46.314	€ 45.734
Herinrichting Havenzathe fase 5	30	€ 885.000	X	X	€ 46.894	€ 46.314
Herinrichting Havenzathe fase 6	30	€ 885.000	X	X	X	€ 46.894
Herinrichting Havenzathe fase 7	30	€ 885.000	X	X	X	X
Oeverbeheerplan (fase 6)	30	€ 222.000	X	€ 11.763	€ 11.618	€ 11.472
Oeverbeheerplan (fase 7)	30	€ 248.000	X	X	€ 13.141	€ 12.978
Oeverbeheerplan (fase 8)	30	€ 222.000	X	X	X	€ 11.763
Oeverbeheerplan (fase 9)	30	€ 220.000	X	X	X	X
Herinrichting Zilverschoon & Zonedauwstraat	30	€ 294.000	X	€ 15.578	€ 15.386	€ 15.193
vervangen en saneren bebording en bewegwijzering	25	€ 79.000	X	€ 4.713	€ 4.651	€ 4.588
vervangen brug 40 (Harpoenier-Sportpark) en 90 (Volkstuinen)	40	€ 72.000	X	€ 3.215	€ 3.180	€ 3.144
verbetering toegankelijkheid 11 bushaltes (subsidieproject VRA)	25	€ 16.000	X	€ 954	€ 942	€ 929
wegenonderhoud Plankenpad-Bobelkamp-Schaepenboet	25	€ 200.000	X	X	€ 11.931	€ 11.774
wegenonderhoud Noordeinde	25	€ 109.000	X	X	€ 6.502	€ 6.417
wegenonderhoud Sportlaan	25	€ 125.000	X	X	€ 7.457	€ 7.358
wegenonderhoud van Beekstraat	25	€ 248.000	X	X	X	€ 14.794
vervangen brug 12 (Varenstraat-Gagelstraat)	40	€ 89.000	X	X	X	€ 3.974
omleggen fietspad Nijenrode	25	€ 255.000	X	X	X	X
wegenonderhoud Den Ijp	25	€ 552.000	X	X	X	X
Herstel metselwerk kademuur Zuid+Noordeinde	30	€ 91.000	X	€ 4.822	€ 4.762	€ 4.703
Herinrichting Burg Postweg tussen Kerkebreek en Dorpsstraat (inclusief Rietland)	30	€ 697.000	X	X	€ 36.932	€ 36.476

Vernieuwen voetpad 2,5 km langs het Lint	30	€ 152.000	X	€ 8.054	€ 7.954	€ 7.855
Het Lint fase 1, vernieuwen asfalt Zuideinde 21a - 108	30	€ 652.000	X	X	€ 34.548	€ 34.121
Het Lint fase 2, vernieuwen asfalt Dorpsstraat 9 - 53	30	€ 517.000	X	X	X	€ 27.394
Herinrichting terrein rondom NH-Kerk	30	€ 311.000	X	X	X	€ 16.479
Herinrichting kamperfoelistraat-klaverstraat ev	30	€ 1.634.000	X	X	X	€ 86.581
Geluidsschermen	20	€ 1.500.000	X	X	X	X
Vervanging brug 20 en 42	30	€ 88.000	X	X	X	X
Herinrichting Kaaskoper-Roepkoper	30	€ 408.000	X	X	X	X
Totaal kapitaallasten Infrastructuur			€ 0	€ 95.993	€ 252.211	€ 456.937
Integraal HuisvestingsPlan						
OBS De Stap	40	€ 3.767.500	X	X	X	€ 166.921
OBS Ds. J. L. Wagemaker	40	€ 3.818.400	X	X	X	€ 169.177
Totaal kapitaallasten Integraal HuisvestingsPlan			€ 0	€ 0	€ 0	€ 336.098
Totaal kapitaallasten nieuwe investeringen			€ 0	€ 174.187	€ 344.915	€ 889.459

Investeringen vervanging riolering

Uit hoofde van het Gemeentelijk rioleringsplan worden uitgaven voor investeringen in riolering ten laste van de daartoe ingestelde voorziening vervanging riolering gebracht. Bij het niet toereikend zijn van deze voorzieningen worden de uitgaven onder de post "materiële activa met een economisch nut" op de balans van de gemeente opgenomen. Over investeringen in riolering wordt niet afgeschreven.

Riolering onderhanden werk 2024	Afschrijvings termijn	investering	2025	2026	2027	2028
Riolering						
Riolering Havenzathe fase 2	40	€ 1.086.000	€ 48.494	€ 47.961	€ 47.427	€ 46.893
Riolering Havenzathe fase 3	40	€ 1.204.000	€ 53.763	€ 53.172	€ 52.580	€ 51.989

Rioolwerk Meervalweg	40	€ 1.453.200	€ 64.891	€ 64.177	€ 63.463	€ 62.749
Renoveren gemalen fase 1	15	€ 150.000	€ 12.948	€ 12.752	€ 12.555	€ 12.358
Renoveren gemalen fase 2	15	€ 162.000	X	€ 13.984	€ 13.772	€ 13.559
Rioolwerk Aalscholverstraat 1 tm 31 en Zultestraat	40	€ 156.000	X	€ 6.966	€ 6.889	€ 6.813
Rioolwerk Aalscholverstraat 33 tm 43	40	€ 120.000	X	€ 5.358	€ 5.300	€ 5.241
Rioolwerk Tormentilstraat-Wederikstraat- en Zonnedaauwstraat	40	€ 818.720	X	€ 36.559	€ 36.157	€ 35.755
Riolering OHW			€ 180.097	€ 240.929	€ 238.143	€ 235.357

Riolering nieuw MIP 2025- 2028	Afschrijvings termijn	investering	2025	2026	2027	2028
Riolering						
Renoveren gemalen fase 3	15	€ 173.000	X	€ 14.933	€ 14.707	€ 14.480
Renoveren gemalen fase 4	15	€ 173.000	X	X	€ 14.933	€ 14.707
Renoveren gemalen fase 5	15	€ 173.000	X	X	X	€ 14.933
Renoveren gemalen fase 6	15	€ 173.000	X	X	X	X
Riolering Havenzathe fase 4	40	€ 1.325.000	X	€ 59.167	€ 58.516	€ 57.864
Riolering Havenzathe fase 5	40	€ 1.325.000	X	X	€ 59.167	€ 58.516
Riolering Havenzathe fase 6	40	€ 1.325.000	X	X	X	€ 59.167
Riolering Havenzathe fase 7	40	€ 1.325.000	X	X	X	X
Riolering Burgemeester Postweg tussen Kerkebreek en Dorpsstraat inclusief Rietland	40	€ 548.000	X	X	€ 24.470	€ 24.201
Het Lint fase 1, riolering Zuideinde 96 - 108 (nabij RG Zuideinde 102)	40	€ 174.000	X	X	€ 7.770	€ 7.684
Het Lint fase 2, riolering Dorpsstraat 43 - 55	40	€ 154.000	X	X	X	€ 6.877
Rioolwerk kamperfoelistraat-klaverstraat ev	40	€ 968.000	X	X	X	€ 43.225
Rioolwerk Zilverschoon en Zonnedaauw	40	€ 196.000	X	€ 8.752	€ 8.656	€ 8.560

Rioolwerk Purmerland	40	€ 168.000	X	€ 7.502	€ 7.419	€ 7.337
Rioolwerk Kaaskoper-Roopkoper e.v. incl. gemaal	40	€ 1.005.000	X	X	X	X
Riolering nieuw			€ 0	€ 90.354	€ 195.638	€ 317.551
Riolering kapitaallasten totaal			€ 180.097	€ 331.283	€ 433.781	€ 552.907

Afval onderhanden werk 2024	Afschrijvings termijn	investering	2025	2026	2027	2028
Afval						
Investering toegangspassen	10	€ 115.000	€ 13.760	€ 13.534	€ 13.308	€ 13.082
Investering minicontainers	15	€ 545.000	€ 47.045	€ 46.331	€ 45.617	€ 44.902
Bel.plan Afval en Grondstoffen	15	€ 729.000	€ 62.928	€ 61.973	€ 61.017	€ 60.062
Investering bovengrondse containers	15	€ 375.000	€ 32.370	€ 31.879	€ 31.388	€ 30.896
Afval OHW 2024			€ 156.103	€ 153.716	€ 151.330	€ 148.943

Nieuwe investeringen afval	Afschrijvings termijn	investering	2025	2026	2027	2028
Nieuw investeringen afval 2024						
Kapitaallasten totaal afval			€ 156.103	€ 153.716	€ 151.330	€ 148.943

Bijlagen

Taakvelden

Bedragen * € 1.000				
Taakveld	2025	2026	2027	2028
Lasten				
0.1 Bestuur	-1.487	-1.477	-1.477	-1.477
0.10 Mutatie reserves	-150	0	0	0
0.2 Burgerzaken	-780	-798	-798	-788
0.4 Overhead	-6.656	-6.626	-6.596	-6.584
0.5 Treasury	-47	-47	-47	-47
0.61 OZB Woningen	-108	-102	-95	-95
0.62 OZB niet-woningen	-13	-13	-13	-13
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0
0.7 Alg.uitk.en overige uitk.gem.f	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.194	-1.194	-1.194	-1.194
1.2 Openbare orde en veiligheid	-595	-595	-595	-595
2.1 Verkeer en vervoer	-2.091	-2.296	-2.371	-2.562
2.5 Openbaar vervoer	-150	-150	-150	-150
3.1 Economische ontwikkeling	-131	-131	-131	-131
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsreg.	-29	-29	-29	-29
3.4 Economische promotie	0	0	0	0
4.1 Openbaar basisonderwijs	-11	-11	-11	-11
4.2 Onderwijshuisvesting	-362	-427	-482	-827
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzkn	-772	-798	-738	-738
5.1 Sportbeleid en activering	-73	-71	-66	-66
5.2 Sportaccomodaties	-894	-899	-897	-844
5.3 Cult.pres, cult.prod,cult.part	-44	-44	-44	-44
5.5 Cultureel erfgoed	-11	-11	-11	-11
5.6 Media	-357	-357	-356	-344
5.7 Openb.groen en openlucht recr.	-846	-872	-876	-881
6.1 Samenkracht en burgerpart.	-2.290	-964	-955	-954
6.2 Toegang & eerstelijnsvrziening	-429	-430	-391	-391

6.23 Toegang & 1e lijnsvoorz Integr	-222	-222	-222	-222
6.3 Inkomensregelingen	-3.180	-3.185	-3.191	-3.192
6.4 WSW en beschut werk	-241	-241	-241	-241
6.5 Arbeidsparticipatie	-216	-216	-216	-216
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-251	-251	-251	-251
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	67	91	114	114
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	-744	-744	-744	-744
6.71b Begeleiding (WMO)	-335	-335	-335	-335
6.71c Dagbesteding (WMO)	-169	-169	-169	-169
6.71d Ov.maatwerkarrangementen (WMO)	-100	-100	-100	-100
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-149	-148	-147	-147
6.72a Jeugdzorg begeleiding	-68	-68	-68	-68
6.72b Jeugdzorg behandeling	-68	-68	-68	-68
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-4	-4	-4	-4
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf ov.	-2.055	-2.021	-2.022	-2.022
6.73a Pleegzorg	-75	-75	-75	-75
6.73b Gezinsgericht	0	0	0	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-105	-105	-105	-105
6.74a Jeugdhulp beh.GGZ zonder verbl	0	0	0	0
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verbl	-61	-61	-61	-61
6.74c Gesloten plaatsing	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	-178	-178	-178	-179
6.91 Coördinatie & beleid Wmo	-112	-112	-112	-112
6.92 Coördinatie & beleid Jeugd	-245	-245	-245	-245
7.1 Volksgezondheid	-1.051	-1.029	-1.007	-1.007
7.2 Riolering	-1.342	-1.537	-1.400	-1.507
7.3 Afval	-1.722	-1.718	-1.662	-1.711
7.4 Milieubeheer	-1.395	-1.180	-1.119	-1.117
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-162	-161	-160	-159
8.1 Ruimte en leefomgeving	-867	-967	-767	-767

8.2	Grondexpl. (niet-bedrijfter.)	-45	-45	-45	-45
8.3	Wonen en bouwen	-723	-723	-723	-723
Saldo lasten		-35.340	-34.157	-33.646	-34.252
Baten					
0.1	Bestuur	1	1	1	1
0.10	Mutatie reserves	125	200	0	0
0.2	Burgerzaken	183	183	183	183
0.4	Overhead	62	62	62	62
0.5	Treasury	461	423	389	353
0.61	OZB Woningen	3.398	3.398	3.398	3.398
0.62	OZB niet-woningen	310	310	310	310
0.64	Belastingen overig	39	39	39	39
0.7	Alg.uitk.en overige uitk.gem.f	21.138	20.406	20.558	20.827
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
2.1	Verkeer en vervoer	150	150	150	150
2.5	Openbaar vervoer	135	135	135	135
3.1	Economische ontwikkeling	21	21	21	21
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.	10	10	10	10
3.4	Economische promotie	30	35	35	35
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	0	0	0	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzkn	172	171	124	124
5.1	Sportbeleid en activering	7	5	0	0
5.2	Sportaccomodaties	175	175	175	175
5.3	Cult.pres, cult.prod,cult.part	0	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	0	0	0	0
5.6	Media	6	6	6	6
5.7	Openb.groen en openlucht recr.	11	11	11	11
6.1	Samenkracht en burgerpart.	1.480	15	0	0
6.2	Toegang & eerstelijnsvrziening	37	39	0	0
6.23	Toegang & 1e lijnsvoorz Integr	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	1.989	1.989	1.988	1.988
6.4	WSW en beschut werk	20	20	20	20
6.5	Arbeidsparticipatie	40	40	40	40
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	0	0	0	0

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0	0	0
6.71b Begeleiding (WMO)	0	0	0	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0
6.71d Ov.maatwerkarrangementen (WMO)	48	48	48	48
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
6.72a Jeugdzorg begeleiding	0	0	0	0
6.72b Jeugdzorg behandeling	0	0	0	0
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf ov.	0	0	0	0
6.73a Pleegzorg	0	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	0	0	0	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0
6.74a Jeugdhulp beh.GGZ zonder verbl	0	0	0	0
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verbl	0	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	0	0	0	0
6.91 Coördinatie & beleid Wmo	0	0	0	0
6.92 Coördinatie & beleid Jeugd	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	44	22	0	0
7.2 Riolerings	1.672	1.690	1.630	1.776
7.3 Afval	2.448	2.428	2.358	2.298
7.4 Milieubeheer	276	10	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	153	153	153	153
8.1 Ruimte en leefomgeving	209	209	209	209
8.2 Grondexpl. (niet-bedrijfter.)	31	31	31	31
8.3 Wonen en bouwen	264	264	264	264
Saldo baten	35.145	32.697	32.346	32.666
Resultaat vd rek.baten/lasten	-195	-1.460	-1.299	-1.586

Lasten	Taakveld Omschrijving	Algemeen bestuur	Financiën	Integrale veiligheid	Ruimtelijk domein	Sociaal domein
0.1	Bestuur	100%				
0.10	Mutatie reserves				100%	
0.2	Burgerzaken	100%				
0.4	Overhead		100%			
0.5	Treasury		100%			
0.61	OZB Woningen		100%			
0.62	OZB niet-woningen		100%			
0.8	Overige baten en lasten					
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer			100%		
1.2	Openbare orde en veiligheid			98%		2%
2.1	Verkeer en vervoer				100%	
2.5	Openbaar vervoer				100%	
3.1	Economische ontwikkeling				100%	
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.				100%	
4.1	Openbaar basisonderwijs					100%
4.2	Onderwijshuisvesting					100%
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzkn					100%
5.1	Sportbeleid en activering					100%
5.2	Sportaccomodaties					100%
5.3	Cult.pres, cult.prod,cult.part					100%
5.5	Cultureel erfgoed				100%	
5.6	Media	16%				84%
5.7	Openb.groen en openlucht recr.				100%	
6.1	Samenkracht en burgerpart.					100%
6.2	Toegang & eerstelijnsverzorging					100%
6.23	Toegang & 1e lijnsvoorz Integr					100%
6.3	Inkomensregelingen					100%
6.4	WSW en beschut werk					100%
6.5	Arbeidsparticipatie					100%
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)					100%
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+					100%
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)					100%
6.71b	Begeleiding (WMO)					100%
6.71c	Dagbesteding (WMO)					100%
6.71d	Ov.maatwerkarrangementen (WMO)					100%
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-					100%
6.72a	Jeugdzorg begeleiding					100%
6.72b	Jeugdzorg behandeling					100%

6.72c	Jeugdhulp dagbesteding		100%
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf ov.		100%
6.73a	Pleegzorg		100%
6.73b	Gezinsgericht		
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig		100%
6.74a	Jeugdhulp beh.GGZ zonder verbl		
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verbl		100%
6.74c	Gesloten plaatsing		
6.82a	Jeugdbescherming		100%
6.91	Coördinatie & beleid Wmo		100%
6.92	Coördinatie & beleid Jeugd		100%
7.1	Volksgezondheid		100%
7.2	Riolering		100%
7.3	Afval		100%
7.4	Milieubeheer	18%	82%
7.5	Begraafplaatsen en crematoria		100%
8.1	Ruimte en leefomgeving		100%
8.2	Grondexpl. (niet-bedrijfter.)	100%	
8.3	Wonen en bouwen		100%

Baten	Taakveld Omschrijving	Algemeen bestuur	Financiën	Integrale veiligheid	Ruimtelijk domein	Sociaal domein
0.1	Bestuur	100%				
0.10	Mutatie reserves				100%	
0.2	Burgerzaken	100%				
0.4	Overhead		100%			
0.5	Treasury		100%			
0.61	OZB Woningen		100%			
0.62	OZB niet-woningen		100%			
0.64	Belastingen overig		100%			
0.7	Alg.uitk.en overige uitk.gem.f		100%			
0.8	Overige baten en lasten					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer					
1.2	Openbare orde en veiligheid					
2.1	Verkeer en vervoer			75%	25%	
2.2	Parkeren					
2.5	Openbaar vervoer				100%	
3.1	Economische ontwikkeling				100%	
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.				100%	
3.4	Economische promotie		100%			
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzkn					100%
5.1	Sportbeleid en activering					100%

5.2	Sportaccomodaties			100%
5.6	Media			100%
5.7	Openb.groen en openlucht recr.		100%	
6.1	Samenkracht en burgerpart.			100%
6.2	Toegang & eerstelijnsverzorging			100%
6.3	Inkomensregelingen			100%
6.4	WSW en beschut werk			100%
6.5	Arbeidsparticipatie			100%
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+			
	Ov.maatwerkarrangementen			
6.71d	(WMO)			100%
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-			
7.1	Volksgezondheid			100%
7.2	Riolering		100%	
7.3	Afval		100%	
7.4	Milieubeheer	18%	82%	
7.5	Begraafplaatsen en crematoria		100%	
8.1	Ruimte en leefomgeving		100%	
8.2	Grondexpl. (niet-bedrijfter.)	100%		
8.3	Wonen en bouwen			100%

Waarderingsgrondslagen

Waarderingsgrondslagen voor activa en passiva

Algemeen

De begroting is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de begroting bekend zijn geworden.

Balans

Activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur is maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) van het betreffende actief bij de derde.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

Investerings met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Investerings met een meerjarig economisch nut worden slechts geactiveerd als het investeringsbedrag na aftrek van bijdragen van derden tenminste € 10.000 bedraagt.

Investerings in materiële vaste activa met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven (artikel 35, 1b BBV).

Deze investeringen worden slechts geactiveerd als het als het investeringsbedrag na aftrek van bijdragen van derden tenminste € 10.000 bedraagt.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs – of vervaardigingsprijs. Deze investeringen worden slechts geactiveerd als het als het investeringsbedrag na aftrek van bijdragen van derden tenminste € 10.000 bedraagt.

Afschrijvingen

Investerings worden afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De afschrijving gebeurt op lineaire basis. De afschrijving vangt aan in het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de Nota Activabeleid 2019 van de gemeente Landsmeer.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Waar van toepassing is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, of lagere marktwaarde als deze redelijkerwijs vast te stellen is en een duurzaam karakter heeft.

Vlottende activa

Vorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks met de vervaardiging samenhangen (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) evenals toegerekende rentekosten en toegerekende administratie- en beheerskosten. Genomen resultaten zijn in de waardering verdisconteerd. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten volledig op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene, bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen of verwachte verliezen of risico's waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten op de balansdatum. Onder voorzieningen worden ook opgenomen de van derden verkregen middelen die specifiek moeten worden besteed. Uitzondering hierop vormen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen. Deze

worden gepresenteerd bij de 'Overlopende passiva overheidsmiddelen'. De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Pensioenverplichtingen zijn tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatie-voorziening wordt afgeleid uit een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Alle niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar zijn in acht genomen als die bij het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Winsten worden opgenomen als zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Bij het opstellen van de jaarrekening doet het college van burgemeester en wethouders schattingen en veronderstellingen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Dit gebeurt in overeenstemming met algemeen geldende beginselen als voorzichtigheid en koppeling van baten en lasten aan het juiste jaar

Specifieke onderdelen in baten en lasten

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Omdat geen voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume mogen worden opgenomen wordt een beperkt deel van de personeelslasten toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt.

Afschrijvingen geschieden tijdsevenredig, op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Afschrijvingen vangen aan in het jaar na in gebruik name van het actief. Over de boekwaarde per 1 januari van een actief wordt -onverschillig of dat voltooid is of niet- omslagrente berekend tenzij het

actief wordt gefinancierd met eigen vermogen in de vorm van een financieringsreserve. In dat geval blijft renteberekening achterwege.

Dividenduitkeringen van deelnemingen worden als bate genomen in het jaar waarin het dividend betaalbaar is gesteld. De betaalbaarstelling heeft gewoonlijk betrekking op het dividend over het voorgaande jaar.

Afkortingen en begrippen

Afkorting	Omschrijving
AEB	Afval Energie Bedrijf Amsterdam
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIBOB	Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur
BIZ	Bedrijveninvesteringszones
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOOT	Breed Onafhankelijk Ondersteuningsteam
BVL	Bedrijfsbelangenvereniging Landsmeer
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
wet FIDO	Wet Financiering decentrale overheden
fte	full-time equivalent
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HNLW	Het Nieuwe Landsmeerse Werken
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en arbeidsongeschikte zelfstandigen
IUSD	Integratie Uitkering Sociaal Domein
LEA	Lokale Educatieve Agenda
MIP	Meerjareninvesteringsplanning
MJOP	Meerjaren onderhoudsplan
MRA	Metropool regio Amsterdam
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
OOGO	Op overeenstemming gericht overleg gevoerd
OT	Ondersteuningsteam
OVL	Oudheidkundige Vereniging Landsmeer
OZB	Onroerende zaakbelasting
P&C	Planning & Control
RES	Regionale Energie Strategie
RMC	Regionaal Meld-en Coördinatiepunt
SMI	Sociaal Medische Indicaties
VNG	Vereniging Nederlandsche Gemeenten
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
WA	Waterlands Archief
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Wnra	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WNT	Wet Normering Topinkomens
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Subsidies

In de onderstaande tabel worden de subsidie budgetten getoond.

Instelling / Vereniging	2025	2026	2026	2027
Bibliotheek Waterland (Landsmeer)	-237.600	-237.600	-237.600	-237.600
Stichting SamenMeer	-196.000	-196.000	-196.000	-196.000
Stichting MEE	-88.306	-88.306	-88.306	-88.306
Berend Botje	-80.646	-80.646	-80.646	-80.646
Stichting WelzijnWonenPlus	-74.256	-74.256	-74.256	-74.256
LINK Jongerenwerk	-73.380	-73.380	-73.380	-73.380
Stichting Zwembad de Breek	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
Stichting WelzijnWonenPlus (Projecten)	-57.273	-57.273	-57.273	-57.273
Partou Zonnedaauw	-54.466	-54.466	-54.466	-54.466
Lokale Omroep Landsmeer	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Stichting Zorgcirkel Zoete inval	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Stichting Zorgcirkel Buitenhuis	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Muziekvereniging Amicitia	-15.300	-15.300	-15.300	-15.300
Bureau Discriminatiezaken	-11.861	-11.861	-11.861	-11.861
Sportservice NH Borging sportimpuls	-10.591	-10.591	-10.591	-10.591
Sportservice NH Sportakkoord	-7.303	-7.303	-7.303	-7.303
Sportservice NH Aangepast Sporten	-7.067	-7.067	-7.067	-7.067
IVV Landsmeer	-6.949	-6.949	-6.949	-6.949
SC Purmerland	-6.040	-6.040	-6.040	-6.040
Subtotaal subsidies > € 5.000	-1.063.038	-1.063.038	-1.063.038	-1.063.038
Subtotaal subsidies < € 5.000	-27.576	-27.576	-27.576	-27.576
Totaal subsidies	-1.090.614	-1.090.614	-1.090.614	-1.090.614

Bovenstaande bedragen zijn reeds verwerkt in de budgetten.

EMU saldo

				T-1	T	T+1	T+2	T+3
				2024	2025	2026	2027	2028
EMU-SALDO				-3.941	-5.800	-1.800	-7.800	-7.800
EMU-SALDO referentiewaarde				1.049	1.645	1.645	1.645	1.645
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde				-4.990	-7.445	-3.445	-9.445	-9.445
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-42	0	0	0	0
			Uitzettingen	0	0	0	0	0
		Vlottende activa	Uitzettingen	-54	0	0	0	0
			Liquide middelen	-83	3.000	-3.000	0	0
			Overlopende activa	255	0	0	0	0
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	-3.200	8.800	-2.200	7.800	6.800
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	4.118	0	1.000	0	1.000
			Overlopende passiva	3.099	0	0	0	0
	Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				0	0	0	0

Oplossingsrichtingen begroting 2026-2029

Hoewel het begrotingsjaar 2025 'structureel' sluitend is, is er wel sprake van een tekort evenals voor de opvolgende jaren. Deze bijlage hebben we, conform advies VNG en Provincie, aan deze begroting toegevoegd om een beeld te schetsen van de mogelijke effecten op het voorzieningenniveau en anderzijds ook mogelijkheden te schetsen die het voorzieningenniveau niet raken. Voor de goede orde: dit zijn dus geen concrete voorstellen voor de begroting 2025.

Deze bijlage, afgeleid van de PPN 2025 en deels aangepast, dient wat ons betreft als vertrekpunt voor het proces met uw raad waaraan we refereren in de aanbestedingsbrief.

Zoals uit deze bijlage blijkt zien we aanzienlijke kansen om onze inkomsten te verhogen. Voor een deel zijn dat incidentele inkomsten maar ook deze zijn nodig voor de versterking van onze vermogenspositie. Het heeft de voorkeur van ons college om daar vol op in te zetten en bij eventuele bezuinigingen ons groen, onze wegen en het verenigingsleven te ontzien en samen naar gedragen andere oplossingen te kijken.

Mogelijkheden om inkomsten te verhogen

	2025	2026	2027	2028
Grote mate van invloed				
A Extra jaarlijkse OZB-verhoging 5% (boven inflatie)		185	379	583
B Inkomsten Resort toeristenbelasting			300	300
C Inkomsten Resort ozb			60	60
D Incidentele verkoopopbrengst grond 'Resort'	pm			
E Grondexploitaties		pm	pm	
F Extra leges opbrengsten		pm	pm	
G Grondverkoop	pm	pm		
H Verhuur vastgoed		pm	pm	
subtotaal	0	185	739	943
Grotere onzekerheid				
I Reclamemast	0	30	30	30
subtotaal	0	30	30	30
Totaal mogelijke inkomstenverhogingen	0	215	769	973

Grote mate van invloed

- Een OZB-verhoging van jaarlijks 5% boven inflatie levert cumulatief een bedrag van 580K structureel op
- De realisatie van het 'Resort' levert een relatief grote opbrengst aan toeristenbelasting op
- Idem voor OZB

D tot en met H:

Naast mogelijke maatregelen met een structureel karakter zien we verschillende mogelijkheden om incidentele opbrengsten te genereren. De belangrijkste optie hierbij is de verkoop van de grond ten behoeve van het resort. Andere opties die echter ook meer ambtelijke c.q. projectinzet vragen zijn het opzetten van grondexploitaties op bijvoorbeeld de Violierweg, het voormalig Dorpshuis Purmerland, M.L. Kingstraat 2B (in combinatie met SamenMeer), woningbouw op huidige locatie Wagemakerschool. Deze ontwikkelingen genereren ook extra, substantiële, legesopbrengsten. Verder kan nog gedacht worden aan verkoop van gemeentegronen (o.a. snippergroen) en de verhuur van (leegstaande) delen van ons vastgoed. Op dit moment is onvoldoende bekend hoe hoog al deze opbrengsten precies zijn maar onze verwachting is dat het om minimaal een bedrag tussen de € 4 en € 5 miljoen gaat.

Hoewel dit niet direct een oplossing is voor de structurele tekorten biedt het wel de mogelijkheid om eventuele tekorten in 2026 en 2027 op te vangen om te gedragen structurele maatregelen vanaf 2028 te komen.

Inkomstenverhogingen met grotere onzekerheid

- I. Een reclamemast langs de A10 is op grond van de huidige provinciale verordening niet toegestaan, hier zal overleg voor nodig zijn, maar kan een bijdrage van 30K opleveren

Mogelijke oplossingsrichtingen voor wat betreft budgetten

	2025	2026	2027	2028
Grote mate van invloed				
J Schrappen c.q. uitstellen investeringen		pm	pm	pm
K Zwembad commercialiseren		pm	pm	pm
L WelzijnWonenplus gratis Lid 75+		30	30	30
M Preventief Jeugdbeleid		175	175	175
N Bibliotheek (verlaging naar minimum zorgplicht)		pm	pm	pm
O Mantelzorg Respijthuis Het Buitenhuis		22	22	22
P Overige oplossingsrichtingen		pm	pm	pm
subtotaal	0	227	227	227
Grotere onzekerheid				
Q Invoeren eigen bijdrage Jeugdzorg				
R Invoeren eigen bijdrage Wmo		120	120	120
S Bezuinigingen GR 5%		135	135	135
T Aanpassing beleid Jeugd en Wmo		500	500	500
subtotaal	0	755	755	755
Totaal mogelijke maatregelen	0	982	982	982

Grote mate van invloed

- J. Investeringsplanning is aangepast op haalbaarheid, het blijft mogelijk om daarin te schrappen of te schuiven
- K. Er is geen verplichting voor het open houden van het zwembad. Ons is bij de behandeling van de perspectiefnota duidelijk geworden dat u raadsbreed veel waarde hecht aan deze voorziening, wellicht zijn er wel andere exploitatiemogelijkheden waardoor de kosten voor de gemeente verlaagd kunnen worden, dat zal nader moeten worden verkend.
- L. Geen verplichting, heroverweging is mogelijk. Effect kan zijn dat minder mensen gebruik gaan maken van de voorzieningen van WelzijnWonenPlus
- M. Geen wettelijke verplichting, met de inzet van preventief beleid streef je er naar de vraag naar vaak duurdere geïndiceerde jeugdzorg te voorkomen. Het betreft in dit geval de inzet van Schoolmaatschappelijk werk en de Huisartsenpraktijkondersteuner Jeugd (Vanuit de hervormingsagenda jeugd wordt dit genoemd als een must om de inzet van dure jeugdzorg te voorkomen)
- N. Vanaf 2026 geldt een zorgplicht. Het Rijk wil dat elke gemeente een volwaardige bibliotheek heeft. Wat dan precies volwaardig is moet nader worden onderzocht
- O. Geen verplichting. We doen mee met de regio en Landsmeesters maken graag gebruik van het respijthuis
- P. Overige oplossingsrichtingen: het overzicht met opties in deze bijlage is afgeleid van de PPN 2025. Dat en dit overzicht is niet volledig voor wat betreft mogelijke oplossingen. Het heeft de voorkeur van ons college om zaken als groen, wegen en ons verenigingsleven te ontzien omdat het verleden heeft uitgewezen dat op dat vlak 'goedkoop, duurkoop is'. Eventuele andere zoekrichtingen kunnen evenwel alsnog verkend worden, dat is wat ons betreft onderdeel van het afzonderlijk proces waarover we graag met de raad in gesprek gaan.

Grotere onzekerheid

- Q. Het kabinet is voornemens om per 1 januari 2026 een eigen bijdrage in te voeren bij gebruik van Jeugdzorg. Het lijkt er nu op dat dit door het huidige kabinet op de lange baan is geschoven
- R. Invoeren eigen bijdrage Wmo. Afhankelijk van beslissingen op rijksniveau. De verwachte ingangsdatum is 2026
- S. GR wordt in de regio besproken door wethouder financiën, dergelijke besparingen zijn alleen reëel wanneer een meerderheid van gemeenten van de betreffende GR een taakstelling vaststelt
- T. In de perspectiefnota zijn de niet te vermijden hogere kosten op Jeugd en Wmo opgenomen waarmee deze kosten een steeds groter aandeel in de totale lasten hebben. Overwogen kan worden opties te verkennen het beleid te versoberen en van een taakstellend budget uit te gaan